

ВИЗАНТИЈСКО НАСЛЕЂЕ И СРПСКА УМЕТНОСТ II

САКРАЛНА УМЕТНОСТ
СРПСКИХ ЗЕМАЉА У СРЕДЊЕМ ВЕКУ

ВИЗАНТИЈСКО НАСЛЕЂЕ И СРПСКА УМЕТНОСТ II

ВИЗАНТИЈСКО НАСЛЕЂЕ И СРПСКА УМЕТНОСТ I–III

Главни уредници

ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ
ЈЕЛЕНА ТРИВАН

Уредници

ДАНИЦА ПОПОВИЋ
ДРАГАН ВОЈВОДИЋ

Редакција

ВЕСНА БИКИЋ
ЛИДИЈА МЕРЕНИК
ДАНИЦА ПОПОВИЋ
ЗОРАН РАКИЋ
МИОДРАГ МАРКОВИЋ
ВЛАДИМИР СИМИЋ
ИГОР БОРОЗАН
ДРАГАН ВОЈВОДИЋ

Секретари редакције

МАРКА ТОМИЋ ЂУРИЋ
МИЛОШ ЖИВКОВИЋ

Рецензенти

ВАЛЕНТИНО ПАЧЕ
ЕЛИЗАБЕТА ДИМИТРОВА
МАРКО ПОПОВИЋ
МИРОСЛАВ ТИМОТИЈЕВИЋ
ВУЈАДИН ИВАНИШЕВИЋ

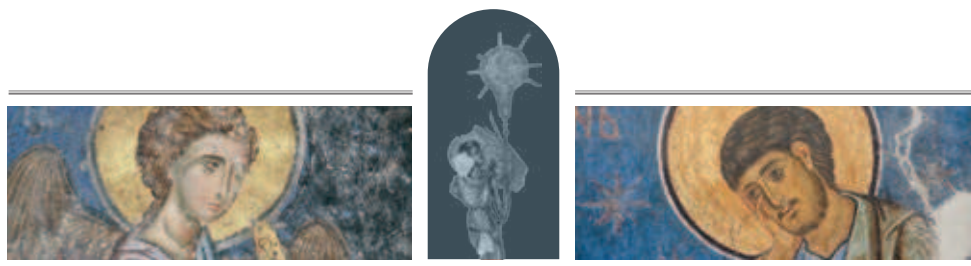
Српски комитет за византологију
ЈП Службени гласник
Византолошки институт САНУ

САКРАЛНА УМЕТНОСТ СРПСКИХ ЗЕМАЉА У СРЕДЊЕМ ВЕКУ

Уредници
ДРАГАН ВОЈВОДИЋ
ДАНИЦА ПОПОВИЋ

БЕОГРАД 2016.

ПОВОДОМ 23. МЕЂУНАРОДНОГ КОНГРЕСА ВИЗАНТИЈСКИХ СТУДИЈА

Објављивање ове публикације подржали су
Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије
и Град Београд

САДРЖАЈ

КУЛТУРНИ ПРОСТОРИ И СВЕШТЕНИ ОКВИРИ

НА РАЗМЕЂУ СВЕТОВА И КУЛТУРА – БИЂЕ И ПРОСТОРИ СРПСКЕ СРЕДЊОВЕКОВНЕ УМЕТНОСТИ	13
<i>Драјан Војводић</i>	
ВИЗАНТИЈА У СРБИЈИ – СРПСКА САМОСВОЈНОСТ И РОМЕЈСКИ УТИЦАЈ	41
<i>Бојана Крсмановић</i> <i>Љубомир Максимовић</i>	
СРБИЈА У ВИЗАНТИЈИ – КТИТОРСКА ДЕЛАТНОСТ СРПСКИХ ЗАДУЖБИНАРА НА ПОДРУЧЈУ РОМЕЈСКОГ ЦАРСТВА	57
<i>Миодрај Марковић</i>	
СРПСКИ ПУТЕВИ РОМЕЈСКЕ КУЛТУРЕ – УЛОГА СРБИЈЕ У ШИРЕЊУ УМЕТНОСТИ ВИЗАНТИЈСКОГ СТИЛА КА ЗАПАДУ И СЕВЕРУ ЕВРОПЕ	75
<i>Мирослава Косић</i> <i>Милош Живковић</i>	
*	
ЛИТУРГИЈСКИ ОКВИРИ ВИЗАНТИЈСКЕ И СРПСКЕ СВЕШТЕНЕ УМЕТНОСТИ	91
<i>Владимир Вукашиновић</i>	
ОПШТЕХРИШЋАНСКИ СВЕТИ У СРПСКОЈ КУЛТНОЈ ПРАКСИ И УМЕТНОСТИ	103
<i>Дубравка Прерадовић</i> <i>Љубомир Милановић</i>	
НАЦИОНАЛНИ ПАНТЕОН – СВЕТАЧКИ КУЛТОВИ У ТЕМЕЉИМА СРПСКЕ ДРЖАВНОСТИ И ЦРКВЕНОСТИ	119
<i>Даница Појовић</i>	
„ОДУХОВАЉЕНА ТЕЛЕСНА ПРЕБИВАЛИШТА БОЖЈА“ – РЕЛИКВИЈЕ И РЕЛИКВИЈАРИ У СРЕДЊОВЕКОВНОЈ СРБИЈИ	133
<i>Даница Појовић</i>	

I. НА ЗАПАДУ ВИЗАНТИЈСКОГ ЦАРСТВА: У ТРАГАЊУ ЗА ИДЕНТИТЕТОМ

ПОЧЕЦИ УМЕТНИЧКОГ СТВАРАЛАШТВА У СРПСКИМ ЗЕМЉАМА (IX–XI ВЕК) 147
Миодраї Марковић

НА ТРАГУ САМОСВОЈНИХ РЕШЕЊА – СРПСКА УМЕТНОСТ У XII СТОЛЕЂУ 165
Миодраї Марковић

РАНО ДОБА УКРАСА СРПСКИХ РУКОПИСА 183
Јадранка Проловић

СТУДЕНИЦА: ГРОБНА ЦРКВА РОДОНАЧЕЛНИКА ДИНАСТИЈЕ – ТЕМЕЉ ЦРКВЕНЕ
И ДРЖАВНЕ САМОСТАЛНОСТИ 193
Милош Живковић

II. ОСТВАРЕЊЕ САМОСТАЛНОСТИ И ПРОНАЈАЖЕЊЕ ИДЕНТИТЕТА: НА РУШЕВИНАМА ВИЗАНТИЈЕ

МОНУМЕНТАЛНА СРПСКА УМЕТНОСТ XIII ВЕКА 213
Бранислав Тодић

РАШКО ГРАДИТЕЉСТВО И СКУЛПТУРА У XIII СТОЛЕЂУ 233
Милка Чанак-Медић

ТЕМАТСКИ ПРОГРАМИ СРПСКОГ МОНУМЕНТАЛНОГ СЛИКАРСТВА 249
Драїана Павловић

ОДЈЕК ДРЕВНОГ ХРИШЋАНСКОГ ОРИЈЕНТА У СРПСКОЈ УМЕТНОСТИ
КРАЈЕМ XII И ТОКОМ XIII СТОЛЕЂА 261
Тайїјана Сїародубцев

III. У НАДМЕТАЊУ С ОБНОВЉЕНИМ РОМЕЈСКИМ ЦАРСТВОМ: ДОБА СНАЖНЕ ВИЗАНТИНИЗАЦИЈЕ

СРПСКА УМЕТНОСТ ОД ПОЧЕТКА XIV СТОЛЕЂА
ДО ПРОПАСТИ ДРЖАВЕ НЕМАЊИЋА 271
Драїан Војводић

ОБРАЗАЦ ЦАРСТВА – ИДЕЈА И СЛИКА ВЛАСТИ У СРБИЈИ (1299–1371) 299
Смиља Марјановић-Душанић
Драїан Војводић

ВИЗАНТИЈСКЕ И РОМАНО-ГОТИЧКЕ КОНЦЕПЦИЈЕ У СРПСКОЈ АРХИТЕКТУРИ
И СКУЛПТУРИ XIV СТОЛЕЂА (ДО 1371. ГОДИНЕ) 317
Иван Сїевовић

ИЛУМИНАЦИЈА СРПСКИХ РУКОПИСА ИЗ ЗРЕЛОГ СРЕДЊЕГ ВЕКА (1299–1371) 331
Јадранка Проловић

ПРОЦВАТ ПОЗНОГ ФЕУДАЛИЗМА – ЗАДУЖБИНАРСТВО СРПСКЕ ВЛАСТЕЛЕ 341
Смиљка Габелић

У СУСРЕТАЊУ СА КУЛТУРОМ ЗАПАДА – УМЕТНОСТ ПОМОРЈА У XIV СТОЛЕЂУ 357
Валентијина Живковић

НОВО КРАЉЕВСТВО НА ЈУГУ – ЛИКОВНО СТВАРАЛАШТВО
У ДРЖАВИ МРЊАВЧЕВИЋА 367
Марка Томић Ђурић

**IV. УЗАЕТ У СЕВЕРНИМ И ЗАПАДНИМ ОБЛАСТИМА:
НОВА СРЕДИШТА УМЕТНОСТИ ВИЗАНТИЈСКОГ ИЗРАЗА**

УМЕТНИЧКО СТВАРАЛАШТВО У ДРЖАВИ ЛАЗАРЕВИЋА И БРАНКОВИЋА 383
Тайјана Ситародубцев

ТОКОВИ УМЕТНОСТИ У ПЕРИФЕРНИМ ОБЛАСТИМА – БАЛШИЋИ,
КОСАЧЕ И ЦРНОЈЕВИЋИ. 401
Марка Томић Ђурић

У ТРАГАЊУ ЗА ЛЕГИТИМИТЕТОМ:
ИДЕОЛОГИЈА И УМЕТНОСТ НОВИХ СРПСКИХ ДИНАСТА 411
Бранислав Цвејковић

САКРАЛНО ГРАДИТЕЉСТВО МОРАВСКЕ СРБИЈЕ 423
Иван Сивковић

АРХИТЕКТОНСКА ПЛАСТИКА И СИСТЕМ УКРАШАВАЊА МОРАВСКИХ ЦРКАВА 435
Дубравка Прерадовић

СЛИКАНИ УКРАС СРПСКИХ ПОЗНОСРЕДЊОВЕКОВНИХ РУКОПИСА (1371–1459) 447
Јадранка Проловић

**V. У СЕНЦИ БОРБЕ ЗА ОПСТАНАК: УМЕТНИЧКО ТРАЈАЊЕ НАКОН
ГУБИТКА ДРЖАВНЕ И ЦРКВЕНЕ САМОСТАЛНОСТИ**

УМЕТНОСТ СРПСКИХ ЗЕМАЉА У ПРВОМ СТОЛЕЂУ ОСМАНСКЕ ВЛАДАВИНЕ 457
Светлана Пејић

СРЕМСКИ БРАНКОВИЋИ И ЗАСНИВАЊЕ СВЕТЕ ФРУШКЕ ГОРЕ 473
Владимир Џамић

УКРАС СРПСКЕ ШТАМПАНЕ КЊИГЕ У XV И XVI СТОЛЕЂУ: ЦЕНТРИ И СТВАРАЛАЧКА ПРОДУКЦИЈА	485
<i>Мирослав Лазић</i>	

**VI. ХРИШЋАНСКО ТЕОКРАТСКО ЦАРСТВО У ИСЛАМСКОЈ
ИМПЕРИЈИ: ВЕЛИКА ПОСТВИЗАНТИЈСКА ОБНОВА**

УМЕТНОСТ ОБНОВЉЕНЕ ПЕЂКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ (1557–1690)	497
<i>Зоран Ракић</i>	

СТАРА ДРЖАВА У ТЕМЕЉИМА НОВЕ ЦРКВЕ	515
<i>Свејллана Пејић</i>	

СРПСКИ ИКОНОПИС НА ПОДРУЧЈУ ОБНОВЉЕНЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ	529
<i>Миљана М. Мајић</i>	

СЛИКАНИ УКРАС СРПСКИХ РУКОПИСНИХ КЊИГА XVI И XVII ВЕКА	541
<i>Зоран Ракић</i>	

„СВЕ СВЕТЕ И ЧАСНЕ СТВАРИ“ – СРПСКО САКРАЛНО ЗЛАТАРСТВО У XVI И XVII ВЕКУ	553
<i>Мила Гајић</i>	

ПОЈАВА СВЕСТРАНИХ УМЕТНИЧКИХ ЛИЧНОСТИ – ЛОНГИН	565
<i>Ирена Шпадијер</i> <i>Бранислав Тодић</i>	

ИСЛАМСКИ УТИЦАЈ НА СРПСКУ УМЕТНОСТ У ДОБА ОТОМАНСКЕ ВЛАСТИ	575
<i>Љиљана Шево</i>	

ХРОНОЛОШКЕ ТАБЛИЦЕ	581
------------------------------	-----

БИБЛИОГРАФИЈА	585
-------------------------	-----

СПИСАК САРАДНИКА СА АФИЛИЈАЦИЈАМА	629
---	-----

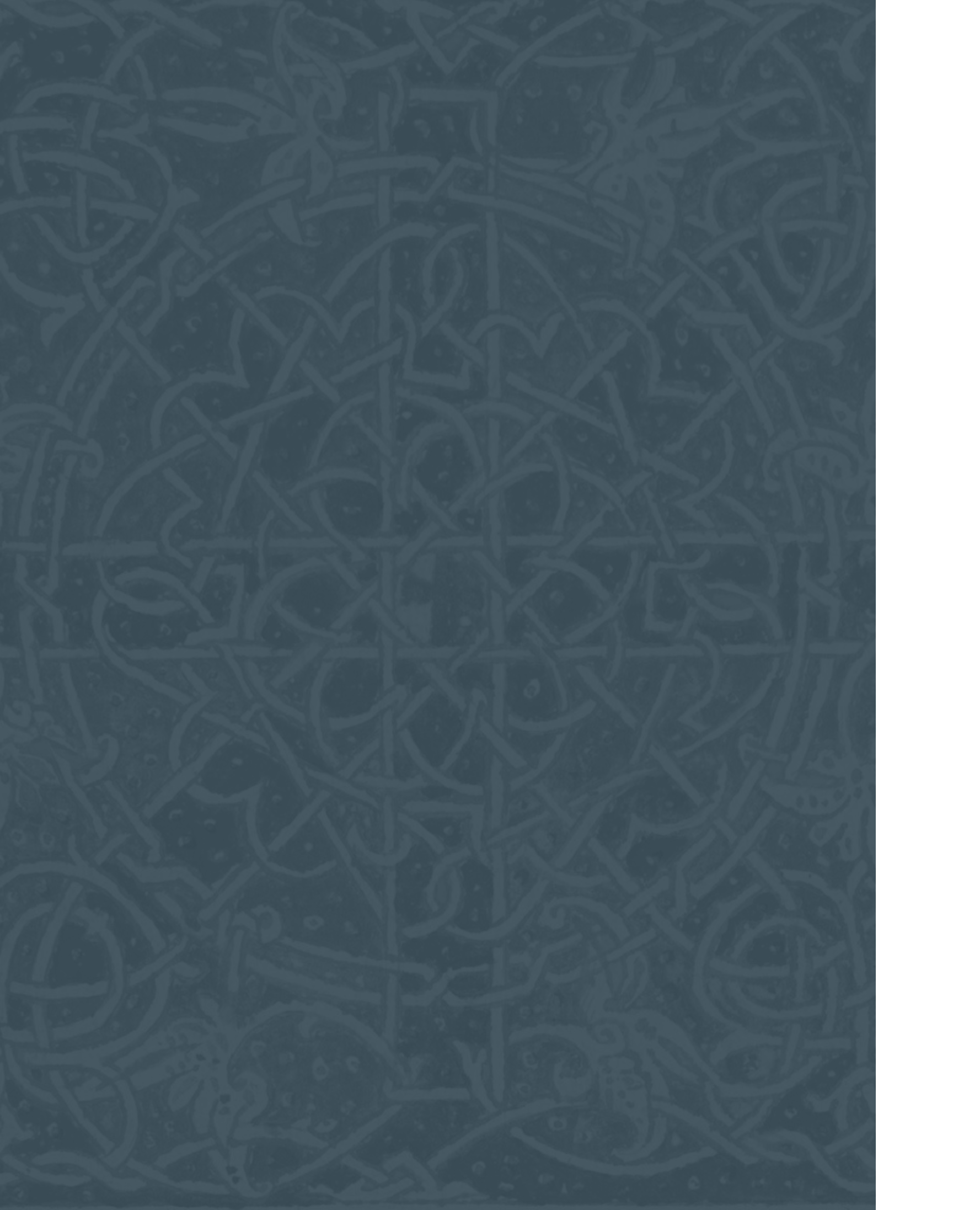

У СЕНЦИ БОРБЕ ЗА ОПСТАНАК: УМЕТНИЧКО ТРАЈАЊЕ
НАКОН ГУБИТКА ДРЖАВНЕ И ЦРКВЕНЕ САМОСТАЛНОСТИ

УКРАС СРПСКЕ ШТАМПАНЕ КЊИГЕ У XV И XVI СТОЛЕЂУ: ЦЕНТРИ И СТВАРАЛАЧКА ПРОДУКЦИЈА

МИРОСЛАВ ЛАЗИЋ

Издавачка продукција старих српских штампаних књига поникла је на Цетињу у последњој деценији XV века под покровитељством зетског војводе Ђурђа Црнојевића.¹ Падом Зете, последње суверене српске земље под османску власт, издавачка делатност се није угасила, већ је наставила да живи у измењеним историјским околностима, досегнувши највећи успон у периоду од краја друге до почетка осме деценије наредног столећа. Уз Венецију, највећи штампарски и трговачки књижевни центар у Европи тог времена, где ћирилска издања на српскословенском језику објављују Божидар и Вићенцо Вуковић и његови следбеници (Стефан од Скадра, Јаков од Камене Реке, Јеролим Загуровић, Јаков Крајков, јеромонах Стефан Паштровић и Бартоломео Ђинами), током XVI столећа су богослужбене књиге штампане и у мањем броју православних манастирских средишта (Рујан, Грачаница, Милешева и Мркшина црква), као и у појединим градовима на окупираним српским етничким подручјима (Горажде и Београд). Изузев Молитвеника (Зборника за путнике), објављеног у Венецији, који превасходно садржи верско-дидактичке саставе намењене индивидуалној побожности, биле су то литургијске књиге публиковане за богослужбене потребе православне цркве, које су, због невеликих ортографских разлика између различитих језичких редакција старословенског језика, биле присутне не само на српском него и на ширем јужнословенском простору.

* * *

Захваљујући интензивној политичкој, економској и културној сарадњи Зете с Венецијом, на плану мор-

¹ Пузовић, *Почеци српског штампанства*, 11–21, са старијом литературом.

фологије књижног украса цетињских издања долази до продора позноготичких и ренесансних утицаја и њиховог прожимања с јужнословенском рукописном традицијом.² То је донекле уочљиво већ у Октоиху првогласнику (1494), првом издању цетињске штампарије, чији је украс углавном сведен на неколико заставица, мањи број квадратних иницијала и лигатурних наслова. Значајнији искорак у правцу прихватања ренесансних утицаја може се приметити у Псалтиру с последовањем (1495), богослужбеној књизи чији графички репертоар, поред традиционалних, садржи и већи број ренесансних иницијала гравираних у маниру Ерхарта Ратдолта (сл. 391, 392), познатог венецијанског штампара и илустратора, родом из Аугзбурга.³ Међу овим иницијалима се, штампани на црној или црвеној квадратној основи, налазе ликови и представе малих нагих крилатих пута, птица, фантастичних животиња, рога изобиља и других популарних ренесансних мотива.⁴

Од свих познатих цетињских издања, најбогатије је украшен Октоих петогласник, чији најочуванији дечански одломак има свега тридесет осам листова.⁵ Осим уобичајеног украса Црнојевићевих издања сачињеног од заставица, иницијала и лигатурних наслова, Октоих петогласник садржи и већи број илустрација, отискиваних помоћу два гравираних дрвена клишеа уметнута један у други.⁶ На основу сачуваних фрагмената, познато је свега шест централних клишеа са сценама: Сабор бесплотних анђела (сл. 393), Сабор пророка Јована Претече, Издајство Ју-

² Лазић, *Издања цетињске штампарије*, 30.

³ Медаковић, *Графика српских штампаних књига*, 93–94.

⁴ Ibidem, 92–97.

⁵ Убипарип, *Петогласник Ђурђа Црнојевића*, 21–31, са старијом литературом.

⁶ Немировски, *Почеци штампанства у Црној Гори*, 371.

Сл. 391. Иницијал слова К, Псалтир с последовањем, издање Ђурђа Црнојевића, НБС И 41

Сл. 392. Иницијал слова А, Псалтир с последовањем, издање Ђурђа Црнојевића, НБС И 41

дино, Сабор апостола са Светим Николом, Силазак у ад и Три химнографа.⁷ Нарочито је занимљива илустрација са гравираним представама тројице химнографа, у предњем плану, док је у позадини, по свему судећи, приказана првобитна црква цетињског манастира.⁸ Насупрот централним композицијама, које се, изузев појединих детаља, у највећој мери придржавају источнохришћанских иконографских формулација, раскошан оквир је готово у потпуности израђен у духу ренесансне ликовне поетике. Сачињава га сплет густе стилизоване лозе с цветовима, у оквиру чијих врежа су укомпоновани крилати пути, као и реалне и фантастичне животиње, док су у угловима приказани симболи јеванђелиста.⁹

Утицај традиционалне рукописне културе на штампану је посебно уочљив у књижном украсу издања војводе Божидара Вуковића „Подгоричанина”.¹⁰ Иако

издавачку делатност започиње у Венецији, другој конфесионалној и културној средини, у решењима ликовно-графичког украса Вуковићевих издања, изузев већег броја ренесансних декоративних вињета, доследно су испоштоване јужнословенска рукописна традиција и православна иконографија.¹¹ Међутим, истицање континуитета с рукописним украсом није био само одраз Вуковићеве оданости православној цркви, већ у знатној мери и тржишних захтева, од којих је умногоме зависио и његов издавачки програм. Стога, Божидар Вуковић и приређивачи његових издања (Пахомије, Теодосије, Генадије и Мојсије), прилагођавајући се техничким могућностима новог медија, строго воде рачуна о томе да и формални аспекти ових књига буду усклађени с њиховом литургијском садржином и култном наменом. Усмереност ка традицији није се одразила само у случају преузимања лигатурних наслова, иницијала и заставица, већ и у иконографским решењима илустрација израђених за Молитвеник (Зборник за путнике) – који је 1520. објављен у сажетој и опширнијој верзији,¹² а

⁷ Медаковић, *Графика српских шtamпаних књига*, 97–110; Петковић С., *Илустрације и књижни украс*, 27–28.

⁸ Медаковић, *Графика српских шtamпаних књига*, 106–107; Немировски, *Почеци шtamпартства у Црној Гори*, 375–377.

⁹ Медаковић, *Графика српских шtamпаних књига*, 97–110; Петковић С., *Илустрације и књижни украс*, 27–28.

¹⁰ Медаковић, *Графика српских шtamпаних књига*, 116–142.

¹¹ Ibidem, 116–142; Петковић С., *Илустрације и књижни украс*, 29, 33; Idem, *Илустрације српских шtamпаних књига*, 72–73.

¹² Мано-Зиси, *Зборници за путнике*, 151–171.

Сл. 393. Сабор бесплотних анђела, Октоих петогласник, издање Ђурђа Црнојевића, манастир Дечани, Дечани 156

Сл. 394. Три мелода, Октоих петогласник, издање Божидара Вуковића, манастир Крка

прештампан 1536, као и за Празнични минеј, завршен 1538. године. Божидар Вуковић наручује за Молитвеник већи број дрворезних клишеа која, уз знатна тематска и иконографска одступања, готово у потпуности произлазе из источнорхришћанске уметничке традиције. На њима су, поред неколико сцена из циклуса Великих празника,¹³ изгравирани допојасни ликови најугледнијих светитеља хришћанске цркве, који су, поред илустративне и дидактичке, имали

¹³ Медаковић, *Графика српских штампаних књига*, 123–142; Петковић С., *Илустрације и књижни украс*, 29–34.

и молитвену функцију. Након поновљеног издања из 1536. године, четири дрворезбарена клишеа су употребљена и за Октоих петогласник (Богородица, арханђео Михаило, свети Никола и свети Димитрије), за који је наручен и један потпуно нов на коме су изгравирани представе три допојасна мелода (сл. 394).¹⁴

Постојећа дрворезбарена клишеа из штампарског фонда Божидара Вуковића нису била довољна и за илустровање Празничног минеја, због чега је он поред старих наручио и нова. Реч је о Вуковићевој најраскошније опремљеној књизи, чији су поједини примерци, попут оног који је некада припадао приватној збирци старих штампаних књига Народне библиотеке у Београду а сада се чува у библиотеци Честер Бити у Даблину (W 149),¹⁵ штампани на пергаменту и потом накнадно колорисани.¹⁶ Уз појединачне представе светитеља, у Празничном минеју су приказани и најзначајнији догађаји из хришћанске историје, као и поједине сцене из циклуса Великих празника.¹⁷ Доследно поштујући источнорхришћанску традицију, мајстори су приликом израде ових илустрација користили позновизантијске итало-критске иконографске узоре, којих су се у највећој мери придржавали и иконописци који су сликали иконе за цркву Светог Ђорђа Грчког у Венецији (San Giorgio dei Greci),¹⁸ од којих се један део чува у Музеју икона Грчког института, смештеног крај тог храма.¹⁹ Међутим, поред већине дрвених клишеа непосредно гравираних према поствизантијским иконографским обрасцима, у Празничном минеју Божидара Вуковића су отиснуте и две, у иконографском погледу, до тада непознате представе. На једној од њих су приказане фигуре утемељивача српске државе и цркве, свети Симеон Српски и свети Сава Српски, а на другој сцена у којој свети Никола приводи Христу Стефана Дечанског (сл. 395),²⁰ која

¹⁴ Петковић С., *Илустрације и књижни украс*, 33.

¹⁵ Недељковић, *Судбина несталих средњовековних рукописа*, 36–37; Лазич, *Збирка старих штампаних књига*, 157–216.

¹⁶ Љубинковић М., *Бојени дрворез*, 25–29. О колорисаним илустрацијама других Вуковићевих издања в. Харисијадис, *Одојене графика у Октоиху петогласнику*, 31–34.

¹⁷ Петковић С., *Илустрације и књижни украс*, 33.

¹⁸ Idem, *Порекло илустрација у штампаним књигама Божидара Вуковића*, 119–135, где аутор сматра да су ове иконе биле непосредни иконографски предлошци.

¹⁹ О збирци икона које се чувају у Музеју в. Казанаки-Лаппа, *Наследие Византии*.

²⁰ Петковић С., *Ликови Срба светитеља*, 139–158; idem, *Илустрације и књижни украс*, 34.

ће касније послужити као иконографски узор, пре свега, у монументалном црквеном сликарству.²¹

Насупрот Божидару Вуковићу, Вићенцова приврженост католицизму,²² уз измењену духовну и културну климу, обележену контрареформацијом и ангажованијом прозелитском политиком римокатоличке цркве, омогућили су и знатан продор западних иконографских и ренесансних стилско-морфолошких елемената у ћирилску српскословенску књигу. Без обзира на то што је, прештампавајући књиге свог оца, заједно са својим ортаком Италијаном Бартоломеом да Скиом,²³ у највећем броју својих издања користио и Божидарова стара дрворезбарена клишеа (Служабник из 1554, Псалтир с последовањем из 1561. и Октоих петогласник, око 1560), Вићенцо Вуковић је у графички украс појединих књига унео и значајне иконографске и стилске иновације. Већ у првом његовом издању, Псалтиру с последовањем, објављеном 1546. године, коришћена су четири нова правоугаона клишеа, отиснута тако што су са свих страна уоквиравала текст. На горњем, као и на бочним, изгравирани су траке са стилизованим флоралним и геометријским мотивима и преплетима, док су на доњем смештена по три попрсја светитеља. На осам различито изрезаних клишеа, представљених у складу с источноправославном иконографском традицијом, изузев пејзажа приказаних у другом плану, налазиле су се представе Деизиса, црквених отаца, пророка и симбола јеванђелиста.²⁴

У Молитвенику, Вићенцовом другом издању, у потпуности су преовладали западноевропски иконографски обрасци. Њихов продор је умногоме био омогућен самим садржајем и наменом тих издања, превасходно публикованих за потребе ширег круга верника.²⁵ И у њима је поновљен штампани оквир око текста, отиснут помоћу четири правоугаона клишеа. На горњем, као и на бочним, угравирани су стилизовани флорални и геометријски аниколични мотиви с уметнутим фигуралним приказима анђела, пута, пророка и других фигуралних представа, преузетих из графичког украса савремених ренесансних књига. Међутим, ово издање је, пре свега, препознатљиво по илустрацијама отиснутим

Сл. 395. Свети Никола приводи Христу Стефана Дечанског, Празнични минеј, издање Божидача Вуковића, БЧБ, W 149

у доњем делу страница, на којима су представљени догађаји из Богородичиног живота, Христовог детињства и Христових страдања, приказаних према западноевропским иконографским формулацијама (сл. 396). Као њихов литерарни предложак послужио је верско-дидактички састав *Meditationes vitae Christi*,²⁶ који је у оквирима приватне побожности хришћана римокатоличке вероисповести у позном средњем и раном модерном добу уживао огромну популарност. Осим тих фигуралних представа,

²¹ Кајмаковић, *Ушчицаји стiare српске графикае*, 233–242; Вујичић, *О неким иконографским особеностима*, 107–116.

²² Лазић, *Између иаириоиизма, иодожностии и ијривине*, 81–82.

²³ *Издавачи, ишамйари, ирејисивачи*, 94–98.

²⁴ Петковић С., *Илустрације и књижни украс*, 37.

²⁵ Лазић, *Између иаириоиизма, иодожностии и ијривине*, 87–88.

²⁶ Петковић С., *Meditationes vitae Christi*, 253–265.

Сл. 396. Распеће, Молитвеник (Зборник за путнике), издање Вићенца Вуковића, РНБ

Сл. 397. Свети Илија у пећини, Зборник Јакова од Камене Реке, НБС И 98

посебно се истичу и две вињете с приказима Свете Тројице и Вероникиног убруса, урађене у истом стилском маниру. На њима су представљене две велике теме римокатоличке цркве које су у време противреформације, поред верско-дидактичког, добиле и полемички карактер. За разлику од осталих украса изведених у духу западноевропске уметности, једино се ове две фигуралне вињете налазе и у поновљеном издању Молитвеника Вићенца Вуковића, штампаном 1560. године не само на хартији већ и на пергаменту.²⁷ Разлоге за изостављање препознатљивих западноевропских иконографских формулација, које се касније јављају

²⁷ Мано-Зиси, *Періаменїни огломак*, 57–66.

само спорадично, попут представе *Imago pietatis* из прештампаног Вићенцовог Октоиха петогласника око 1560. године,²⁸ вероватно треба тражити у новонасталим историјским околностима и промени духовне и културне климе. Она је на српском етничком простору обележена обновом Пећке патријаршије, 1557. године, чији су јерарси настојали да предупреду ширење римокатоличких утицаја.²⁹

Остали венецијански издавачи, који су након Вићенца Вуковића наставили да објављују ћирилске књиге на српскословенском језику, углавном се

²⁸ *Лексикон српскословенскої шїамїарсїва*, 161–162.

²⁹ Petković, *Artistic Activity*, 624–626; idem, *Илустрације српских шїамїаних књиџа*, 76–77.

враћају илустрацијама и графичком украсу израђеном у духу источнохришћанске традиције. Делимично, Стефан од Скадра у Триоду посном (1561) и Триоду цветном (1561) и, знатно више, Јаков из Камене Реке (Зборник из 1566. године) користе највећим делом већ познате елементе књижног украса издања Божидара Вуковића. Ипак, у Јаковљевом Зборнику су отиснуте и две нове илустрације с представама Свети Илија у пећини (сл. 397) и Цвети.³⁰ Слична је ситуација била и са издањима Јеролима Загуровића – Псалтиром с последовањем (1569), Молитвеником – Тредником (1570) и Служабником (1570). Поштујући у највећој мери Вуковићеве предлошке, Загуровић уноси и поједине елементе украса савремених западноевропских издања, као што су лик цара Давида у Псалтиру и представа јеванђелисте Матеја из Служабника. Исту представу цара Давида на престолу, копирајући Загуровићев Псалтир с последовањем, одштампаће и Бартоломео Ђинами 1638. године, где ће на крају текста бити отиснута и правоугаона вињета с ликом апостола Андреје, изведена у духу римокатоличке иконографије.³¹ Оно што је нарочито особено за Загуровића јесте то да је на крају Псалтира и Молитвеника одштампан и његов амблем,³² што ће, по узору на њега, учинити и Ђинами у свом Псалтиру. Остала издања, као што су Зборник Јакова Крајкова из 1572, Зборник и Буквар Стефана Паштровића,³³ одштампани 1597. године, била су врло оскудног украса, који је већ наговештавао нову ликовну поетику.³⁴

Књижни украс у издањима објављеним на српском етничком простору под османском влашћу био је кудикамо скромнији, а материјалне могућности и низак степен техничких и кадровских капацитета одразили су се не само на типографске одлике ових књига већ и на квалитет њихове ликовно-графичке опреме. Насупрот цетињским и венецијанским издањима, где је долазило до продора западноевропских иконографских елемената, у украсу ових књига је готово у потпуности испоштована јужнословенска рукописна традиција,³⁵ што се уочава већ у горажданским издањима – Служабнику (1519), Псалтиру (1521) и Молитвенику – Треднику (1523),

³⁰ Idem, *Илустрације и књижни украс*, 40.

³¹ Ibidem, 40–41.

³² Миловић, *Двије-три ријечи о заштитним знаковима*, 123–126.

³³ Мано-Зиси, *Први штампани српски буквар*, 13–25.

³⁴ Петковић С., *Илустрације и књижни украс*, 40.

³⁵ Ibidem, 41.

Сл. 398. Заставица с Богородицом на престолу, Псалтир с последовањем, издање Божидара Горажданина, НБС И 83

одштампаним настојањем Божидара Горажданина и његових синова, Ђурђа и Теодора Љубавића.³⁶ Овај украс, који се састоји од мањег броја преплетних заставица и витичастих иницијала, готово да се и не разликује од украса рукописних књига, с тим што су у два случаја унутар заставице унети и мали ликови Богородице на престолу (сл. 398) и попросја црквених отаца Василија Великог и Јована Златоустог.³⁷ Међутим, поред поменутих, као и заставице прекопиране из цетињског Октоиха првогласника, у Служабнику је отиснута и једна ренесансна декоративна вињета са изрезаним мотивима рога изобиља,

³⁶ Мано-Зиси, *Графика горажданских књига*, 287–308.

³⁷ Петковић С., *Илустрације и књижни украс*, 41.

Сл. 399. Силазак Светог Духа, Триод цветни, издање Мркшине цркве, НБС И 49

Сл. 400. Деизис са светим Симеоном и светим Савом, Триод цветни, издање Мркшине цркве, НБС И 49

птицама и цвећем,³⁸ која је, по свему судећи, купљена у некој од радионица у Венецији заједно с другом штампарском опремом.

За разлику од *Рујанској четвороројеванђеља*, штампаног 1537. године, у коме изузев иницијала и заставице нема других украса,³⁹ грачанички Октоих петогласник из 1539. године садржи и илустрацију у чијем горњем делу је приказан модел цркве мана-

стира Грачанице, а у доњем су, по узору на заставицу из Октоиха петогласника Божицара Вуковића, тројица химнографа.⁴⁰ Занимљиво је, међутим, да је уместо мелода првобитно била изрезана ктиторска представа митрополита грачаничког Никанора како предаје књигу Богородици на престолу.⁴¹

Упућеност на рукописну традицију одликује и графички украс прва два милешевска издања, Псалтир

³⁸ Медаковић, *Графика српских штампаних књига*, 112.

³⁹ Немировски, *Штампарија манастира Рујно*, 172–174.

⁴⁰ Петковић С., *Илустрације и књижни украс*, 41.

⁴¹ Петковић С., *Несачувани иорирей новобрској митрополији*, 71–86.

с последовањем (1544) и Молитвеник – Требник (1546), који је сведен на малобројне једноставно изведене заставице и иницијале, док је сасвим другачијег карактера украс Псалтира с последовањем из 1557. године, где је највећи број иницијала невешто прекопиран из цетињског Псалтира.⁴²

Да су цетињска издања уживала велики углед у српској средини под османском влашћу, показује и графички украс Четворојеванђеља које је, по налогу Тројана Гундулића, штампао јеромонах Мардарије у Београду 1552. године. Угледајући се на поједина влашка издања, из којих је чак преузео и грб с враном која држи крст у кљуну, Мардарије је и поједине иницијале и заставице гравирао према цетињским књигама. Сличан украс је задржао и приликом штампања Четворојеванђеља у Мркшиној цркви 1562, док је за Цветни триод, из 1566. године, изрезао и четири клишеа на којима су представљене сцене из циклуса Великих празника: Распеће, Силазак у ад, Вазнесење Христово и Силазак Светог Духа на апостоле (сл. 399). За исту књигу је израдио и представу Деизиса, која, за разлику од устаљених источнохришћанских иконографских образаца, показује и извесне националне специфичности. Ту су, уместо светог Јована и Богородице, као молитвени заступници свог рода пред Христом, приказаним

у средини, са стране представљени свети Симеон Српски и свети Сава Српски (сл. 400), док је као литерарни извор оваквом иконографском решењу могао послужити *Заједнички канон Сјасу Христју, свейом Симеону и свейом Сави*, који је саставио монах Теодосије, чувени хиландарски књижевник.⁴³

* * *

Ликовно-графички украс српских ћирилских књига није представљао аутономну категорију нити изолован уметнички феномен, већ је у највећој мери проистигао из њиховог садржаја и њихове богослужбене и верско-дидактичке функције. С обзиром на то да је настајао у различитим политичким ентитетима и државним структурама, у њега су уграђивани и социјални, културни и уметнички аспекти средине у којој је стваран, као и идејни оквири, таленат мајстора и уметнички укуси осталих лица одговорних за његово уобличавање. Не занемарујући извесне националне специфичности, књижни украс је, уз повремене утицаје западноевропске уметности, у основи произишао из општег рукописног јужнословенског православног наслеђа, због чега се његов значај простирао и ван граница српског етничког подручја, досежући, преко Влашке и Молдавије, чак до Русије и Украјине.

⁴² Idem, *Илустрације и књижни украс*, 41–43.

⁴³ Idem, *Ликови Срба свейишеља*, 151–155; idem, *Илустрације и књижни украс*, 43.

ХРОНОЛОШКЕ ТАБЛИЦЕ

око 780–800.	Владавина српског кнеза Вишеслава.
око 800–820.	Владавина српског кнеза Просигоја.
око 850.	Борбе са Бугарима успешно предводи кнез Властимир, а у каснијим годинама и његови синови Мутимир, Стројимир и Гојник.
око 820–851.	Владавина српског кнеза Властимира.
851–891.	Владавина српског кнеза Мутимира.
867–886.	Владавина цара Василија I.
854.	Бугарски хан Борис напада Србију. Након склапања мира размена заробљеника код Раса, који се тада први пут помиње, као насеље, тврђава или област.
између 867. и 874.	Покрштавање српске владарске породице из црквених средишта на Јадранском приморју. Српски кнежеви прихватају врховну власт цара.
892–917.	Владавина српског кнеза Петра Гојниковића.
913–959.	Владавина цара Константина VII Порфирогенита.
око 926.	Бугарска војска под командом цара Симеона привремено, до 927. године, осваја Србију.
око 933–око 950.	Владавина кнеза Часлава.
око 950.	Дубровачка епископија уздигнута у архиепископију, с надлежношћу над областима Србије, Травуније и Захумља.
1018.	Византијски цар Василије II после слома Бугарског царства оснива катепанат Бугарске и тему Србију.
1019–1020.	Византијски цар Василије II оснива Охридску архиепископију и утврђује њен територијални обим; у њеном саставу је и епископија у Расу.
1039–1042.	Кнез Војислав заузима Србију и Дукљу, потом и Травунију и Захумље.
1064.	Угри (Мађари) освајају византијски Београд.
1072.	Неуспео устанак против византијске власти у теми Бугарској. Устаници проглашавају Бодина, сина дукљанског кнеза Михаила, за цара Бугарске.
1077.	Дукљански краљ Михаило тражи папску заставу од Гргура VII.

око 1085.	Дукљански краљ Бодин осваја област Раса и у њој поставља као своје намеснике Вукана и Марка.
1089.	Барска епископија уздигнута у архиепископију.
1094.	Састанак цара Алексија Комнина и рашког жупана Вукана.
1113–1199.	Стефан Немања
1118–1143.	Владавина цара Јована II Комнина.
око 1122.	Цар Јован Комнин осваја Рас.
1127.	Током византијско-угарског рата Срби освајају тврђаву Рас. Велики жупан Урош I удаје своју кћер Јелену за престолонаследника Угарске, будућег краља Белу Слепог.
1129.	Византијска војска осваја Рас, а велики жупан Урош I признаје врховну власт цара, уз обавезу слања војних трупа.
1143–1180.	Владавина цара Манојла I Комнина.
1147.	Две велике крсташке војске, под вођством немачког цара Конрада III и француског краља Луја VII, пролазе војним путем од Београда до Константинопоља.
1166–1196.	Владавина великог жупана Стефана Немање.
1172.	Неуспео покушај одметања Стефана Немање од византијске власти. Манојло I Комнин заробљава великог жупана, који учествује у царевом војничком тријумфу улицима Константинопоља.
1174–1236.	Растко (Сава) Немањић
1180–1183.	Владавина цара Алексија II Комнина; после његовог убиства Стефан Немања не признаје новог цара Андроника I Комнина и креће у освајања византијских области.
1185–1195.	Владавина цара Исака II Анђела.
1189.	Током Трећег крсташког рата Стефан Немања и Фридрих Барбароса састају се у Нишу и воде преговоре о савезу.
1191.	У бици на Јужној Морави српска војска поражена од Византије. Немања враћа мањи део освојених области византијском цару, а његов средњи син и престолонаследник Стефан жени се царевом синомцом Евдокијом.

око 1192.	Растко Немањић одлази у Свету Гору и прима постриг као монах Сава.	1314.	Краљ Милутин заробио, готово ослепео и протерао свог сина и престолонаследника Стефана (Дечанског) због побуне. Стефан је са синовима провео у Константинопољу скоро седам година.
1195–1203.	Владавина цара Алексија III Анђела.	1321–1331.	Владавина Стефана Уроша III Дечанског.
1196.	Стефан Немања предаје власт Стефану, зету византијског цара, и као монах Симеон одлази у Студеницу, а наредне године у Свету Гору.	1324–1337.	Столовање српског архиепископа Данила II.
1198.	Монаси Симеон и Сава обнављају светогорски манастир Хиландар.	1328–1341.	Владавина Андроника III Палеолога.
1196–1227.	Владавина Стефана Немањића.	1330.	Битка код Велбужда. Победа српске војске под Стефаном Дечанским над бугарским царем Михаилом. У тој бици посебно се истакао млади краљ Стефан Душан.
1204.	IV крсташки рат, крсташи освајају Константинопољ и распарчавају Византијско царство.	1331–1355.	Владавина краља Стефана Душана.
1204–1261.	Никејско царство. Немањићи га сматрају наследником срушеног Царства.	1334.	Краљ Душан осваја области у средишњој Македонији, укључујући Охрид и Прилеп.
1204–1221.	Владавина никејског цара Теодора I Ласкариса.	1341–1354.	Грађански рат у Византији, између регената малолетног Јована V Палеолога и Јована Кантакузина, који се прогласио за цара и заштитника Палеолога.
1217.	Крунисање Стефана Немањића за првовенчаног краља <i>свих српских и њоморских земаља</i> преко легата које је послао папа Хонорије III.	1341–1391.	Владавина Јована V Палеолога.
1219.	Рукоположење архимандрита Саве Немањића за првог архиепископа <i>свих српских и њоморских земаља</i> у Никеји; васељенски патријарх и сабор у Никеји дају српској архиепископији право аутокефалије. Манастир Жича постаје седиште архиепископа и крунидбена црква.	1342.	Савез Јована Кантакузина са краљем Душаном. Краљева освајања у југозападној Македонији и северном Епиру.
1221–1254.	Владавина никејског цара Јована III Ватаца.	1343.	Савез регената са краљем Стефаном Душаном, који од тог времена традиционалној титули владара „све српске и поморске земље“ додаје и „грчке земље“.
1236.	Архиепископ Сава умире у бугарском граду Трнову; наредне године његове мошти су пренете у манастир Милешеву.	1345.	Краљ Душан осваја Сер, југоисточну Македонију и Свету Гору.
1243–1276.	Владавина краља Стефана Уроша I.	крај 1345 / почетак 1346.	Краљ Душан се проглашава за цара Србије и дела Византијског царства; најчешће користи титуле „василевс и автократор Србије и Романије“ (на грчком) и „цар Срба и Грка“ (на српском језику).
1259–1282.	Владавина Михаила VIII Палеолога.	1346.	Царско крунисање Стефана Душана у Скопљу. Српска црква уздигнута је на ранг патријаршије, а за првог српског патријарха рукоположен је архиепископ Јоаникије.
1261.	Обнова Византијског царства у Константинопољу.	1347–1354.	Владавина Јована VI Кантакузина.
1274.	Краљ Урош не прихвата Лионску унију.	1347.	Цар Душан осваја Епир.
1276–1282.	Владавина краља Стефана Драгутина.	1349.	На државном сабору у Скопљу објављен Душанов законик (допуњен Законик објављен на сабору у Серу 1354).
1282–1328.	Владавина Андроника II Палеолога.	1348.	Цар Душан осваја Тесалију.
1282.	На Дежевском сабору краљ Драгутин предаје престо брату Милутину и добија своју посебну област.	1352.	Одлука цариградског патријарха Калист и синода о изопштењу цара Душана, патријарха Јоаникија и српских архијереја (тзв. Калистова анатема), због Душановог крунисања за византијског цара и уздизања цркве у патријаршију.
1282–1321.	Владавина краља Стефана Уроша II Милутина.	1352.	Битка код Димотике, у којој Јован Кантакузин и Турци побеђују присталице цара Јована V Палеолога, Србе и Бугаре.
1284.	Драгутин добија од Угара на управу северну Србију и североисточну Босну. Београд се први пут налази под српском влашћу.	1354.	Турци освајају град Галипољ, своје прво значајно упориште у Европи.
око 1291.	Куманско-татарски поход на Србију и спаљивање Жиче. Седиште српске архиепископије премешта се у Пећ.		
1298–1299.	Византијско-српски преговори. Мир је закључен 1299. и оснажен браком између краља Милутина и Симониде, ћерке цара Андроника II Палеолога. Дотадашња Милутинова освајања, међу којима је најважнија северна Македонија са Скопљем, призната су у форми мираза.		

1355.	Смрт цара Душана под неразјашњеним околностима. Распад његове државе убрзо је отворио епоху међусобних сукоба бројних облачних господара.	1471.	Угарски краљ Матија Корвин доделио Вуку Бранковићу титулу деспота. Обновљена деспотовина у Срему постала је својеврсна војна граница између хришћанског и османског света.
1355–1371.	Владавина цара Стефана Уроша.	1486.	Ђорђе Бранковић постављен за деспота у Срему.
1365.	Вукашин Мрњавчевић добија титулу краља и постаје савладар цара Уроша.	1490.	Ђурађ Црнојевић постаје господар Зете.
1371.	Битка на Марици, погибија краља Вукашина и деспота Угљеше Мрњавчевића. Вукашинов син Марко, дотадашњи млади краљ, добија титулу краља. Смрћу цара Уроша изумире мушка линија лозе Немањића.	1496.	Османлије освајају Зету.
1372–1389.	Владавина кнеза Лазара Хребељановића.	1502.	Смрћу деспота Јована изумире мушка лоза куће Бранковића.
1375.	Измирење Српске и Византијске цркве. Васељенска патријаршија дала опрост Душану, Урошу, Јоаникију и архијерејима; пећком архиепископу призната титула патријарха у унутрашњем саобраћају, Душану постхумно призната титула цара Србије.	почетак XVI века	Замонашени Ђорђе Бранковић, у монаштву Максим, постао београдски митрополит.
1376–1379.	Владавина Андроника IV Палеолога.	1520–1566.	Владавина турског султана Сулејмана Величанственог.
1377.	Босански бан Твртко I Котроманић крунише се за краља Срба, Босне, Поморја и западних земаља.	1521.	Велика турска офанзива. Поред других градова, освојен и Београд, а део српског становништва пресељен у Цариград.
1389.	Битка на Косову, погибија кнеза Лазара и султана Мурата.	1526.	Мохачка битка. Након пораза Угарске и погибије краља Ладислава, Турци се учврстили у Средњој Европи.
1391–1425.	Владавина Манојла II Палеолога.	1529.	Први поход на Беч султана Сулејмана Величанственог. У циљу стварања фронта против Турака, почиње насељавање Срба дуж аустријско-турске границе.
1395.	Битка на Ровинама, погибија краља Марка и деспота Константина Дејановића, вазала османског султана Бајазиде.	1541.	Пад Угарске под турску власт.
1402.	Битка код Ангоре, у којој Стефан Лазаревић ратује као вазал султана Бајазиде. У повратку са бојишта у Константинопољу добија од византијског цара највишу дворску титулу деспота.	1557.	Обнова Пећке патријаршије.
1402–1427.	Владавина деспота Стефана Лазаревића.	1592.	Падом Бихаћа под турску власт завршена освајања у правцу Босне, Херцеговине, Хрватске, Славоније и Далмације.
1403–1404.	Београд постаје престоница српске државе (до 1427).	1594.	Као последица устанка против турске власти који је избио у Банату, Синан-паша наредио да се мошти светог Саве пренесу из Милешеве и спале у Београду.
1425–1448.	Владавина Јована VIII Палеолога.	1595–1610.	Интензивно насељавање Срба у Славонији и Хрватској. Стварање Војне границе.
1428–1430.	Зидање Смедерева, нове престонице српске државе.	1614–1647.	Столовање српског патријарха Пајсија.
1439.	Деспот Ђурађ не прихвата Фирентинску унију. Први пад Смедерева.	1630.	Аустријски цар Фердинанд II донео <i>Сјатајуше</i> , којима је гарантовао посебан положај Срба на територији Војне границе.
1440.	Турци први пут опседају Београд (под влашћу Угарске).	1683.	Неуспела турска опсада Беча.
1449–1453.	Владавина Константина XI Драгаша Палеолога.	1683–1699.	<i>Велики (Бечки) рат</i> који је против Османског царства водила Света лига – савез Аустрије, Папске курије, Пољске и Венеције – имао је пресудан утицај на историју Срба.
1453, 29. маја	Турско освајање Константинопоља. Султан Мехмед II свечано улази у град, који постаје престоница Османског царства.	1689.	После повлачења из Скопља и пораза аустријске војске код Качаника, Турци предузимају противофанзиву, праћену одмаздама и пустошењима. Већина српског становништва, предвођена патријархом Арсенијем III Чрнојевићем, повлачи се на територију северно од Саве и Дунава, која ће после Карловачког мира 1699. године ући у састав Аустријског царства.
1455.	Пад Новог Брда под турску власт.		
1456.	Турци други пут опседају Београд (под влашћу Угарске).		
1459.	Турско освајање Смедерева и крај српске средњовековне државе.		
1463.	Турци заузимају Босну.		

БИБЛИОГРАФИЈА

- АП = Археографски прилози, Београд
- ВИИНЈ = *Византијски извори за историју народа Југославије*, I–VI, Београд 1955–1986.
- Глас САНУ = Глас Српске академије наука и уметности, Београд
- Глас СКА = Глас Српске краљевске академије, Београд
- ГСУД = Гласник Српског ученог друштва, Београд
- ГСНД = Гласник Скопског научног друштва, Скопље
- ГГБ = Годишњак града Београда, Београд
- ЗМПУ = Зборник Музеја примењене уметности, Београд
- ЗМСЛУ = Зборник Матице српске за ликовне уметности, Нови Сад
- ЗНМ = Зборник Народног музеја, Београд
- ЗРВИ = Зборник радова Византолошког института, Београд
- ЗФФ = Зборник Филозофског факултета, Београд
- ЗЗСК = Зборник заштите споменика културе, Нови Сад
- ИГ = Историјски гласник, Београд
- ИСН = *Историја српског народа* I–III, Београд 1981–1983.
- ИЦГ = *Историја Црне Горе*, I–III, Титоград 1970.
- ИЧ = Историјски часопис, Београд
- ЛССВ = *Лексикон српског средњег века*, edd. С. Ћирковић, Р. Михаљчић, Београд 1999.
- ПКЈИФ = Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, Београд
- СКМ = Старине Косова и Метохије, Приштина
- ССА = Стари српски архив, Бања Лука – Београд
- ССРЛ = *Стари српски родослови и летиписи*, ed. Љ. Стојановић, Сремски Карловци 1927.
- ХЗ = Хиландарски зборник, Београд
- ССЗН = *Стари српски записи и напisi*, I–VI, ed. Љ. Стојановић, Београд 1902–1926.
- ВФ = *Byzantinische Forschungen*, Amsterdam
- ДОР = *Dumbarton Oaks Papers*, Washington, D.C.
- СА = *Cahiers archéologiques*, Paris
- GRS = *Gesta regum sclavorum*, I–II, ed. Т. Живковић, Београд 2009.
- GZMBiH = *Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine*, Sarajevo
- JÖB = *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik*, Wien
- ODB = *The Oxford Dictionary of Byzantium*, I–III, ed. А. Р. Kazhdan, New York – Oxford 1991.
- PPUD = *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, Split
- Radovi IPU = *Radovi Instituta za povijest umetnosti*, Zagreb
- REB = *Revue des études byzantines*, Paris
- SHP = *Starohrvatska prosvjeta*, Split
- ΔΧΑΕ = *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρίας*, Αθήνα
- Акопян, *Миниатюра Васпуракана* = Г. Акопян, *Миниатюра Васпуракана XIII–XIV вв.*, Ереван 1989.
- Алексеев, *Сербская традиция* = А. А. Алексеев, *Сербская традиция славянского евангелия*, in: *Словенско средњовековно наслеђе. Зборник посвећен професору Ђорђу Трифунувићу*, Београд 2001, 35–43.
- Амиранашвили, *Грузинская миниатюра* = Ш. Амиранашвили, *Грузинская миниатюра*, Москва 1966.
- Андрејевић, *Манастир Моштианица* = А. Андрејевић, *Манастир Моштианица под Козаром*, *Старинар* н. с., 13–14 (1962–1963) 163–175.
- Андрејевић, *Прејварање цркава у џамије* = А. Андрејевић, *Прејварање цркава у џамије*, ЗМСЛУ 12 (1976) 98–117.
- Антоновић, *Оснивачка џовеља Балше III Балишића* = М. Антоновић, *Оснивачка џовеља Балше III Балишића манастиру Светиој Николе на Прасквици*, ССА 5 (2006) 207–227.
- Архиејиској Данило II, *Живоји краљева* = *Архиејиској Данило II и његови насјављачи, Живоји краљева и архиејискоја српских*, превео Л. Мирковић, Београд 1935.
- Архиејиској Данило II и његово доба = *Архиејиској Данило II и његово доба*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1991.

- Атанасовски, *Паг Херцејовине* = В. Атанасовски, *Паг Херцејовине*, Београд 1979.
- Афанасјева, «Толковая служба» = Т. И. Афанасјева, *Состав, источники и этапы формирования «Толковая служба»*, Лингвистическое источниковедение и история русского языка (2006–2009), Москва 2010, 58–80.
- Афанасјева, *Южнославянские переводы* = Т. И. Афанасјева, *Южнославянские переводы литургии Иоанна Златоуста в службениках XI–XV. вв. из российских библиотек*, in: *Многократните преводи в јужнославянското средновековие*, ed. Л. Тасева et al., Софија 2006, 253–266.
- Аџиевски, *Пелагионија* = К. Аџиевски, *Пелагионија во средниот век*, Скопје 1994.
- Бабић, *Владарске инсијније* = Г. Бабић, *Владарске инсијније кнеза Лазара*, in: *О кнезу Лазару*, edd. И. Божић, В. Ј. Ђурић, Београд–Крушевац 1975, 65–79.
- Бабић, *Српски зајиси* = Г. Бабић, *Српски зајиси у ирчком четворојеванђељу бр. 131 из Чикаго (САД)*, ЗЛУМС 8 (1972) 361–371.
- Бабић, *Иконографски програми живописа* = Г. Бабић, *Иконографски програми живописа у иријрајмама црква краља Милутина*, in: *Византијска уметност почетком XIV века*, ed. С. Петковић, Београд 1978, 105–126.
- Бабић, *Краљева црква* = Г. Бабић, *Краљева црква у Сјуденици*, Београд 1987.
- Бабић, *Литургијски текстови* = Г. Бабић, *Литургијски текстови исписани на живопису айсице Свештих Ајосиола у Пећи – Мојуносиј њиховој рестиаурисања*, ЗССК 18 (1967) 75–84.
- Бабић, *Лонин у Пиви* = Г. Бабић, *Лонин у Пиви*, in: *Четириесет година манастира Пиве*, ed. Ј. Р. Бојовић, Титоград 1991, 77–89.
- Бабић, *Низови иориреја* = Г. Бабић, *Низови иориреја српских епископа, архиепископа и иријрајаха у зидном сликарству (XIII–XVI в.)*, in: *Сава Немањић – Свети Сава. Историја и предање*, ed. В. Ђурић, Београд 1979, 319–340.
- Бабић, *О живописаном украсу олтарских иреграда* = Г. Бабић, *О живописаном украсу олтарских иреграда*, ЗМСЛУ 11 (1975) 3–41.
- Бабић, *О композицији Усења* = Г. Бабић, *О композицији Усења у Богородичиној цркви у Сјуденици*, *Старинар* н. с., 13–14 (1965) 261–265.
- Бабић, *Порекло итералошких моштива* = Г. Бабић, *Порекло итералошких моштива у српским украшеним рукописима. Начин исцраживања*, in: *Проучавање средновековних јужнословенских рукописа*, Београд 1995, 3–43.
- Бабић, *Тералошки украси* = Г. Бабић, *Тералошки украси у ирчком рукописима IX и X века*, Глас САНУ 372, Одељење историјских наука, књ. 8 (1993) 139–169.
- Бабић Б., *Пећинска црква светио Лазара* = Б. Бабић, *Пећинска црква светио Лазара у Тиквешу*, ЗМСЛУ 3 (1967) 161–172.
- Бабић В., *Фреске* = В. Бабић, *Фреске у цркви светио Михаила у Сџону*, Београд–Трeбиње 2014.
- Бабић-Ђорђевић, *Класицизам доба Палеолоа* = Г. Бабић-Ђорђевић, *Класицизам доба Палеолоа у српској уметности*, in: В. Ј. Ђурић, Г. Бабић-Ђорђевић, *Српска уметност у средњем веку II*, Београд 1997, 5–47.
- Бабић-Ђорђевић, *Разиравање уметничке делатности* = Г. Бабић-Ђорђевић, *Разиравање уметничке делатности и иојаве стилске разнородности*, in: ИСН I, 641–662 (= В. Ј. Ђурић, Г. Бабић-Ђорђевић, *Српска уметност у средњем веку II*, Београд 1997, 48–91).
- Бабић, *Кораћ, Ђирковић, Сјуденица* = Г. Бабић, В. Кораћ, С. Ђирковић, *Сјуденица*, Београд 1986.
- Банашевић, *Лейоисци о иореклу Немањића* = Н. Банашевић, *Лейоисци о иореклу Немањића*, ПКЈИФ 21/1–2 (1955) 5–13.
- Башић, *Примери инвеституре владара* = Ј. Башић, *Примери инвеституре владара у српској средновековној уметности*, *Viminacium* 17 (2014) 147–184.
- Беловић, *Раваница* = М. Беловић, *Раваница. Историја и сликарство*, Београд 1999.
- Белякова, *Славянская редакция Скитского устава* = Е. В. Белякова, *Славянская редакция Скитского устава. Скитский устав по ркп. РНБ. Погод. 876*, *Древняя Русь* 10 (2002) 28–36.
- Белякова, *Устав* = Е. В. Белякова, *Устав по рукописи РНБ. ПОГОД. 876*, *Древняя Русь* 12 (2003) 63–95.
- Благојевић, *Десет иој Тураћ Вуковић* = М. Благојевић, *Десет иој Тураћ Вуковић и српска државност*, in: *Паг Српске десет иојовине 1459. иодине*, ed. М. Спремић, Београд 2011, 33–55.
- Благојевић, *Државна ујава* = М. Благојевић, *Државна ујава у српским средновековним земљама*, Београд 1997.
- Благојевић, *Кнез Лазар* = М. Благојевић, *Кнез Лазар китијор Хиландара*, in: *Свети кнез Лазар. Сјоменица о шест иој сјо иодиници Косовској доја 1389–1989*, Београд 1989, 47–61.
- Благојевић, *Српска државност у средњем веку* = М. Благојевић, *Српска државност у средњем веку*, Београд 2011².
- Благојевић, *Медаковић, Историја српске државности I* = М. Благојевић, Д. Медаковић, *Историја српске државности I. Од насјанка ирвих држава до иочетка српске националне револуције*, Нови Сад 2000.
- Богдановић, *Инвенјар ирирских рукописа* = Д. Богдановић, *Инвенјар ирирских рукописа у Југославији (XI–XVII века)*, Београд 1982.
- Богдановић, *Жијије Ђорђа Крајовца* = Д. Богдановић, *Жијије Ђорђа Крајовца од Поја Пеје*, *Летопис Матице српске*, књ. 422, св. 1–2 (1978) 230–265.
- Богдановић, *Китало ирирских рукописа* = Д. Богдановић, *Китало ирирских рукописа манастира Хиландара*, Београд 1978.

- Богдановић, *Измирење српске и византијске цркве* = Д. Богдановић, *Измирење српске и византијске цркве*, in: *О кнезу Лазару*, Београд 1975, 81–91.
- Богдановић, *Историја старије српске књижевности* = Д. Богдановић, *Историја старије српске књижевности*, Београд 1980 (1991²).
- Богдановић, *Крсна слава* = Д. Богдановић, *Крсна слава као светосавски култ*, Гласник СПЦ 42 (1961) 200–207.
- Богдановић Ј., *Просторни склоп цркве Светиој Георгији* = Ј. Богдановић, *Просторни склоп цркве Светиој Георгији у Будимљи и средњовековне традиционалне традиције*, in: *Ђурђеви Стилјови и Будимљанска епархија, Зборник радова*, edd. Б. Тодић, М. Радујко, Београд–Београд 2011, 95–105.
- Богдановић, Ђурић, Медаковић, *Хиландар* = Д. Богдановић, В. Ј. Ђурић, Д. Медаковић, *Хиландар*, Београд 1978.
- Богосављевић Никодим, *Символика предсташава* = Богосављевић Никодим (протосинђел), *Символика предсташава на средњовековној илустрацији код Срба*, Цетиње 2010.
- Божих, *Превлака – Тумба* = И. Божих, *Превлака – Тумба*, ЗФФ 7 (1963) 197–211.
- Божков, *Българската историческата живопис* = А. Божков, *Българската историческата живопис I*, София 1972.
- Бојанин, *Повеља Вука Бранковића* = С. Бојанин, *Повеља Вука Бранковића о даровању скопској манастиру Светиој Георгији манастиру Хиландару*, ССА 8 (2009) 119–128.
- Бојовић Б. И., *Краљевство и светост* = Б. И. Бојовић, *Краљевство и светост: историјска филозофија средњовековне Србије*, Београд 1999.
- Бојовић Д., *Бојослужење у средњовековном граду* = Д. Бојовић, *Бојослужење у средњовековном граду*, Београдски историјски гласник 3 (2012) 127–137.
- Бошковић, *Извештај* = Ђ. Бошковић, *Извештај и крајке белешке са путовања*, Старице 6 (1931) 140–189.
- Бошковић, *О сликаној декорацији* = Ђ. Бошковић, *О сликаној декорацији на фасадама Пећке патријаршије*, Старице 18 (1967) 91–102.
- Бошковић, *О једном рељефу* = Ђ. Бошковић, *О једном рељефу са највишим са Ђурђевих стилјова у Будимљу*, ЗНМ 8 (1975) 409–415.
- Бошковић, *Стари Бар* = Ђ. Бошковић, *Стари Бар*, Београд 1962.
- Бошковић, Кораћ, *Рајцац* = Ђ. Бошковић, В. Кораћ, *Рајцац*, Старице 7–8 (1956–1957) 39–75.
- Бояджијев, *Архитектурата на Крџлата црква* = С. Бояджијев, *Архитектурата на Крџлата црква в Преслав*, in: *Исследования върху архитектурата на българското средновековие*, edd. Р. Ангелова, Н. Чанева-Дечевска, Ст. Стамов, София 1982, 5–130.
- Брмболић, *Мала Света Гора* = М. Брмболић, *Мала Света Гора у клисури реке Црнице*, Београд 2011.
- Бубало, *За ново, критичко издање* = Ђ. Бубало, *За ново, критичко издање прескавачких хрисовуља краља Душана*, ССА 7 (2008) 207–228.
- Бубало, *Повеље Маре Бранковић* = Ђ. Бубало, *Повеље Маре Бранковић и синова јој Гргура, Ђурђа и Лазара манастиру Хиландару*, ПКЈИФ 45–46/1–4 (1999–2000) 77–105.
- Булић, *Црква у Шумнику* = Д. Булић, *Црква у Шумнику, нови поглед на давања*, ИЧ 62 (2013) 47–78.
- Вајцман et al., *Иконе* = К. Вајцман et al., *Иконе*, Београд 1983.
- Валтер, *Значење иориреија Данила II* = К. Валтер, *Значење иориреија Данила II као кинијора у Бојородичиној цркви у Пећи*, in: *Архиепископ Данило II и његово доба*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1991, 355–359.
- Василески, *Манастир Св. Никола Шишевски* = А. Василески, *Манастир Св. Никола Шишевски*, in: Е. Димитрова et al., *Мајка. Културно наследство*, Скопје 2011, 200–231.
- Васиљев, *Инок из Далше* = Љ. Васиљев, *Ко је инок из Далше, хиландарски инкар прве половине XV века*, in: *Осам векова Хиландара. Историја, духовни животи, књижевности, уметности и архитектура*, ed. В. Кораћ, Београд 2000, 399–402.
- Васиљев, *Непознати рукописи* = Љ. Васиљев, *Непознати рукописи Инока из Далше*, in: *Проучавање средњовековних јужнословенских рукописа*, ed. П. Ивић, Београд 1995, 463–468.
- Васиљев, *Орнаментика* = Љ. Васиљев, *Орнаментика у српским рукописима прве половине XVI века*, Археолошки прилози 15 (1993) 43–133.
- Васић, *Жича и Лазарица* = М. Васић, *Жича и Лазарица. Стилјоје из српске уметности средњег века*, Београд 1928.
- Веселиновић, *Држава* = А. Веселиновић, *Држава српских десјота*, Београд 2006.
- Веселиновић, *Косовске алузије* = А. Веселиновић, *Косовске алузије у новелама Стефана Лазаревића*, ЗФФ 18 (1994) 179–197.
- Веселиновић, *Повеља десјота Стефана Лазаревића* = А. Веселиновић, *Повеља десјота Стефана Лазаревића манастиру Милешеви*, ССА 2 (2003) 193–202.
- Вздорнов, *Неовизантијски орнамент* = Г. И. Вздорнов, *Неовизантијски орнамент в јужнославјанских и руских рукописних књигах до начала XV в.*, Византијски временник 34 (1973) 214–243.
- Видоевска, *Цркваија Св. Никола* = Б. Видоевска, *Цркваија Св. Никола с. Барово*, Зборник. Средновековна уметност 3 (2001) 118–125.
- Витковић, *Прошлост, установа и синоници ујарских краљевих шајкаша* = Г. Витковић, *Прошлост, установа и синоници ујарских краљевих шајкаша од 1000 до 1872 го српским и старим изворима*, ГСУД 67 (1887) 1–22.
- Влаховић, *Литурјички материјали* = В. Влаховић, *Литурјички материјали у старим српским диографијама XIII века*, Богословје 3 (1932) 230–243; 4 (1932) 335–351; 1 (1933) 60–78; 2 (1933) 144–159.

- Војводина = Војводина I: *Од најстаријих времена до велике Сеобе*, ed. Д. Ј. Поповић, Нови Сад 1939.
- Војводић, „Обавијен земаљском сликом” = Д. Војводић, „Обавијен земаљском сликом”. *О представама византијских и српских средњовековних владара у ироскинези*, Црквене Студије 4 (2007) 379–401.
- Војводић, *Владарски иорирејски српских десјоја* = Д. Војводић, *Владарски иорирејски српских десјоја*, in: *Манастир Ресава. Историја и уметности*, ed. В. Ј. Ђурић, Деспотовац 1995, 66–98.
- Војводић, *Досликани владарски иорирејски* = Д. Војводић, *Досликани владарски иорирејски у Грачаници*, Ниш и Византија 7 (2009) 251–265.
- Војводић, *Жича и Пећ* = Д. Војводић, *Жича и Пећ. Прилој разматрању сличности два иорира зидној сликарства*, Саопштења 43 (2011) 31–47.
- Војводић, *Зайжања и размилњања* = Д. Војводић, *Зайжања и размилњања о сликарству светилишта Сјасове цркве у Жичи*, Ниш и Византија 11 (2013) 247–266.
- Војводић, *Иконографија и култ св. Стефана* = Д. Војводић, *Прилој ироучавању иконографије и култа св. Стефана у Византији и Србији*, in: *Зидно сликарство манастира Дечана. Грађа и студије*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1995, 537–563.
- Војводић, *Кийијорска делатности Сјјейана Вукчића Косаче* = Д. Војводић, *Кийијорска делатности Сјјейана Вукчића Косаче*, in: *Шћейан Поље и његове светиње кроз вјекове*, Београд 2010, 61–100.
- Војводић, *Нови иорлед* = Д. Војводић, *Нови иорлед на кийијорски најијис из Бојородичине цркве у Доцу код Сјјуденице*, Наша прошлост 10 (2010) 59–67.
- Војводић, *О времену настјанка* = Д. Војводић, *О времену настјанка зидној сликарства у Палежу*, Зограф 27 (1988–1999) 123–134.
- Војводић, *О живојису Беле цркве каранске* = Д. Војводић, *О живојису Беле цркве каранске и савременом сликарству Рашке*, Зограф 31 (2006–2007) 135–152.
- Војводић, *Од хоризонталне ка вертикалној иенеалошкој слици Немањића* = Д. Војводић, *Од хоризонталне ка вертикалној иенеалошкој слици Немањића*, ЗРВИ 44–1 (2007) 295–312.
- Војводић, *Остаји живојиса* = Д. Војводић, *Остаји живојиса и историја цркве Светих Теодора (Светих Пејра и Павла) у Жичи*, Наша прошлост 11 (2011) 41–64.
- Војводић, *Персонални састав слике власији* = Д. Војводић, *Персонални састав слике власији у доба Палеолоја. Византија – Србија – Бујарска*, ЗРВИ 46 (2009) 409–433.
- Војводић, *Порирејски владара, црквених досјојанственика и илемећа* = Д. Војводић, *Порирејски владара, црквених досјојанственика и илемећа у наосу и ирираји*, in: *Зидно сликарство манастира Дечана. Грађа и студије*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1995, 265–299.
- Војводић, *Порирејски ирвих кийијора* = Д. Војводић, *Порирејски ирвих кийијора у ириземљу жичке куле. Порекло иконографије*, Ниш и Византија 10 (2012) 324–339.
- Војводић, *Порирејски у Дуљеу* = Д. Војводић, *Српски владарски иорирејски у манастиру Дуљеу*, Зограф 29 (2002–2003) 143–160.
- Војводић, *Први ирб свейој Симеона* = Д. Војводић, *Први ирб свейој Симеона српској*, in: *Шест казивања о Свейој Гори*, ed. М. Живојиновић, Београд 2010, 15–37.
- Војводић, *Представе свейој Климентија Охридској* = Д. Војводић, *Представе свейој Климентија Охридској у зидном сликарству средњовековне Србије*, in: *Византијски свет на Балкану I*, edd. Б. Крсмановић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 145–165.
- Војводић, *Прилој ироучавању* = Д. Војводић, *Прилој ироучавању цркве свейој Стефана у манастиру Дуљеу*, Саопштења 39 (2007) 83–99.
- Војводић, *Пушеви и фазе* = Д. Војводић, *Пушеви и фазе уобличавања средњовековне иконографије свейој Саве Српској*, Ниш и Византија 13 (2015) 49–72.
- Војводић, *Родословне представе* = Д. Војводић, *Родословне представе и идеја ирародијелства у Сјјуденици*, in: *Манастир Сјјуденица, 700 иодина Краљеве цркве (у штампи)*.
- Војводић, *Свейи Ахилије* = Д. Војводић, *Зидно сликарство цркве Свейој Ахилија у Ариљу*, Београд 2005.
- Војводић, *Слика свейовне и духовне власији* = Д. Војводић, *Слика свейовне и духовне власији у српској средњовековној уметности*, ЗМЛУ 38 (2010) 35–78.
- Војводић, *Српски власијоски иорирејски* = Д. Војводић, *Српски власијоски иорирејски и кийијорски најијиси у Бојородичиној цркви у Вајанешу*, Косовско-метохијски зборник 5 (2013) 1–23.
- Војводић, *Сјјрајија зидној сликарства* = Д. Војводић, *Сјјрајија зидној сликарства у кайоликону манастира Прасквице*, Зограф 38 (2014) 153–163.
- Војводић, *Хиландарски ирб свейој Симеона* = Д. Војводић, *Хиландарски ирб свейој Симеона српској и његов сликани украс*, ХЗ 11 (2004) 27–58.
- Војводић, *Укришјена дијадима и „иоракион”* = Д. Војводић, *Укришјена дијадима и „иоракион”. Две древне и неубичајене инсијније српских владара у XIV и XV веку*, in: *Трећа јујословенска конференција византолоја*, edd. Љ. Максимовић, Н. Радошевић, Е. Радуловић, Београд–Крушевац 2002, 249–276.
- Војводић, *Живковић, Деизисни чин из Пиве* = Д. Војводић, *М. Живковић, Деизисни чин из Пиве. Прилој ироучавању иконостаја и иконојиса у иивском манастиру*, Зограф 38 (2014) 203–220.
- Војводић, *Павловић, Црква „Тамница” код Ајноваца* = Д. Војводић, *Д. Павловић, Црква „Тамница” код Ајноваца у иорном средњем веку*, Косовско-метохијски зборник 6 (2015) 9–63.

Врана, *Вуканово еванђеље* = Ј. Врана, *Вуканово еванђеље*, Београд 1967.

Второе путешествие Порфирия Успенского = *Второе путешествие по святой горе Афонской архимандрита, ныне епископа, Порфирия Успенского в годы 1858, 1859, и 1861, и описание скитов Афонских*, Москва 1880.

Вујичић, *О илустрацијама Октоиха њејојласника* = Р. Вујичић, *Нека зајажанга о илустрацијама Октоиха њејојласника Црнојевића шћамјарије*, in: *Црнојевића шћамјарија и сћаро шћамјарсћиво*, ed. Ј. М. Миловић, Подгорица 1994, 89–95.

Вујичић, *О неким иконографским особеностима* = Р. Вујичић, *О неким иконографским особеностима илустрација Божидара Вуковића и њиховим одјецима у нашем сакралном сликарсћиву*, in: *Шћамјарска и књижевна дјелатност Божидара Вуковића Подгорићанина*, ed. Ј. М. Миловић, Титоград 1986, 107–116.

Вујичић, *Прејлед сћарој сликарсћива* = Р. Вујичић, *Прејлед сћарој сликарсћива на јодручју Будве и Пашићровића I*, Гласник ЦАНУ, Одјељење умјетности 14 (1995) 101–122.

Вукашиновић, *Лићурјија Свејој Ајосћола Јакова* = В. Вукашиновић, *Лићурјија Свејој Ајосћола Јакова у срјском рукојисном јредању: од Свејој јоре XVII до Карловачке мићројолије XVIII и XIX века*, in: *Афон и славјанскиј мир*, ed. Ж. Левшина, Святая Гора Афон 2014, 193–205.

Вукашиновић, *Лићурјијски језик Цркве* = В. Вукашиновић, *Лићурјијски језик Цркве*, in: *Криза савремених језика шеолојије*, ed. В. Вукашиновић, Београд 2013, 127–157.

Вукашиновић, *Рукојисни јредлошци* = В. Вукашиновић, *Рукојисни јредлошци јрвих шћамјаних срјских служабника у манускрићјиној збирци манасћира Високи Дечани*, in: *Средњи век у срјској науци, истјорији, књижевности и умешности*, IV, ed. Г. Јовановић, Деспотовац 2013, 97–109.

Вукашиновић, *Руски и малоруски ујицаји на дојслужење Срјске јравославне Цркве* = В. Вукашиновић, *Руски и малоруски ујицаји на дојслужење Срјске јравославне Цркве у XVIII и XIX сћолећу*, in: *Срјско-руски односи од јочейка XVIII до краја XX века*, ed. М. Војводић, Београд 2011, 29–49.

Вукашиновић, *Срјска барокна шеолојија* = В. Вукашиновић, *Срјска барокна шеолојија: Библијско и свејојјајинско дојсловље у Карловачкој мићројолији XVIII века*, Врњци–Требине 2010².

Вукашиновић, *Срјски лићурјијски рукојиси XIII века* = В. Вукашиновић, *Срјски лићурјијски рукојиси XIII века*, in: *idem, Срјско дојслужење. Сћудије из лићурјијске шеолојије и јраксе код Срба, Краљево–Врњци–Требине* 2012, 13–41.

Вуловић, *Раваница* = Б. Вуловић, *Раваница, њено месћо и њена улоја у сакралној архииекћури Поморавља*, Саопштења 7 (1966).

Габелић, *Манасћир Конче* = С. Габелић, *Манасћир Конче*, Београд 2008.

Габелић, *Манасћир Лесново* = С. Габелић, *Манасћир Лесново. Истјорија и сликарсћиво*, Београд 1998.

Габелић, *Свеји Сјас у Шћију* = С. Габелић, *Сликарсћиво XIV века у Св. Сјасу (цркви Вазнесења) у Шћију*, Пагтримониум. МК 2/3–4; 5–6 (2008–2009) 97–116.

Габелић, *Слика власћелина* = С. Габелић, *Слика власћелина у Дечанима*, in: *На шћаројима Војислава Ј. Бурића*, edd. Д. Медаковић, Ц. Грозданов, Београд 2011, 195–211.

Габелић, *Сликарсћиво Св. Николе у Челојеку* = С. Габелић, *Прводийно сликарсћиво цркве Св. Николе у Челојеку код Тејоја*, in: *Византијски свеји на Балкану II*, edd. Б. Крсмановић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 481–501.

Габелић, *Челојек* = С. Габелић, *Челојек. Црква Свејој Николе (14. и 19. век)*, у штампи.

Гајић, *Средрне чаше* = М. Гајић, *Средрне чаше јозној средњеј века у Срдији*, каталог, Београд 2010.

Георгиева, *Жићиејо на Сћефан Лазаревич* = Н. Георгиева, *Жићиејо на Сћефан Лазаревич ој Консћантин Косћенечки и царскајој словесна иконојрафия јрез XV век*, in: *Бљларскиј јејнадесетји век*, Софија 1993, 161–180.

Георгиевски, *Хилендарскије ливчиња* = Г. Георгиевски, *Хилендарскије ливчиња*, in: *Симјозиум 1100-јодишнина од смрћјоја на Кирил Солунски*, Скопје 1970, 67–80.

Гергова, *Култјт кјм св. крал Милутин* = И. Гергова, *Култјт кјм св. крал Милутин „Софијски” в Бљлария*, in: *Манасћир Бањска и доба краља Милућина*, ed. Д. Бојовић, Ниш – Косовска Митровица – Манастир Бањска 2007, 249–272.

Гергова, *О Сјасовици код Ћусћендила* = И. Гергова, *О Сјасовици код Ћусћендила, још једном*, Саопштења 45 (2013) 83–92.

Глигоријевић-Максимовић, *Сликарсћиво Трескавица* = М. Глигоријевић-Максимовић, *Сликарсћиво XIV века у манасћиру Трескавицу*, ЗРВИ 42 (2005) 77–171.

Голубовић, *Зидно сликарсћиво Пејковице* = Б. Голубовић, *Зидно сликарсћиво цркве манасћира Пејковице у Фрушкој јори*, ЗМСЛУ 22 (1986) 85–125.

Гошић, *О дајирању Врујочкој јеванђеља* = Н. Гошић, *О дајирању Врујочкој јеванђеља*, Археографски прилози 21 (1999) 197–205.

Гријорије Цамблук, *Жићије Сћефана Дечанској* = Григорије Цамблук, *Жићије Сћефана Дечанској*, in: *Гријорије Цамблук, Књижевни рад у Срдији*, ed. Д. Богдановић et al., Београд 1989, 49–87.

Грицевская, *Индексј истинных книг* = И. М. Грицевская, *Индексј истинных книг*, Санкт Петербург 2003.

Грицевская, *История келейного чтения* = И. М. Грицевская, *История келейного чтения на Руси и индексј истинных книг*, Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского 6–2 (2009) 37–43.

Грицкат, *Дивошево јеванђеље* = И. Грицкат, *Дивошево јеванђеље*, Јужнословенски филолог 25 (1961–1962) 227–293.

Грковић-Мејдор, *О формирању срјске редакције* = Ј. Грковић-Мејдор, *О формирању срјске редакције сћарословенској*

- језика, in: *Ђурђеви стиујови и Будимљанска ејархија*, edd. Б. Тодић, М. Радужко, Беране–Београд 2011, 43–51.
- Грковић-Мејдор, *Скријџорије и шџамјарије* = Ј. Грковић-Мејдор, *Скријџорије и шџамјарије код Срба у средњем веку*, *Летопис Матице српске* 488/5 (2011) 925–940.
- Грозданов, *Исус Христос – цар* = Ц. Грозданов, *Исус Христос – цар над царевине во живојисој на Охридскајта архиејискојија од XV–XVII век*, in: idem, *Живојисој на Охридскајта архиејискојија. Сџуди*, Скопје 2007, 333–356.
- Грозданов, *Месеџслов Асемановој јеванђеља* = Ц. Грозданов, *Месеџслов Асемановој јеванђеља и сџарије зидно сликарство у Македонији*, ЗМСЛУ 21 (1985) 13–27.
- Грозданов, *Миџројолиј Јован зојраф* = Ц. Грозданов, *Миџројолиј Јован зојраф и ејиској Гријориј – архиејереји на ејархијајта на Пелајонија и Прилеј*, in: idem, *Живојисој на Охридскајта архиејискојија. Сџуди*, Скопје 2007, 233–246.
- Грозданов, *Охридски архиејиској Прохор* = Ц. Грозданов, *Охридски архиејиској Прохор и њејова делажносџ*, ЗМСЛУ 27–28 (1991–1992) 271–286.
- Грозданов, *Охридско зидно сликарство* = Ц. Грозданов, *Охридско зидно сликарство XIV века*, Београд 1980.
- Грозданов, *Свејти Симеон Немања и свејти Сава* = Ц. Грозданов, *Свејти Симеон Немања и свејти Сава у сликарској џемајици у Македонији (XIV–XVII век)*, in: *Сџефан Немања – свејти Симеон Миројјочиви. Исџорија и џредање*, ed. Ј. Калић, Београд 2000, 319–345.
- Грозданов, *Суботић, Црква свејтој Ђорђа у Речици* = Ц. Грозданов, Г. Суботић, *Црква свејтој Ђорђа у Речици код Охрида*, Зограф 12 (1981) 62–75.
- Грујић, *Духовни живој I* = Р. Грујић, *Духовни живој*, in: *Војводина I*, ed. Д. Ј. Поповић, Нови Сад 1939, 330–414.
- Грујић, *Духовни живој II* = Р. Грујић, *Духовни живој*, in: *Војводина II*, ed. Д. Ј. Поповић, Нови Сад 1939, 367–416.
- Грујић, *Једно јеванђеље досанској џија* = Р. Грујић, *Једно јеванђеље досанској џија XIV–XV века у Јужној Срдији*, in: *Зборник линџвистџичких и филолошких расџрава. А. Белићу о четџрдесетџојодинињици њејова научној рада џосвећују њејови џријајтељи и ученици*, Београд 1937, 263–277.
- Грујић, *Пећки џаџријарси* = Р. Грујић, *Пећки џаџријарси и карловачки миџројолији у 18. веку*, *Гласник Историског друштва у Новом Саду* 4–1 (1931) 13–34.
- Грујић, *Свејти Сава* = Р. Грујић, *Свејти Сава и мошџи Св. Срђа и Вакха*, *Гласник Скопског научног друштва* 15–16 (1936) 357–358.
- Грујић, *Свејтојорски азили* = Р. М. Грујић, *Свејтојорски азили за срџске владаоце и власџелу џосле Косовске битке*, ГСНД 11 (1932) 65–95.
- Грујић, *Скојска миџројолија* = Р. М. Грујић, *Скојска миџројолија: исџориски џрејлед до обновљења Срџске џаџријарсије 1920 г.*, Скопље 1933.
- Грујић, *Хвосџански аџр* = Р. М. Грујић, *Хвосџански аџр и нерески ѳрџнос*, *Старинар* 5 (1928–1930) 12–19.
- Грујић, *Црквени елементи Крсне славе* = Р. Грујић, *Црквени елементи Крсне славе*, ГСНД 7–8 (1929–1930) 35–75.
- Давидов, *Фрушкојорски манасџири* = Д. Давидов, *Фрушкојорски манасџири: ајел за обнову*, Београд 1992.
- Давидов, *Иконе* = Д. Давидов, *Иконе зојрафа Темишварске и Арадске ејархије*, ЗМСЛУ 17 (1981) 111–157.
- Давидов, *Шелмић, Иконе срџских зојрафа* = Д. Давидов, Л. Шелмић, *Иконе срџских зојрафа XVIII века*, каталог, Београд 1977.
- Дагрон, *Цар и џрвосвејшеник* = Ж. Дагрон, *Цар и џрвосвејшеник. Сџудија о визанџијском „цезаројајизму“*, Београд 2001.
- Д’Амико, *Вайџиканска икона Јелене Анжујске* = Р. Д’Амико, *Вайџиканска икона Јелене Анжујске и лејендарна „икона цара Констанџина“: Иконојрафски и џолијички асџекџи срџске свејшине у Риму, Ниш и Визанџија* 10 (2012) 305–320.
- Данило Друји, *Живоји* = Данило Друји, *Живоји краљева и архиејискоја срџских, Службе*, edd. Г. Мак Данијел, Д. Петровић, Београд 1988.
- Данилови настџављачи = Данилови настџављачи. *Данилов ученик, друји настџављачи Даниловој зборника*, ed. Г. Мак Данијел, Београд 1989.
- Данчев, *Владислав Граматик* = Г. Данчев, *Владислав Граматик. Книжовник и писател*, Софија 1969.
- Дероко, *Монуменџална и декоративна архиејекџура* = А. Дероко, *Монуменџална и декоративна архиејекџура у средњовековној Срдији*, Београд 1985³.
- Дероко, *Неки сџоменици у Турској и Грчкој* = А. Дероко, *Неки сџоменици у Турској и Грчкој у вези са исџоријом средњовековне Срдије*, *Зборник за друштвене науке Матице српске* 13–14 (1956) 293–300.
- Дероко, *Неки сџоменици у Серезу и околини* = А. Дероко, *Неки сџоменици из срџској времена у Серезу и околини*, *Споменик СКА* 106, Одељење друштвених наука, књ. 8 (1956) 61–66.
- Джурова, *1000 години бџлгарска рџкописна книга* = А. Джурова, *1000 години бџлгарска рџкописна книга*, Софија 1981.
- Димитријевић, *Документи* = С. М. Димитријевић, *Документи који се тичу односа између српске цркве и Русије у XVI веку*, *Споменик СКА* 39, други разред, 35 (1903) 16–42.
- Димитрова, *Манасџир Мајтејче* = Е. Димитрова, *Манасџир Мајтејче*, Скопје 2002.
- Димитрова, *Црквајта Св. Недела* = Е. Димитрова, *Црквајта Св. Недела на Марков Град*, in: Е. Димитрова et al., *Мајка. Кулџурно наследсџиво*, Скопје 2011, 170–182.
- Динић, *Средњовековни Срем* = М. Динић, *Средњовековни Срем*, *Гласник Историског друштва у Новом Саду* 4–1 (1931) 1–12.
- Доменџијан, *Живој Св. Саве и Живој Св. Симеона* = Доменџијан, *Живој Свејтоја Саве и Живој Свејтоја Симеона*, ed. Р. Маринковић, Београд 1988.

Доментијан, Живоји Св. Саве и Св. Симеона (1938) = Доментијан, Живоји Св. Саве и Св. Симеона, превео Л. Мирковић, Београд 1938.

Драгин, Акаџисџи = Н. Драгин, Акаџисџи свеџом айосџиолу и џрвомученику Сџефану Зоџрафа Лонџина (џексџи и коменџари), Зборник МС за књижевност и језик 61/2 (2013) 313–346.

Драгичевић, Повеља „царице” Јевдокије = П. Драгичевић, Повеља „царице” Јевдокије и њеноџ сина Консџанџина о гаривању Хиландару њихове баџиџинске цркве у Архилевџици, ССА 10 (2011) 89–102.

Душанов законик = Душанов законик, ед. Ђ. Бубало, Београд 2010.

Ђорђевић, Две занимљиве џредсџаве Мрџвоџ Хрисџа = И. М. Ђорђевић, Две занимљиве џредсџаве Мрџвоџ Хрисџа у срџском зидном сликарсџиву средњеџ века, ЗРВИ 37 (1998) 185–195.

Ђорђевић, Две молиџве краља Сџефана Дечанскоџ = И. М. Ђорђевић, Две молиџве краља Сџефана Дечанскоџ џре биџџке на Велбужду и њихов одџек у умеџносџи, in: idem, Сџудије срџске средњовековне умеџносџи, Београд 2008, 379–394.

Ђорђевић, Живоџис XII века = И. М. Ђорђевић, Живоџис XII века у цркви Свеџоџ Ђорђа у Расу – археолошки досије и исџиориоџрафска белешка, in: Сџефан Немања – свеџиџ Симеон Мирџоџочиви, ед. Ј. Калић, Београд 2000, 307–318.

Ђорђевић, Зидно сликарсџиво срџске власџеле = И. М. Ђорђевић, Зидно сликарсџиво срџске власџеле у доба Немањаџа, Београд 1994.

Ђорђевић, Предсџава краља Марка = И. М. Ђорђевић, Предсџава краља Марка на јужноџ фасади цркве Свеџоџ Димџирија у Марковом манасџиру, in: Кралџи Марко во исџиоријаџа и во џрадиџијаџа, Прилеп 1997, 299–308 (= idem, Сџудије срџске средњовековне умеџносџи, Београд 2008, 437–446).

Ђорђевић, Предсџава свеџоџ Саве Јерусалимскоџ = И. М. Ђорђевић, Предсџава свеџоџ Саве Јерусалимскоџ у сџуденичкоџ Боџородичиноџ цркви, in: idem, Сџудије срџске средњовековне умеџносџи, Београд 2008, 76–90.

Ђорђевић, Предсџаве свеџоџ Димџирија = И. М. Ђорђевић, Предсџаве свеџоџ Димџирија у срџским власџеоским задужбинама из времена Немањаџа, in: idem, Сџудије срџске средњовековне умеџносџи, Београд 2008, 91–100.

Ђорђевић, Свеџи Симеон Немања као нови Јоасаф = И. М. Ђорђевић, Свеџи Симеон Немања као нови Јоасаф, in: idem, Сџудије срџске средњовековне умеџносџи, Београд 2008, 425–435.

Ђорђевић, Војводић, Сликарсџиво џриџраџе Ђурђевић сџуџова у Будимљи = И. М. Ђорђевић, Д. Војводић, Зидно сликарсџиво сџолаџиње џриџраџе Ђурђевић сџуџова у Будимљи код Берана, Зоџраф 29 (2002–2003) 161–180.

Ђорђевић, Марковић, „Маркова црква” = И. М. Ђорђевић, М. Марковић, „Маркова црква” над реком Бадуном у близини Велеса, Зоџраф 27 (1999) 135–150.

Ђурашковић, Црква Свеџоџ Саве Освећеноџ = Л. Ђурашковић, Црква Свеџоџ Саве Освећеноџ у Будви, Свеске 23–26 (1996) 31–33.

Ђурђеви Сџуџови = Ђурђеви Сџуџови и Будимљанска еџархија. Зборник радова, едд. Б. Тодић, М. Радуџко, Беране–Београд 2011.

Ђурић, Визанџиџске фреске = В. Ј. Ђурић, Визанџиџске фреске у Јуџославији, Београд 1974.

Ђурић, Гоџиџчко сликарсџиво = В. Ј. Ђурић, Гоџиџчко сликарсџиво у Визанџији и код Срба уочи џурских освајања, Зоџраф 18 (1987) 46–53.

Ђурић, Зоџраф Андрија Раичевић = В. Ј. Ђурић, Зоџраф Андрија Раичевић, Сеоски дани Сретена Вукосаљевића 8 (1981) 141–150.

Ђурић, Језици и џисмена = В. Ј. Ђурић, Језици и џисмена на средњовековним фреско-наџиџисима у Боки Коџорскоџ: значај за кулџуру и умеџносџи, in: Црква Свеџоџ Луке кроз вјекове, ед. В. Кораћ, Котор 1997, 255–269.

Ђурић, Друџиџво, држава и владар = В. Ј. Ђурић, Друџиџво, држава и владар у умеџносџи у доба динасџије Лазаревић-Бранковић, ЗМСЛУ 26 (1990) 13–46.

Ђурић, Дубровачка сликарска школа = В. Ј. Ђурић, Дубровачка сликарска школа, Београд 1963.

Ђурић, Живоџис исџоснице Пеџира Коришкоџ = В. Ј. Ђурић, Наџсџарији живоџис исџоснице џусџиноџиџеља Пеџира Коришкоџ, ЗРВИ 5 (1958) 173–200.

Ђурић, Икона о хироџонији = В. Ј. Ђурић, Икона о хироџонији џрачаничкоџ миџроџолиџа Никанора, ЗМСЛУ 27–28 (1991–1992) 297–314.

Ђурић, Икона свеџоџ краља = В. Ј. Ђурић, Икона свеџоџ краља Сџефана Дечанскоџ, Београд 1985.

Ђурић, Иконе из Јуџославије = В. Ј. Ђурић, Иконе из Јуџославије, Београд 1961.

Ђурић, Једна сликарска радионица = В. Ј. Ђурић, Једна сликарска радионица у Срџији XIII века. Боџородица Љевишка – Никољача – Морача, Стариџар 12 (1961) 63–76.

Ђурић, Мали Град = В. Ј. Ђурић, Мали Град – Св. Аџанасије у Косџуру – Борје, Зоџраф 6 (1975) 31–50.

Ђурић, Милешева и дрински џиџи цркве = В. Ј. Ђурић, Милешева и дрински џиџи цркве, Рашка баштина 1 (1975) 15–27.

Ђурић, Милешевско наџсџарије сликарсџиво = В. Ј. Ђурић, Милешевско наџсџарије сликарсџиво, in: Милешева у исџиорији срџскоџ народа, ед. В. Ј. Ђурић, Београд 1987, 27–36.

Ђурић, Минијаџуре Ваџоџедскоџ чеџвороџеванђеља = В. Ј. Ђурић, Минијаџуре Ваџоџедскоџ чеџвороџеванђеља бр. 937 и њихови сликари, Зоџраф 20 (1989) 61–73.

Ђурић, Насџанак џрадиџељскоџ сџила Моравске школе = В. Ј. Ђурић, Насџанак џрадиџељскоџ сџила Моравске школе, фасаде, сисџем декорације, џласџика, ЗМСЛУ 1 (1965) 35–65.

- Ђурић, *Посвета Немањиних задужбина* = В. Ј. Ђурић, *Посвета Немањиних задужбина и владарска идеологија*, in: *Студеница у црквеном живопису и историји српског народа*, ed. П. Симић, Београд 1987, 13–35.
- Ђурић, „*Пресјео свейој Саве*” = В. Ј. Ђурић, „*Пресјео свейој Саве*”, in: *Сјоменица у часји новоизабраних чланова Српске академије наука и уметности др. 55*, Београд 1972, 92–104.
- Ђурић, *Савина* = В. Ј. Ђурић, *Савина*, Београд 1977.
- Ђурић, *Свейи Сава и сликарство њејовој доба* = В. Ј. Ђурић, *Свейи Сава и сликарство њејовој доба*, in: *Сава Немањин – свейи Сава. Историја и предање*, ed. В. Ђурић, Београд 1979, 245–261.
- Ђурић, *Слика и историја* = В. Ј. Ђурић, *Слика и историја у средњовековној Србији*, Глас САНУ 338, Одељење историјских наука, књ. 3 (1983) 117–144.
- Ђурић, *Сликар Радослав* = В. Ј. Ђурић, *Сликар Радослав и фреске Каленића*, Зограф 2 (1967) 22–29.
- Ђурић, *Сойоћани* = В. Ј. Ђурић, *Сойоћани*, Београд 1963 (Београд 1991²).
- Ђурић, *Српски државни сабори у Пећи* = В. Ј. Ђурић, *Српски државни сабори у Пећи и црквено традиционалноство*, in: *О кнезу Лазару*, edd. И. Божић, В. Ј. Ђурић, Београд 1975, 105–124.
- Ђурић, *Српско сликарство на врхунцу* = В. Ј. Ђурић, *Српско сликарство на врхунцу*, in: *ИСН I*, 408–433.
- Ђурић, *Студеница – Скинџа* = В. Ј. Ђурић, *Манастир Студеница – Скинџа српског народа*, in: *Благо манастира Студенице*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1988, 15–19.
- Ђурић, *Три доћаја* = В. Ј. Ђурић, *Три доћаја у српској држави XIV века и њихов одјек у сликарству*, ЗМСЛУ 4 (1968) 67–100.
- Ђурић, *У појрази за делом сликара Андрије Раичевића* = В. Ј. Ђурић, *У појрази за делом сликара Андрије Раичевића*, Старине Црне Горе 1 (1963) 23–47.
- Ђурић, *Уметности у Босни* = В. Ј. Ђурић, *Уметности у Босни: између јагранских градова и Србије*, in: В. Ј. Ђурић, Г. Бадић-Ђорђевић, *Српска уметности у средњем веку II*, Београд 1997, 190–240.
- Ђурић, *Фреске црквике Свейих бесребреника* = В. Ј. Ђурић, *Фреске црквике Свейих бесребреника десјојта Јована Уљеше у Вайоједу и њихов значај за историјивање солунској порекла ресавској сликарства*, ЗРВИ 7 (1961) 125–138.
- Ђурић, *Црква Св. Пејра у Бојдашићу* = В. Ј. Ђурић, *Црква Св. Пејра у Бојдашићу и њене фреске*, Зограф 16 (1985) 26–40.
- Ђурић, *Црква Св. Сјефана у Новом* = В. Ј. Ђурић, *Црква Св. Сјефана у Новом*, ЗФФ 11/1 (1970) 399–411.
- Ђурић, *Бадић-Ђорђевић, Српска уметности у средњем веку* = В. Ј. Ђурић, Г. Бадић-Ђорђевић, *Српска уметности у средњем веку I–II*, Београд 1997.
- Ђурић, *Ђирковић, Кораћ, Пећка историјаришија* = В. Ј. Ђурић, С. Ђирковић, В. Кораћ, *Пећка историјаришија*, Београд 1990.
- Ђурић Ј., *Иванишевић Р., Јеванђеље Дивоша Тихорадића* = Ј. Ђурић, Р. Иванишевић, *Јеванђеље Дивоша Тихорадића*, ЗРВИ 7 (1961) 153–160.
- Ђурић С., *Љубосјиња* = С. Ђурић, *Љубосјиња. Црква Усења Бојородичиној*, Београд 1985.
- Ђурић С., *Бојородица Тројеручица* = С. Ђурић, *Хиландарска Бојородица Тројеручица*, in: *Казивања о Свейој Гори*, Београд 1995, 100–113.
- Ердељан, *Београд као Нови Јерусалим* = Ј. Ердељан, *Београд као Нови Јерусалим: Размишљања о рецепцији једној појоса у доба десјојта Сјефана Лазаревића*, ЗРВИ 43 (2006) 97–110.
- Ердељан, *Изабрана месја* = Ј. Ердељан, *Изабрана месја. Констјрусање Нових Јерусалима код православних Словена*, Београд 2013.
- Живковић Б., *Грачаница* = Б. Живковић, *Грачаница. Црпје-жи фресака*, Београд 1989.
- Живковић В., *Зидно сликарство* = В. Живковић, *Зидно сликарство у цркви Свейе Марије Колећајте у Којору*, Бока 21 (1999) 119–155.
- Живковић В., *Религиозности и уметности у Којору* = В. Живковић, *Религиозности и уметности у Којору (XIV–XVI век)*, Београд 2010.
- Живковић М., *Из иконографској појрама* = М. Живковић, *Из иконографској појрама Бојородичине цркве у Студеници (1568): појединачне свейишјелске појредсјаве у северном вестјидилу*, Ниш и Византија 12 (2014) 409–432.
- Живковић М., *О византијском појрекле* = М. Живковић, *О византијском појрекле фијуралних минијатура Београдске Александриде*, Зограф 37 (2013) 169–192.
- Живковић Т., *Црквена организација* = Т. Живковић, *Црквена организација у српским земљама (рани средњи век)*, Београд 2004.
- Живковић Т., *Порпјреши* = Т. Живковић, *Порпјреши српских владара (IX–XII век)*, Београд 2006.
- Живојиновић, *Аделфаји* = М. Живојиновић, *Аделфаји у Византији и средњовековној Србији*, ЗРВИ 11 (1968) 241–270.
- Живојиновић, *Историја Хиландара I* = М. Живојиновић, *Историја Хиландара I*, Београд 1998.
- Живојиновић, *Кшијторска делатности свейоја Саве* = М. Живојиновић, *Кшијторска делатности свейоја Саве*, in: *Сава Немањин – свейи Сава. Историја и предање*, ed. В. Ђурић, Београд 1979, 15–26.
- Живојиновић, *Хиландарски и Еверетјидски шийик* = М. Живојиновић, *Хиландарски и Еверетјидски шийик – појударности и разлике*, ЗРВИ 33 (1994) 82–102.
- Задуждине Косова* = *Задуждине Косова. Сјоменици и знамења српског народа*, ed. А. Јевтић, Призрен–Београд 1987.
- Законик цара Душана (1960)* = *Законик цара Сјефана Душана 1349 и 1354*, ed. Н. Радојчић, Београд 1960.
- Захаријева, *Михайлович, Към характеристиката на едно балканско ателие* = М. Захаријева, М. Михайлович, *Към*

- характеристиката на едно балканско ателие от края на XV – началото на XVI век, Проблеми на изкуството 4 (2013) 7–13.
- Зборник средновековних ћириличких њовеља и њисама I = Зборник средновековних ћириличких њовеља и њисама Србије, Босне и Дубровника, Књ. I, 1186–1321, edd. В. Мошин, С. Ћирковић, Д. Синдик, Београд 2001.**
- Зековић, Станојевић, Конзервација =** З. Зековић, Д. Станојевић, *Конзервација и ѡрезентација живописа у цркви Св. Саве Освећеној у Будви*, Гласник ДКС 10 (1986) 64–68.
- Зиројевић, Поседи фрушкоћорских манастира =** О. Зиројевић, *Поседи фрушкоћорских манастира*, Нови Сад 1992.
- Зиројевић, Цркве и манастири =** О. Зиројевић, *Цркве и манастири на ѡдручју Пећке ѡастиријаршије до 1683. ѡдине*, Београд 1984.
- Иванишевић, Новчарство средновековне Србије =** В. Иванишевић, *Новчарство средновековне Србије*, Београд 2001.
- Ивановић, Најѡис младој краља Марка =** М. Ивановић, *Најѡис младој краља Марка са цркве св. Недеље у Призрену*, Зограф 2 (1967) 20–21.
- Ивановић, Црква Преображења у Будисавцима =** М. Ивановић, *Црква Преображења у Будисавцима*, СКМ 1 (1961) 113–144.
- Ивановић, Пајкић, Лазовић, Три Лонѡинове иконе =** М. Ивановић, П. Пајкић, Р. Лазовић, *Три Лонѡинове иконе из Велике Хоче*, Гласник Музеја Косова и Метохије 3 (1958) 196–207.
- Ивић, Ђурић, Ћирковић, Есфијменска ѡовеља =** П. Ивић, В. Ј. Ђурић, С. Ћирковић, *Есфијменска ѡовеља десѡѡа Ђурђа*, Београд–Смедерево 1989.
- Ивић, Истѡрија Срба у Војводини =** А. Ивић, *Истѡрија Срба у Војводини. ѡд најстѡријих времена до оснивања Поѡиско-ѡоморшике ѡранице (1703)*, Нови Сад 1929.
- Издавачи, шѡамѡари, ѡрејисивачи =** Издавачи, шѡамѡари, ѡрејисивачи, ed. Н. Р. Синдик, Цетиње 1996.
- Измајлова, Армянская миниатюра =** Т. А. Измајлова, *Армянская миниатюра XI века*, Москва 1982.
- Илић, Црква Боѡородице у Бисѡрици =** Ј. Илић, *Црква Боѡородице у Бисѡрици – Вољавац*, ЗМСЛУ 6 (1970) 203–219.
- Исаевич, Украјнське книговидання =** Я. Исаевич, *Украјнське книговидання: витоки, розвиток, проблеми*, Львѡв 2002.
- Истѡрија иконойса =** *Истѡрија иконойса од VI до XX века: извори, ѡрадиције, савременост*, Подгорица 2007.
- Истѡрија ѡримењене уметностѡи код Срба I =** *Истѡрија ѡримењене уметностѡи код Срба I. Средновековна Срдија*, Београд 1977.
- Истѡрија срѡске кулѡуре =** *Истѡрија срѡске кулѡуре*, Горњѡ Милановац – Београд 1996.
- Совчева, Јужнославјанската литурѡическа книжнина =** М. Совчева, *Јужнославјанската литурѡическа книжнина през XIII век*, ЗРВИ 46 (2009) 351–364.
- Јанковић, Еѡискојѡе и миѡроѡије =** М. Јанковић, *Еѡискојѡе и миѡроѡије срѡске цркве у средњем веку*, Београд 1985.
- Јанковић, Еѡискојѡе Срѡске цркве =** М. Јанковић, *Еѡискојѡе Срѡске цркве 1220. ѡдине*, in: *Сава Немањѡић – свѡи Сава. Истѡрија и ѡредање*, ed. В. Ђурић, Београд 1979, 73–83.
- Јанц, Исламски елементи =** З. Јанц, *Исламски елементи у срѡској књизи*, ЗМПУ 5 (1959) 159–170.
- Јанц, Кожни ѡвез =** З. Јанц, *Кожни ѡвез срѡске ћирилске књѡе*, Београд 1974.
- Јанц, Прејисивачка школа ѡѡа Јована =** З. Јанц, *Прејисивачка школа ѡѡа Јована из Крајѡва и ѡени ѡдјеци у каснијем минијатурном сликарству*, ЗМПУ 15 (1971) 111–127.
- Јерковић, Палеѡграфска и језичка исѡиѡивања =** В. Јерковић, *Палеѡграфска и језичка исѡиѡивања ѡ Чајничком јеванђелу*, Нови Сад 1975.
- Јиречек, Истѡрија Срба =** К. Јиречек, *Истѡрија Срба, I–II*, Београд 1952.
- Јовановић В., Археолошка исѡраживања =** В. Јовановић, *Археолошка исѡраживања средновековних сѡоменика и налазишѡта на Косову*, in: *Зборник Окруѡѡ сѡѡла ѡ научном исѡраживању Косова*, Београд 1988, 17–66.
- Јовановић В. et al., Ново Брдо =** В. Јовановић, С. Ћирковић, Е. Зечевић, В. Иванишевић, В. Радић, *Ново Брдо*, Београд 2004.
- Јовановић Т., Књѡжевно дело ѡастиријарха Пајсеја =** Т. Јовановић, *Књѡжевно дело ѡастиријарха Пајсеја*, Београд 2001.
- Јовановић-Стипчевић, Служба Акаѡисѡу Сѡефана Дечанској =** Б. Јовановић-Стипчевић, *Служба Акаѡисѡу Сѡефана Дечанској Лонѡина Зоѡрафа*, АП 12 (1990) 93–127.
- Кадѡјевић, Један век ѡражења националној сѡиѡи =** А. Кадѡјевић, *Један век ѡражења националној сѡиѡи у срѡској архѡѡекѡури (средина XIX – средина XX века)*, Београд 2007².
- Казанаки-Лаппа, Наследије Византиѡи =** М. Казанаки-Лаппа, *Наследије Византиѡи. Колекција Музеја греческогѡ института византијских и поствизантијских исѡедовањѡи в Венециѡи*, Венеција–Москва 2009.
- Кајмаковић, Геѡрије Миѡрофановић =** З. Кајмаковић, *Геѡрије Миѡрофановић*, Сарајево 1977.
- Кајмаковић, Зидно сликарство у БиХ =** З. Кајмаковић, *Зидно сликарство у Босни и Херцеѡовини*, Сарајево 1971.
- Кајмаковић, Козма-Јован =** З. Кајмаковић, *Козма-Јован*, ЗМСЛУ 13 (1977) 99–116.
- Кајмаковић, Уѡиѡаји сѡаре срѡске ѡрафике =** З. Кајмаковић, *Уѡиѡаји сѡаре срѡске ѡрафике на живојис зоѡрафа Василија*, ЗМСЛУ 2 (1966) 233–242.
- Калић, Десѡѡ Сѡефан и Византија =** Ј. Калић, *Десѡѡ Сѡефан и Византија*, ЗРВИ 43 (2006) 31–40.
- Калић, Кнеѡиња Марија =** Ј. Калић, *Кнеѡиња Марија*, Зограф 17 (1986) 21–34.

- Кораћ, Придворица** = В. Кораћ, *Место Придворице у рашкој архиепископији*, Рашка баштина 1 (1975) 33–48.
- Кораћ, Прилој познавачу** = В. Кораћ, *Прилој познавачу једнобродних цркава са куволом на дубровачком подручју*, ЗРВИ 44/1 (2007) 129–143.
- Кораћ, Рад једне скуйине мајстора ирадијелца** = В. Кораћ, *Рад једне скуйине мајстора ирадијелца у Рашкој у XIII веку*, Глас САНУ 334 (1983) 21–35.
- Кораћ, Свети Арханђели** = В. Кораћ, *Свети Арханђели, Душанов царски маузолеј*, Глас САНУ 384/10 (1998) 191–201.
- Кораћ, Свети Пантелејмон у Нишу** = В. Кораћ, *Свети Пантелејмон у Нишу, задужбина Стефана Немање*, in: *Стефан Немања – свети Симеон Мироточиви. Историја и предање*, ed. J. Калић, Београд 2000, 163–171.
- Кораћ, Свети Сава и програма рашкој храма** = В. Кораћ, *Свети Сава и програма рашкој храма*, in: *Сава Немањин – свети Сава. Историја и предање*, ed. В. Ђурић, Београд 1979, 231–244.
- Кораћ, Сјоменици** = В. Кораћ, *Сјоменици монументалне српске архиепископије XIV века у Повардарју*, Београд 2003.
- Кораћ, Сјара црква у Сланкамену** = В. Кораћ, *Сјара црква у Сланкамену и њено место у развоју српске архиепископије касној средњеј века*, ЗМСЛУ 6 (1970) 293–311.
- Кораћ, Сјуденица Хвосјанска** = В. Кораћ, *Сјуденица Хвосјанска*, Београд 1976.
- Кораћ, Црква краља Милушина** = В. Кораћ, *Црква краља Милушина*, in: *Манастир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 145–152.
- Кораћ, Црква Св. Луке** = В. Кораћ, *Црква Св. Луке. Сцруктура, облици, стил*, in: *Црква Светиој Луке кроз вјекове. Зборник радова*, ed. В. Кораћ, Котор 1997, 63–69.
- Кораћ, Црква Св. Марије** = В. Кораћ, *Црква Св. Марије на Мљешу*, ЗФФ 7/1 (1963) 213–226.
- Кораћ, Ђурић, Цркве с ирислоњеним луковима** = В. Кораћ, В. Ј. Ђурић, *Цркве с ирислоњеним луковима у сјарај Херцеговини и дубровачко ирадијелство, XVI–XVII век*, ЗФФ 8/2 (1964) 561–600.
- Кораћ, Шупут, Архиепископија византијској светиа** = В. Кораћ, М. Шупут, *Архиепископија византијској светиа*, Београд 1998.
- Кораћ Д., Светиа Гора** = Д. Кораћ, *Светиа Гора под српском влашћу (1345–1371)*, ЗРВИ 31 (1992) 1–199.
- Корнаков, Полошки манастир** = Д. Корнаков, *Полошки манастир Свети Горји, Скопје* 2006.
- Коруновски, Димитрова, Византијска Македонија** = С. Коруновски, Е. Димитрова, *Византијска Македонија: историја на уметности на Македонија од IX до XV век*, Скопје 2006.
- Костић М., Сликарски занай** = М. Костић, *Сликарски занай код Срба у 18. веку*, Гласник Историског друштва у Новом Саду 3 (1930) 39–49.
- Костић Д., Тајно писање** = Д. Костић, *Тајно писање у јужно-словенским ћириловским сјоменицима*, Глас СКА 92 (1913) 1–62.
- Костюхина, Нововизантијски орнамент** = Л. М. Костюхина, *Нововизантијски орнамент*, in: *Древнерусское искусство, Рукописная книга II*, edd. В. Н. Лазарев, О. И. Поддубова, С. О. Шмидт, Москва 1974, 265–295.
- Коцић, Оријентализација мајеријалне културе** = М. Коцић, *Оријентализација мајеријалне културе на Балкану, Османски период XV–XIX век*, Београд 2010.
- Красносельцев, «Толковая служба»** = Н. Ф. Красносельцев, *«Толковая служба» и другие сочинения, относящиеся к объяснению богослужения в Древней Руси до XVIII века (библиографический обзор)*, Православный собеседник 2 (1878) 3–43.
- Кривокапић, Иконе и иконосјаси у цркви Светиој Луке у Којору** = М. Кривокапић, *Историја икона и иконосјаса у цркви Светиој Луке у Којору*, in: *Црква Светиој Луке кроз вјекове*, ed. В. Кораћ, Котор 1997, 207–219.
- Крсмановић, Акиј ироша Герасима** = Б. Крсмановић, *Акиј ироша Герасима о усјуйачу Хиландара Србима*, in: *ПЕРИВОЛОС. Зборник у част Мирјане Живојиновић I*, edd. Д. Целебџић, Б. Миљковић, Београд 2015, 101–112.
- Крсмановић, Оснивање словенских манастира** = Б. Крсмановић, *Оснивање словенских манастира на Светиој Гори Ајтонској – сличности и разлике*, in: *Осма казивања о Светиој Гори*, edd. А. Фотић, З. Ракић, Београд 2013, 51–75.
- Крсмановић, Радошевић, Лејендарне иенеалојје** = Б. Крсмановић, Н. Радошевић, *Лејендарне иенеалојје византијских царева и њихових иородица*, ЗРВИ 41 (2004) 71–98.
- Кукијарис, Предсјаве ирошара** = С. Кукијарис, *Предсјаве ирошара у иостивизантијском сликарству*, ЗМСЛУ 32–33 (2003) 159–170.
- Кулић, Манастир Раковац** = Б. Кулић, *Манастир Раковац*, Београд – Нови Сад 1999.
- Кулић, Срећков, Манастири Фрушке Горе** = Б. Кулић, Н. Срећков, *Манастири Фрушке Горе*, Нови Сад 1994².
- Кульбакин, Хиландарске листки** = С. М. Кульбакин, *Памятники старославянского языка, Том I, Выпуск I: Хиландарские листки. Отрывок кирилловской письменности XI–20 века*, Санкт-Петербург 1900.
- Кучековић, Лоза српских владара и архиепископској** = А. Кучековић, *Лоза српских владара и архиепископској у цркви манастира Ораховице у Славонији*, ЗНМ 18/2 (2007) 95–116.
- Кучековић, Манастир Ораховица** = А. Кучековић, *Манастир Ораховица у Славонији*, Загреб 2007.
- Лавровъ, Палеографическое обозрение** = П. А. Лавровъ, *Палеографическое обозрение кирилловского письма*, in: *Энциклопедия славянской филологии IV-1*, ed. И. В. Ягич, Петроградъ 1914.
- Лазич, Збирка сјарих ишамјаних књија** = М. Лазич, *Збирка сјарих ишамјаних књија Народне библиотеке Србије: обнова и развој након 1941. године*, АП 37 (2015) 157–216.

- Лазић, *Издања цетињске шtamпарије* = М. Лазић, *Издања цетињске шtamпарије: између традиције и иновације, функције и форме*, in: *Имеђу традиције и иновације: 520 година од прве ћирилске књиге шtamпане на српскословенском језику*. Каћалолі изложбе, Београд 2014, 25–37.
- Лазић, *Имеђу иаириоиизма, иодожности и ирјовине* = М. Лазић, *Имеђу иаириоиизма, иодожности и ирјовине: моћиви издавачке делатности Божидара Вуковића*, АП 35 (2013) 49–101.
- Лалошевић, *Црква св. Николе Морнара* = И. Лалошевић, *Црква св. Николе Морнара у Кошору*, Гласник Поморског музеја у Котору 33–34 (1985–1986) 91–97.
- Лексикон српскословенској шtamпартства* = *Лексикон српскословенској шtamпартства* (М. Пешикан), in: *Пећ векова српској шtamпартства (1494–1994). Раздобије српскословенске шtamпартства: XV–XVII в.*, edd. М. Пешикан, К. Мано-Зиси, М. Ковачевић, Београд – Нови Сад 1994, 71–218.
- Леонид, архимандрит, *Словено-српска књижница* = Леонид, архимандрит, *Словено-српска књижница на св. Гори Ајонској у манастиру Хиландару и св. Павлу*, ГСУД 44 (1877) 231–304.
- Лома, *Рани слојеви хришћанских ијојонима* = А. Лома, *Рани слојеви хришћанских ијојонима на старосрпском тилу*, Ономатолошки прилози 11 (1990) 1–18.
- Лома, *Сућелица* = А. Лома, *Сућелица – Тојономастички итраови латинској хришћанства у унутрашњости иреднемањихке Срдије*, ИГ 1–2 (1987) 7–28.
- Луковић, *Заједничка ираница обласћи Косача и обласћи Бранковића* = М. Луковић, *Заједничка ираница обласћи Косача и обласћи Бранковића јужно од реке Таре*, Balcanica 35 (2004) 91–158.
- Љејојис ијоја Дукљанина* = *Љејојис ијоја Дукљанина*, ed. С. Мијушковић, Београд 1988.
- Љубинковић М., *Бојени дрворез* = М. Љубинковић, *Бојени дрворез у књигама шtamпарије Божидара Вуковића*, ЗМПУ 11 (1967) 25–29.
- Љубинковић М., *Црква Свеће Недеље* = М. Љубинковић, *Црква Свеће Недеље над клисуром Треске и иродлем њеној дајтовања*, ЗЗСК 2 (1952) 95–106.
- Љубинковић Р., *Исиосница Пејтра Коришкој* = Р. Љубинковић, *Исиосница Пејтра Коришкој, историја и живојис*, Стариар, н. с., 7–8 (1958) 93–112.
- Мавродинова, *Земенска црква* = Л. Мавродинова, *Земенска црква*, Софија 1980.
- Магловски, *Белошева ојатија* = Ј. Магловски, *Белошева ојатија архићакона Сћефана – рефугијум Домбо и Баносићор*, in: *Византијски свети на Балкану I*, edd. Б. Крсмановић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 77–95.
- Магловски, *Врзино коло* = Ј. Магловски, *Врзино коло – моћив сћуденичке иласћике. Од мејафоре ка моделу*, ЗРВИ 37 (1998) 55–74.
- Магловски, *Дечанска скулптура* = Ј. Магловски, *Дечанска скулптура – ироћрам и смисао*, in: *Дечани и византијска умејносћ средином XIV века*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1989, 193–223.
- Магловски, *Омча и сјона* = Ј. Магловски, *Омча и сјона. Ка сћруктури моравских ирејлејша*, ЗРВИ 43 (2006) 255–280.
- Магловски, *Симболика кринова* = Ј. Магловски, *Симболика кринова на ироду монахиње Јефимије*, Саопштења 26 (1994) 151–156.
- Мадас, Гајић, *Надиробне илоче и иродови кћићиора* = Д. Мадас, А. Гајић, *Надиробне илоче и иродови кћићиора цркве Борородице Пречисте у комілексу Ждрела у Горњачкој Клицури*, Саопштења 15 (1983) 221–242.
- Максимовић Ј., *Византијски и оријентални елементи* = Ј. Максимовић, *Византијски и оријентални елементи у декоратији моравске школе*, ЗФФ 8/1 (1964) 375–383.
- Максимовић Ј., *Илуминација деоћрадској иаримејника* = Ј. Максимовић, *Илуминација деоћрадској иаримејника*, ЗМСЛУ 16 (1980) 1–12.
- Максимовић Ј., *Илустрације Млејачкој зборника* = Ј. Максимовић, *Илустрације Млејачкој зборника и иродлем минијатури у средњовековној Босни*, ИГ 1–2 (1958) 117–130.
- Максимовић Ј., *Кошорски цибориј* = Ј. Максимовић, *Кошорски цибориј из XIV века и камена иласћика суседних обласћи*, Београд 1961.
- Максимовић Ј., *Моравска скулптура* = Ј. Максимовић, *Моравска скулптура*, in: *Моравска школа и њено доба*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1972, 181–190.
- Максимовић Ј., *Скулптура* = Ј. Максимовић, *Скулптура*, in: М. Кашанин et al., *Манастир Сћуденица*, Београд 1986, 97–133.
- Максимовић Ј., *Сликарсћиво минијатури* = Ј. Максимовић, *Сликарсћиво минијатури у средњовековној Босни*, ЗРВИ 17 (1976) 175–188.
- Максимовић Ј., *Српска средњовековна скулптура* = Ј. Максимовић, *Српска средњовековна скулптура*, Нови Сад 1971.
- Максимовић Ј., *Српске средњовековне минијатури* = Ј. Максимовић, *Српске средњовековне минијатури*, Београд 1983.
- Максимовић Ј., *Сћудије о Мирослављевом јеванђељу III* = Ј. Максимовић, *Сћудије о Мирослављевом јеванђељу III. Ликови јеванћелиста у Мирослављевом јеванђељу*, ЗМСЛУ 8 (1972) 39–50.
- Максимовић Ј., *Умејносћ у доба Босанске средњовековне државе* = Ј. Максимовић, *Умејносћ у доба Босанске средњовековне државе*, Зборник за историју БиХ 2 (1997) 35–72.
- Максимовић Љ., *Византија као изазов* = Љ. Максимовић, *Византија као изазов*, Глас САНУ 414, Одељење историјских наука, књ. 15 (2010) 145–160.
- Максимовић Љ., *Византијска владарска идеолојија* = Љ. Максимовић, *Византијска владарска идеолојија и мејоде владавине у случају Срдије. Прилој разумевању византијској*

- Комонвелта, in: idem, *Византијски свет и Срби*, Београд 2008, 159–177.
- Максимовић Љ., *Владарска идеологија* = Љ. Максимовић, *Владарска идеологија у српској држави и њодизање Сјуденице*, in: idem, *Византијски свет и Срби*, Београд 2008, 113–131.
- Максимовић Љ., *Грци и Романија* = Љ. Максимовић, *Грци и Романија у српској владарској шииули*, ЗРВИ 12 (1970) 61–78 (= idem, *Византијски свет и Срби*, Београд 2008, 95–111).
- Максимовић Љ., *Македонија* = Љ. Максимовић, *Македонија у њолишици средњовековне Србије*, Глас САНУ 404, Одељење историјских наука, књ. 13 (2006) 29–50.
- Максимовић Љ., *О њодини ѡреноса Немањиних мошћију* = Љ. Максимовић, *О њодини ѡреноса Немањиних мошћију у Србију*, ЗРВИ 24–25 (1986) 437–442.
- Максимовић Љ., *Покришавање Срба и Хрваиша* = Љ. Максимовић, *Покришавање Срба и Хрваиша*, ЗРВИ 35 (1996) 155–174.
- Максимовић Љ., *Србија и методи ујрављања Царсћвом* = Љ. Максимовић, *Србија и методи ујрављања Царсћвом у XII веку*, in: Сћефан Немања – свети Симеон Мирѡшочиви. *Исћорија и ѡредање*, ed. Ј. Калић, Београд 2000, 55–64.
- Максимовић Љ., *Српска царска шииула* = Љ. Максимовић, *Српска царска шииула*, Глас САНУ 384, Одељење историјских наука, књ. 10 (1998) 173–196 (= idem, *Византијски свет и Срби*, Београд 2008, 133–149).
- Максимовић Љ., *Хиландар* = Љ. Максимовић, *Хиландар и српска владарска идеологија*, in: *Осам векова Хиландара. Исћорија, духовни живѡи, књижевност, уметност и архитекћура*, ed. В. Кораћ, Београд 2000, 9–16.
- Максимовић Љ., *Царсћво Сћефана Душана* = Љ. Максимовић, *Царсћво Сћефана Душана: ѡнеза и каракћер*, in: idem, *Византијски свет и Срби*, Београд 2008, 191–206.
- Манасћир Хиландар* = *Манасћир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998.
- Мандић, *Оћкривање и конзервација* = С. Мандић, *Оћкривање и конзервација фресака у Сјуденици*, Саопштења 1 (1956) 39–41.
- Мандић, *Розетћа на Ресави* = С. Мандић, *Розетћа на Ресави. Плетеније словеса о Раваници и Манасију*, Крушевац 1986.
- Мано-Зиси, *Анаћност Јован* = К. Мано-Зиси, *Анаћност Јован, хиландарски ѡисар друје ѡоловине XIV века*, in: *Проучавање средњовековних јужнословенских рукописа*, ed. П. Ивић, Београд 1995, 231–243.
- Мано-Зиси, *Графика ѡражданских књића* = К. Мано-Зиси, *Графика ѡражданских књића*, in: *Горакданска шћамћарија 1519–1523*, Београд – Источно Сарајево 2008, 287–308.
- Мано-Зиси, *Зборници за ѡућнике* = К. Мано-Зиси, *Зборници за ѡућнике Божидара Вуковића у светћлу сачуваних ѡримерака*, in: *Шћамћарска и књижевна дјелатност Божидара Вуковића Подѡоричанина*, ed. Ј. М. Миловић, Титоград 1986, 151–171.
- Мано-Зиси, *Један ѡић византијске орнаментћике* = К. Мано-Зиси, *Један ѡић византијске орнаментћике у српским рукописима 14. века*, *Годишник на Софћиския университет „Св. Климент Охридски” – Център за славјано-византијски проучвания „Иван Дуйчев”* 96/15 (2006) 353–360.
- Мано-Зиси, *Перћаментћни огломак* = К. Мано-Зиси, *Перћаментћни огломак Зборника за ѡућнике Вићенца Вуковића из 1560. ѡодине*, in: *Црнојевића шћамћарија и сћаро шћамћарсћво*, ed. Ј. М. Миловић, Подгорица 1994, 57–66.
- Мано-Зиси, *Писар монах Јаков* = К. Мано-Зиси, *Писар монах Јаков и њеѡви сарадници у хиландарском скрићћоријуму (шћрећа чейврћина XIV века)*, ХЗ 11 (2004) 227–246.
- Мано-Зиси, *Први шћамћани српски буквар* = К. Мано-Зиси, *Први шћамћани српски буквар из 1597. ѡодине*, in: *Буквари и букварска насћава код Срба*, ed. Б. Јордановић, Београд 2010, 13–25.
- Мано-Зиси, *Рукописне књиће* = К. Мано-Зиси, *Рукописне књиће цркве Св. Николе у Засћују*, in: *Скрићћорији и манасћирске диблицћеке у Црној Гори*, Цетиње 1989, 181–202.
- Мано-Зиси, *Хиландарски ѡисари* = К. Мано-Зиси, *Хиландарски ѡисари књића из времена српској царсћва*, in: *Осам векова Хиландара. Исћорија, духовни живѡи, књижевност, уметност и архитекћура*, ed. В. Кораћ, Београд 2000, 387–397.
- Маринковић, *Јужнословенски роман о Троји* = Р. Маринковић, *Јужнословенски роман о Троји*, *Анали Филолошког факултета* 1 (1961) 9–66.
- Маринковић, *Александрида* = Р. Маринковић, *Српска Александрида. Исћорија основној шћексћа*, Београд 1969.
- Марјановић-Вујовић, *Крсћови од VI до XII века* = Г. Марјановић-Вујовић, *Крсћови од VI до XII века из здирке Народной музеја*, Београд 1987.
- Марјановић-Душанић, *Rex itago Dei* = С. Марјановић-Душанић, *Rex itago Dei: о српској ѡреради Аћаћћћвој владарској ѡледала*, in: *Трећа јућословенска конференција византићолога*, edd. Љ. Максимовић, Н. Радошевић, Е. Радуловић, Београд–Крушевац 2002, 135–148.
- Марјановић-Душанић, *Владарска идеологија* = С. Марјановић-Душанић, *Владарска идеологија Немањинћа. Дипломатћичка сћудија*, Београд 1997.
- Марјановић-Душанић, *Владарске инсћиније* = С. Марјановић-Душанић, *Владарске инсћиније и државна симболика у Србији од XIII до XV века*, Београд 1994.
- Марјановић-Душанић, *Владарски знаци Сћефана Немање* = С. Марјановић-Душанић, *Владарски знаци Сћефана Немање*, in: *Сћефан Немања – свети Симеон Мирѡшочиви. Исћорија и ѡредање*, ed. Ј. Калић, Београд 2000, 80–84.
- Марјановић-Душанић, *Динасћија и светћосћ* = С. Марјановић-Душанић, *Динасћија и светћосћ у доба ѡородице Лазаревић: сћари узори и нови модели*, ЗРВИ 43 (2006) 77–95.

- Марјановић-Душанић, *Елементи царској програма* = С. Марјановић-Душанић, *Елементи царској програма у Душановој повељи уз Законик*, ПКЈИФ 65–66 (1999–2000) 3–20.
- Марјановић-Душанић, *Краљево тело у српској хагиографији* = С. Марјановић-Душанић, *Краљево тело у српској хагиографији и настјанак концепција нејобедивој јунака*, ЗРВИ 50/2 (2013) 693–704.
- Марјановић-Душанић, *Молишве светих Симеона и Саве* = С. Марјановић-Душанић, *Молишве светих Симеона и Саве у владарском програму краља Милутина*, ЗРВИ 41 (2004) 235–250.
- Марјановић-Душанић, *Нови Констјантин* = С. Марјановић-Душанић, *Нови Констјантин у српској писаној традицији средњег века*, in: *Констјантин Велики у византијској и српској традицији*, ed. Љ. Максимовић, Београд 2014, 81–98.
- Марјановић-Душанић, *О ишњању аутентичности* = С. Марјановић-Душанић, *О ишњању аутентичности повеља мрчкој комилекса*, ССА 3 (2004) 153–168.
- Марјановић-Душанић, *Свети краљ* = С. Марјановић-Душанић, *Свети краљ. Култ Сшефана Дечанској*, Београд 2007.
- Марјановић-Душанић, *Свод српских светих* = С. Марјановић-Душанић, *Свод српских светих у време краља Милутина: династички култови*, in: *Манастир Студеница, 700 година Краљеве цркве* (у штампи).
- Марковић В., *Православно монаштво и манастир* = В. Марковић, *Православно монаштво и манастир у средњовековној Србији*, Сремски Карловци 1920 (2002²).
- Марковић М., *Култ и иконографија светих Евстјатија Солунској* = М. Марковић, *Култ и иконографија светих Евстјатија Солунској у средњем веку*, Ниш и Византија 8 (2010) 283–294.
- Марковић М., *О књићорском најпису* = М. Марковић, *О књићорском најпису кнеза Мирослава у цркви Светих Петра на Лиму*, Зограф 36 (2012) 21–46.
- Марковић М., *О иконографији светих райника* = М. Марковић, *О иконографији светих райника у источнохрићанској уметности и о представама ових светих у Дечанима*, in: *Зидно сликарство манастира Дечана. Грађа и студије*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1995, 567–630.
- Марковић М., *О књићорском најпису кнеза Мирослава* = М. Марковић, *О књићорском најпису кнеза Мирослава у цркви Светих Петра на Лиму*, Зограф 36 (2012) 21–40.
- Марковић М., *О најстаријим иконама из Марковој манастира (I)* = М. Марковић, *Зажјања о најстаријим иконама из Марковој манастира (I)*, *Пишање књићорства царице Јелене Драиш и најпис на шћићу светих Димитрија*, Зограф 37 (2013) 147–167.
- Марковић М., *О представама светих Саве Српској* = М. Марковић, *О представама светих Саве Српској у Ваћоједу, с писаном освћом на фреску у параклису Светих Димитрија*, in: *ПЕРИВОЛОС. Зборник у част Мирјане Живоиновић II*, edd. Б. Миљковић, Д. Целебдић, Београд 2015, 397–408.
- Марковић М., *Појединачне фиуре* = М. Марковић, *Појединачне фиуре светих у наосу и параклису*, in: *Зидно сликарство манастира Дечана. Грађа и студије*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1995, 243–263.
- Марковић М., *Прво ишњавање светих Саве* = М. Марковић, *Прво ишњавање светих Саве у Палестину и његов значај за српску средњовековну уметност*, Београд 2009.
- Марковић М., *Првобитни живопис* = М. Марковић, *Првобитни живопис главне манастирске цркве*, in: *Манастир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 228–236.
- Марковић М., *Прилој ишњавању ишњаја канона Велике судоје* = М. Марковић, *Прилој ишњавању ишњаја канона Велике судоје на иконографију средњовековној сликарства*, ЗРВИ 37 (1998) 167–179.
- Марковић М., *Прилози за ишћорију Светих Никити* = М. Марковић, *Прилози за ишћорију Светих Никити код Скојла. Оснивање манастира – Милутинова обнова – хиландарски мейох*, ХЗ 11 (2004) 63–132.
- Марковић М., *Свети Никити* = М. Марковић, *Свети Никити код Скојла. Задужбина краља Милутина*, Београд 2015.
- Марковић М., *Свети райници из Ресаве* = М. Марковић, *Свети райници из Ресаве. Иконографска анализа*, in: *Манастир Ресави. Ишћорија и уметност*, ed. В. Ј. Ђурић, Деспотовац 1995, 191–217.
- Марковић, Хостетер, *Прилој хронолојији* = М. Марковић, В. Т. Хостетер, *Прилој хронолојији ирађе и осликавања хиландарској кайоликона*, ХЗ 10 (1998) 201–220.
- Марковић О., *Остаји манастира Петра Коришкој* = О. Марковић, *Остаји манастира Петра Коришкој*, СКМ 4–5 (1968–1971) 409–420.
- Марковић О., *Прилој ишњавању архиекћуре* = О. Марковић, *Прилој ишњавању архиекћуре манастира Сојоћани*, Саопштења 8 (1969) 93–99.
- Матић В., *Архиекћура фрушкоћорских манастира* = В. Матић, *Архиекћура фрушкоћорских манастира. Касносредњовековне црквене грађевине*, Нови Сад 1984.
- Матић В., *Српски Ковин* = В. Матић, *Српски Ковин иравославни манастир*, Нови Сад 2009.
- Матић В., *Црква Светих Луке у Кућиноу* = В. Матић, *Црква Светих Луке у Кућиноу*, Грађа за проучавање споменика културе Војводине 10 (1981) 41–48.
- Матић М., *О иконама из Драјчића* = М. Матић, *О иконама из Драјчића*, Косовско-метохијски зборник 5 (2013) 97–114.
- Матић С., *Опис рукопис* = С. Матић, *Опис рукопис Народне дидлиотеке*, Београд 1952.
- Маћан, *Охридски икони* = Ј. Маћан, *Охридски икони*, Културно наследство 1 (1959) 61–84.
- Машнић, *Црква Ваведња у Порчком Здуњу* = М. Машнић, *Прелиминарна сазњања о сеоској цркви Ваведње Боћородичино у Порчком Здуњу – о једном нејознатом средњовековном стоменуку*, Ниш и Византија 1 (2003) 249–261.

- Медаковић, *Графика српских шtamпаних књига* = Д. Медаковић, *Графика српских шtamпаних књига XV–XVII века*, Београд 1958.
- Медаковић, *Дунавски пушеви српске културе* = Д. Медаковић, *Дунавски пушеви српске културе XVIII века*, in: idem, *Пушеви српског барока*, Београд 1971, 35–47.
- Медаковић, *Манастир Савина* = Д. Медаковић, *Манастир Савина. Велика црква, ризница, рукописи*, Београд 1978.
- Медаковић, *Национална историја Срба* = Д. Медаковић, *Национална историја Срба у светлости црквене историје новије доба*, in: idem, *Пушеви српског барока*, Београд 1971, 71–84.
- Медаковић, *О српској уметности* = Д. Медаковић, *О српској уметности у областима Сјаре Славоније и Хрватске*, in: idem, *Пушеви српског барока*, Београд 1971, 227–245.
- Медаковић, *Ризница манастира Милешева* = Д. Медаковић, *Ризница манастира Милешева. Прилој реконструкцији*, in: *Милешева у историји српског народа*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1987, 221–230.
- Медаковић, *Српска уметност у XVIII веку* = Д. Медаковић, *Српска уметност у XVIII веку*, Београд 1986.
- Медаковић, *Српски ирејород* = Д. Медаковић, *Српски ирејород у 18. веку и средњовековна баштина*, in: idem, *Доба барока*, Београд 1988, 93–106.
- Мијовић, *О иконама* = П. Мијовић, *О иконама с иорирејима Томе Прељудовића и Марије Палеологове*, ЗМСЛУ 2 (1966) 185–194.
- Милановић, *Јеванђељске сцене* = В. Милановић, *Јеванђељске сцене у иријрајим милешевске цркве. Прилој реконструкцији и тумачењу ирводитној ирограма*, Зограф 37 (2013) 107–132.
- Милановић, *Кули и иконографија светије Луке* = В. Милановић, *Кули и иконографија светије Луке у ирвослављу до средине века*, in: *Црква Светије Луке кроз вјекове*, ed. В. Кораћ, Котор 1997, 73–105.
- Милин, *О српском калуђеру Никодиму* = Ж. Милин, *О српском калуђеру Никодиму и о његовом рукописном четвороеванђељу ирејисаном 1404–1405. у манастиру Водица у румунској земљи*, Темишварски зборник 3 (2002) 151–155.
- Миловић, *Двије-ири ријечи о заштитним знаковима* = Ј. М. Миловић, *Двије-ири ријечи о заштитним знаковима на нашим сјарим књигама*, in: *Црнојевића шtamпарија и сјаро шtamпирство*, ed. Ј. М. Миловић, Подгорица 1994, 123–126.
- Милошевић, *Уметност у средњовековној Србији* = Д. Милошевић, *Уметност у средњовековној Србији од XII до XVII века*, Београд 1980.
- Милошевић, *Фреске у койорској катедрали* = М. Милошевић, *Фреске у койорској катедрали*, Зограф 1 (1966) 34.
- Милошевић, Ђурић, *Црква Св. Прокојија* = Г. Милошевић, С. Ђурић, *Црква Св. Прокојија у Прокуљу – резултат и истраживачких радова у 1987. години*, Старица 38 (1987) 83–109.
- Милтојевић, *Српска историографија о унијаћењу Срба* = М. Милтојевић, *Српска историографија о унијаћењу Срба у седмнаестом веку*, in: *Историографија и савремено друштво*, ed. Б. Димитријевић, Ниш 2014, 220–230.
- Миљковић, *Жишја светије Саве* = Б. Миљковић, *Жишја светије Саве као извори за историју средњовековне уметности*, Београд 2008.
- Миљковић, *Немањићи и Свети Никола у Барију* = Б. Миљковић, *Немањићи и Свети Никола у Барију*, ЗРВИ 44/1 (2007) 275–294.
- Миљковић, *Сликарство зајадној улаза* = Б. Миљковић, *Сликарство зајадној улаза у манастир Сјугеницу из 1208/9. године*, in: *Трећа југословенска конференција византолога*, edd. Љ. Максимовић, Н. Радошевић, Е. Радловић, Београд–Крушевац 2002, 183–187.
- Миљковић, *Хиландарска икона* = Б. Миљковић, *Хиландарска икона српског цара Стефана*, ЗРВИ 43 (2006) 328–330.
- Миљковић, *Хиландарски иумански шјај* = Б. Миљковић, *Хиландарски иумански шјај*, in: *ΠΕΡΙΒΟΛΟΣ. Зборник у част Мирјане Живојиновић I*, edd. Б. Миљковић, Д. Џеледић, Београд 2015, 127–137.
- Миљковић, *Хиландарски Часни крст* = Б. Миљковић, *Хиландарски Часни крст и сјара манастирска сјавројека*, ЗРВИ 38 (1999–2000) 287–297.
- Миљковић-Бојанић, *Крај владавине Косача* = Е. Миљковић-Бојанић, *Крај владавине Косача и ирве године османске власти у Херцеговини*, in: *Српска ироза данас. Косаче – оснивачи Херцеговине*, Билећа–Гацко–Београд 2002, 291–307.
- Миљковић-Пепек, *Прилој ироучавању цркве Св. Николе* = П. Миљковић-Пепек, *Прилој ироучавању цркве Св. Николе у Тишовом Велесу*, ЗМСЛУ 15 (1979) 265–276.
- Минчев, *Светиорскиј ирејис* = Г. Минчев, *Светиорскиј ирејис на Черковнојо сказание*, in: *Święta Góra Athos w kulturze Europy, Europa w kulturze Athosu*, ed. М. Kuczyńskiej, Gniezno 2009, 52–56.
- Мирковић, *Деизис* = Л. Мирковић, *Деизис крушедолској иконностиа*, Старица, н. с., 3–4 (1952–1953) 93–106.
- Мирковић, *Руденица* = Л. Мирковић, *Руденица*, ПКЈИФ 11 (1931) 83–112.
- Мирковић, *Рукописни ишици* = Л. Мирковић, *Рукописни ишици српскословенске рецензије*, Богословље 4/1–2 (1960) 3–15.
- Мирковић, *Сјарине* = Л. Мирковић, *Сјарине фрушкоорских манастира*, Београд 1931.
- Мирковић, *Црква у сјаром Сланкамену* = Л. Мирковић, *Црква у сјаром Сланкамену*, Зборник Матице српске за друштвене науке 11 (1955) 117–136.
- Мирковић, *Црквени уметнички вез* = Л. Мирковић, *Црквени уметнички вез*, Београд 1940.
- Мирковић, *Шја значи мраморни сјуб?* = Л. Мирковић, *Шја значи мраморни сјуб иодијни на месју Косовске бијке и шја каже најиис на овом сјубу?*, in: idem, *Иконографске сјудије*, Нови Сад 1974, 297–315.

- Митровић, *Почеци српске литургијске традиције* = М. Митровић, *Почеци српске литургијске традиције*, Видослов 46 (2009) 121–134.
- Михаиловић, *Ковачевић, Нова Павлица* = М. Михаиловић, М. Ковачевић, *Нова Павлица*, Београд 1989.
- Михаиловић, *Црква Светио Пејра* = Р. Михаиловић, *Црква Светио Пејра код Новој Пазара*, Новопазарски зборник 10 (1986) 67–100.
- Михаљчић, *Владарске титиуле* = Р. Михаљчић, *Владарске титиуле обласних јосјодара: љрилој владарској идеолојији у сјаријој српској љрошлости*, Београд 2001.
- Михаљчић, *Лазар Хређељановић* = Р. Михаљчић, *Лазар Хређељановић. Историја, кулј, љредање*, Београд 1989².
- Михаљчић, *Крај Српској царсјва* = Р. Михаљчић, *Крај Српској царсјва*, Београд 1989².
- Мишић, *Косаче* = С. Мишић, *Косаче – јосјода Хумска*, in: *Српска љроза данас. Косаче – оснивачи Херцеџовине*, Билећа–Гацко–Београд 2002, 342–350.
- Мишић, *Хумска земља* = С. Мишић, *Хумска земља у средњем веку*, Београд 1996.
- Мишић, *Суботин-Голубовић, Светиоарханђеловска хрисовуља* = С. Мишић, Т. Суботин-Голубовић, *Светиоарханђеловска хрисовуља*, Београд 2003.
- Младеновић, *Повеље и љисма десјојта Сјефана* = А. Младеновић, *Повеље и љисма десјојта Сјефана Лазаревића*, Београд 2007.
- Младеновић, *Повеље кнеза Лазара* = А. Младеновић, *Повеље кнеза Лазара*, Београд 2003.
- Мојсовска, *Св. Никола Чудојворец* = Л. Мојсовска, *Црква Св. Никола Чудојворец*, Охрид 2009.
- Моле, *Минијатјуре* = В. Моле, *Минијатјуре једној српској рукојиса из јод. 1649. са Шесјодневом др. ексарха Јоана и Тојојрафијом Козме Индикойлова*, Споменик СКА 44 (1922) 40–87.
- Момировић, *Манасјир Грјејеј* = П. Момировић, *Манасјир Грјејеј*, Нови Сад 1969.
- Момировић, *Силоаново чејворојејванђеље* = П. Момировић, *Силоаново рукојисно чејворојејванђеље*, Рашка баштина 2 (1980) 99–108.
- Монахиња *Јефимија* = Монахиња Јефимија, *Књижевни радови*, ed. Ђ. Трифуновић, Крушевац 1983.
- Моршакова, *Десница святог царя Константина* = Е. А. Моршакова, *Ковчег для десницы святог царя Константина*, in: *Христианские реликвии в московском Кремле*, ed. А. М. Лидов, Москва 2000, 126–128.
- Мошин, *Орнаментјика* = В. Мошин, *Орнаментјика неовизантијској и балканској сјила*, Годишњак Балканолошког института 1 (1957) 295–351.
- Мошин, *Крсј царице Јелене* = В. Мошин, *Крсј царице Јелене, кћери кнеза Драјаша*, Уметнички преглед 1 (1937–1938) 136–137.
- Мошин, *Ђирилски рукојиси* = В. Мошин, *Ђирилски рукојиси у Повијесном музеју Хрватјске. Койијарева збирка и Цојсов љирилски одломак у Љубљани*, Београд 1971.
- Мошин, *Пурковић, Хиландарски ијумани* = В. А. Мошин, М. А. Пурковић, *Хиландарски ијумани средњеј века*, Београд 1999².
- Мрђеновић, *Топаловић, Радосављевић, Мирослављево јејванђеље* = Д. Мрђеновић, В. Топаловић, В. Радосављевић, *Мирослављево јејванђеље. Историјатј и коментјари*, Београд 2002.
- Невострујев, *Три молјтје* = К. Невострујев, *Три молјтје*, ГСУД 22 (1867) 360–370.
- Недељковић, *Судбина несјалих средњовековних рукојиса* = Ј. Недељковић, *Судбина несјалих средњовековних рукојиса Народне дидлиотјеке у Беојраду јосле Првој светјској рајта*, in: *Путј књија 1914/1915–2015: судбина српских средњовековних рукојиса Народне дидлиотјеке несјалих у Великом рајту. Катјалој изложбе*, Београд 2015.
- Недомачки, *Манасјир арханђела* = В. Недомачки, *Манасјир арханђела Михаила и Гаврила у Јерусалиму – задужбина краља Милујина*, ЗЛУМС 16 (1980) 25–69.
- Недомачки, *О српским рукојисима* = В. Недомачки, *О српским рукојисима у дидлиотјеци Грчке љравославне љајријаришије у Јерусалиму*, АП 2 (1980) 71–98.
- Немировски, *Почеци шјамјарсјва у Црној Гори* = Е. Љ. Немировски, *Почеци шјамјарсјва у Црној Гори (1492–1496)*, Цетиње 1996.
- Немировски, *Прва и друја шјамјарија* = Е. Љ. Немировски, *Прва и друја шјамјарија манасјира Милешеве*, Милешевски записи 2 (1997) 123–175.
- Немировски, *Шјамјарија манасјира Рујно* = Е. Љ. Немировски, *Шјамјарија манасјира Рујно*, Библиографски вјесник 24/2–3 (1995) 165–179.
- Немировскиј, *К историји откритјя* = Е. Немировскиј, *К историји откритјя и первичног изученјя глаголическог Мариинског четвероевангелија*, Slovo 47–49 (1997–1999) 33–56.
- Ненадовић, *Бојородица Љевишка* = С. М. Ненадовић, *Бојородица Љевишка. Њен јосјанак и њено месјо у архијектјури Милујиновој времена*, Београд 1963.
- Ненадовић, *Душанова задужбина* = С. Ненадовић, *Душанова задужбина манасјир Светјих Арханђела код Призрена*, Београд 1967.
- Нешковић, *Ђурђеви Сјујови* = Ј. Нешковић, *Ђурђеви Сјујови у Сјаром Расу. Посјанак архијектјуре цркве Св. Ђорђа и сјварање рашкој тјија сјоменика у архијектјури средњовековне Србије*, Краљево 1984.
- Нешковић, *Нека ојворена љијанања* = Ј. Нешковић, *Нека ојворена љијанања о црквеном традијелсјтјву у доба Сјефана Немање*, in: *Сјефан Немања – светји Симеон Миротјочиви. Историја и љредање*, ed. Ј. Калић, Београд 2000, 200–206.

- Нешковић, *Црква св. Ђорђа у Тишограду* = Ј. Нешковић, *Црква св. Ђорђа у Тишограду. Резултати истраживања*, Старине Црне Горе 3–4 (1965–1966) 113–123.
- Нешковић, Николић, *Пејрова црква код Нове Пазара* = Ј. Нешковић, Р. Николић, *Пејрова црква код Нове Пазара*, Београд 1987.
- Николајевић, *Минијатури Благовести* = И. Николајевић, *Минијатура Благовести у Хваловом зборнику*, Зограф 7 (1976–1977) 75–77.
- Николић, *О дајтовању живописа* = Р. Николић, *О дајтовању живописа у кайелама Св. Николе и Св. Ђорђа у Сојоћанима*, Саопштења 9 (1970) 63–72.
- Новаковић, *Десетог Ђураћ Бранковић* = С. Новаковић, *Десетог Ђураћ Бранковић и ојрава Цариградског града 1448. године*, Глас СКА 22 (1890) 1–12.
- Оболенски, *Византијски комонвелт* = Д. Оболенски, *Византијски комонвелт*, Београд 1996.
- Ојис *рукописа манастира Дечани* = Ојис ћирилских рукописних књига манастира Високи Дечани I, ed. Н. Р. Синдик, Београд 2011.
- Орбин, *Краљевство Словена* = М. Орбин, *Краљевство Словена*, ed. С. Ђирковић, Београд 2006.
- Острогорски, *О страворској служби владара* = Г. Острогорски, *О страворској служби владара у византијско-словенском свету*, in: *Сабрана дела Г. Осиројској V*, Београд 1970, 330–352.
- Павковић, *Слава* = Н. Ф. Павковић, *Слава или Крсно име код Срба*, Гласник Етнографског института 63/1 (2015) 123–145.
- Павловић Д., *Бојородичин циклус* = Д. Павловић, *Бојородичин циклус у Благовештенској цркви манастира Граца*, Зограф 33 (2009) 75–92.
- Павловић Д., *Зидно сликарство градачког кайоликона* = Д. Павловић, *Зидно сликарство градачког кайоликона. Појис фресака и зајачања о појединим појрамакским особеностима*, Зограф 36 (2012) 89–108.
- Павловић Д., *Кули и иконографија Четрдесеторице севастијских мученика* = Д. Павловић, *Кули и иконографија Четрдесеторице севастијских мученика у Србији XIII века*, Ниш и Византија 7 (2009) 293–305.
- Павловић Д., *О једном особеном моделу* = Д. Павловић, *О једном особеном моделу расјоређивања сцена циклуса Великих јразника: Студеница – Грацац*, in: *Византијски свет на Балкану II*, 443–457.
- Павловић Л., *Иконографска ејифрафика* = Л. Павловић, *Иконографска ејифрафика код јорока*, ЗМЛУ 20 (1984) 3–46.
- Павловић Л., *Кулиови лица* = Л. Павловић, *Кулиови лица код Срба и Македонаца (историјско-ејинографска расјрава)*, Смедерево 1965.
- Панић, Бабић, *Бојородица Љевишка* = Д. Панић, Г. Бабић, *Бојородица Љевишка*, Београд 1975.
- Паче, *Фреска у цркви Свете Луке* = В. Паче, *Фреска у цркви Свете Луке у Којору и сећање на римску цркву*, in: *Црква Свете Луке кроз вјекове. Зборник радова*, ed. В. Кораћ, Котор 1997, 113–117.
- Пејч, *Изображение Тайной вечери* = С. Пејч, *Изображение Тайной вечери в дабарској цркви св. Николая*, in: *От Царьграда до Белого моря. Сборник статей по средневековому искусству в честь Э. С. Смирновой*, edd. М. А. Орлова et al., Москва 2007, 351–366.
- Пејић, *Макарије Соколовић* = С. Пејић, *Макарије Соколовић – ишјуле и слике*, Иконографске студије 2 (2009) 183–191.
- Пејић, *Никољац* = С. Пејић, *Црква Свете Николе у Никољцу*, Београд 2014.
- Пејић, *Манастир Пустинња* = С. Пејић, *Манастир Пустинња*, Београд 2002.
- Пејић, *Свети Никола Дабарски* = С. Пејић, *Манастир Свети Никола Дабарски*, Београд 2009.
- Пејић, *Сликари из Приморја* = С. Пејић, *Сликари из Приморја у Полимљу јоком јрве јоловине 16. века*, in: *Осам векова манастира Милешеве I*, ed. П. Влаховић, Милешева 2013, 369–380.
- Пејић, *Сјолије из Никољца* = С. Пејић, *Сјолије из Никољца*, Зограф 36 (2012) 13–20.
- Пејовић, *Дворац и манастир Црнојевића* = Т. Пејовић, *Дворац и манастир Црнојевића и нови Цетињски манастир*, in: *Цетиње 1482–1982*, Цетиње 1994.
- Пејовић, *Чиликов, Православни манастири у Црној Гори* = Т. Пејовић, А. Чиликов, *Православни манастири у Црној Гори*, Подгорица–Београд 2011.
- Пентковскиј et al., *Средневековне цркве в долине Шушици* = А. М. Пентковскиј, *Средневековне цркве в долине Шушици (Јужная Албанија) и славянская епископия свт. Климента Охридского*, Slove 1 (2014) 5–42.
- Пентковскиј, *«Иерусалимски устав»* = А. М. Пентковскиј, *«Иерусалимски устав» и его славянские переводы в XIV столетии*, in: *Преводите през XIV столетие на Балканите*, ed. Л. Тасева, София 2004, 153–171.
- Пентковскиј, *Литургијске реформи* = А. М. Пентковскиј, *Литургијске реформи в историји Руској Цркви и их характерне особености*, Журнал Московској Патриархии 2 (2001) 72–80.
- Пентковскиј, *Студийски устав* = А. М. Пентковскиј, *Студийски устав и уставы студийской традиции*, Журнал Московској Патриархии 5 (2001) 69–80.
- Петковић В. Р., *Манастир Велуће* = В. Р. Петковић, *Манастир Велуће. Историја и живопис*, Старица, н. с., 3–4 (1952–1953) 45–59.
- Петковић В. Р., *Раваница* = В. Р. Петковић, *Раваница*, Београд 1922.
- Петковић С., *Делатност зојрафа јоја Страхине* = С. Петковић, *Делатност зојрафа јоја Страхине из Будимља*, Старине Црне Горе 1 (1963) 113–127.

- Петковић С., *Meditationes vitae Christi* = С. Петковић, *Илустрације Meditationes vitae Christi од Псеудо-Бонавентијуре у једној српској шtamпаној књизи XVI века*, in: *Зборник Светозара Радојчића*, Београд 1969, 253–265.
- Петковић С., *Зидно сликарство* = С. Петковић, *Зидно сликарство на подручју Пећке папирјаршије 1557–1614*, Нови Сад 1965.
- Петковић С., *Иконе манастира Хиландара* = С. Петковић, *Иконе манастира Хиландара*, Манастир Хиландар 1997.
- Петковић С., *Иконографске сподности и разлике* = С. Петковић, *Иконографске сподности и разлике између српској и грчкој сликарства од средине XV до краја XVII века*, in: *idem*, *Српска уметности у XVI и XVII веку*, Београд 1995, 219–237.
- Петковић С., *Илустрације и књижни украс* = С. Петковић, *Илустрације и књижни украс у српским шtamпаним књигама XV–XVII века*, in: *Пет векова српској шtamпаним књигама (1494–1994). Раздобље српскословенске шtamпе: XV–XVII в.*, edd. М. Пешикан, К. Мано-Зиси, М. Ковачевић, Београд – Нови Сад 1994, 25–52.
- Петковић С., *Илустрације српских шtamпаних књига* = С. Петковић, *Илустрације српских шtamпаних књига XV–XVII века између истока и запада*, in: *Црнојевића шtamпанија и старо шtamпаниство*, ed. Ј. М. Миловић, Подгорица 1994, 67–78.
- Петковић С., *Исламски ушницај на српско сликарство* = С. Петковић, *Исламски ушницај на српско сликарство у доба турске владавине*, in: *idem*, *Српска уметности у XVI и XVII веку*, Београд 1995, 239–253.
- Петковић С., *Култи кнеза Лазара* = С. Петковић, *Култи кнеза Лазара и српско сликарство XVII века*, ЗМСЛУ 7 (1971) 85–101.
- Петковић С., *Лејенда о светом Мини* = С. Петковић, *Лејенда о светом Мини у цркви села Штпаве*, Старинар 20 (1969) 277–288.
- Петковић С., *Ликови Срба светителја* = С. Петковић, *Ликови Срба светителја у српским шtamпаним књигама XVI века*, ЗМСЛУ 26 (1990) 139–158.
- Петковић С., *Мајстори зидне декорације у Ломници* = С. Петковић, *Време насипанка и мајстори зидне декорације у Ломници*, ЗМСЛУ 1 (1965) 161–171.
- Петковић С., *Манастир Света Тројица (1974)* = С. Петковић, *Манастир Света Тројица код Пљеваља*, Београд.
- Петковић С., *Манастир Света Тројица (2008)* = С. Петковић, *Манастир Света Тројица у Пљевљима*, Пљевља 2008².
- Петковић С., *Милешевске фреске* = С. Петковић, *Милешевске фреске из XVI века*, Саопштења 27–28 (1995–1996) 123–130.
- Петковић С., *Минијатуре јоја Страхине* = С. Петковић, *Минијатуре јоја Страхине из 1597. године*, Саопштења 32–33 (2001) 49–59.
- Петковић С., *Морача* = С. Петковић, *Морача*, Београд 1986.
- Петковић С., *О фрескама XVI века* = С. Петковић, *О фрескама XVI века из папирје Пећке папирјаршије и њиховим сликарима*, Саопштења 16 (1984) 57–65.
- Петковић С., *Порекло илустрација у шtamпаним књигама Божидара Вуковића* = С. Петковић, *Порекло илустрација у шtamпаним књигама Божидара Вуковића*, ЗМСЛУ 12 (1976) 121–135.
- Петковић С., *Несачувани портрети новобрској митрополији* = С. Петковић, *Несачувани портрети новобрској митрополији Никанора из 1538/1539. године*, СКМ 9 (1989/1990) 71–86.
- Петковић С., *Слика Андреја Раичевић* = С. Петковић, *Слика Андреја Раичевић у манастиру Крушедолу 1644. године*, Саопштења 24 (1992) 113–124.
- Петковић С., *Сликарство спољашње папирје Грачанице* = С. Петковић, *Сликарство спољашње папирје Грачанице*, in: *Византијска уметности јочейком XIV века*, ed. С. Петковић, Београд 1978, 201–212.
- Петковић С., *Манастир Пећка папирјаршија и његове сахије* = С. Петковић, *Манастир Пећка папирјаршија и његове сахије*, *Balkanica* 13–14 (1982–1983) 353–359.
- Петковић С., *Српска уметности у XVI и XVII веку* = С. Петковић, *Српска уметности у XVI и XVII веку*, Београд 1995.
- Петковић С., *Српски папирјарси* = С. Петковић, *Српски папирјарси XVI и XVII века као ктиторски*, in: *Зборник у част Војислава Ђурића*, Београд 1992, 129–139.
- Петковић С., *Српски светителји* = С. Петковић, *Српски светителји у сликарству православних народа*, Нови Сад 2007.
- Петковић С., *Трајом једне сликарске групе* = С. Петковић, *Трајом једне сликарске групе из групе јоловине XVI столета*, ЗФФ 8/2 (1964) 542–554.
- Петковић С., *Умјетничко завјештање Осироја* = С. Петковић, *Умјетничко завјештање манастира Осироја*, in: *Осирој*, Београд 1997, 93–143.
- Петковић С., *Фреска са ликовима Три јерарха* = С. Петковић, *Фреска са ликовима Три јерарха у цркви св. Николе у Стиаром Сланкамену*, ЗМСЛУ 6 (1970) 315–329.
- Петковић С., *Фреске XVI века* = С. Петковић, *Фреске XVI века у цркви манастира Крушедола*, Саопштења 30–31 (1998–1999) 113–136.
- Петковић С., *Хиландарски ходочасник* = С. Петковић, *Хиландарски ходочасник. Слика Јован у Хиландару 1632*, Саопштења 41 (2009) 157–166.
- Петковић С., *Фреске манастира Црне Реке* = С. Петковић, *Фреске манастира Црне Реке и судбина њеке сликарске радионице XVI века*, in: *Манастир Црна Ријека и свети Петар Коришки*, Приштина–Београд 1998, 87–97.
- Петровић М. М., *Архимандритско достојанство* = М. М. Петровић, *Архимандритско достојанство светиој Саве*, in: *Свети Сава у српској историји и традицији*, ed. С. Ђирковић, Београд 1998, 39–50.

- Петровић М. М., *Сѣуденички тѣиик* = М. М. Петровић, *Сѣуденички тѣиик и самостјалност сръске цркве*, Горњи Милановац 1986.
- Петровић М. М., *Црквендржавна идеологија* = М. М. Петровић, *Црквендржавна идеологија свейога Саве у Сѣуденичком тѣиикѣ*, in: *Осам векова Сѣуденице*, Београд 1986, 76–98.
- Петровић Р., *Ошкриће фресака у Новој Павлици* = Р. Петровић, *Ошкриће фресака у Новој Павлици – ѣрило ѣроуочавану уметности XV века*, Рашка баштина 3 (1988) 137–154.
- Пириватрић, *Византијске ѣредсјаве о Србима* = С. Пириватрић, *Византијске ѣредсјаве о Србима у доба ѣрвих Палеолога (око 1261 – око 1370)*, Универзитет у Београду 2013 (необјављена докторска дисертација).
- Пириватрић, *Византијске тѣијуле* = С. Пириватрић, *Византијске тѣијуле Јована Оливера*, ЗРВИ 50/2 (2013) 713–724.
- Пириватрић, *Манојло I Комнин* = С. Пириватрић, *Манојло I Комнин, „царски сан” и „самодрици области сръској ѣресјола”*, ЗРВИ 48 (2011) 89–118.
- Пириватрић, *Самуилова држава* = С. Пириватрић, *Самуилова држава. Обим и карактер*, Београд 1998.
- Пириватрић, *Улазак Сѣефана Душана у Царсјво* = С. Пириватрић, *Улазак Сѣефана Душана у Царсјво*, ЗРВИ 44/2 (2007) 381–409.
- Пириватрић, *Хронологија и историјски контекст* = С. Пириватрић, *Хронологија и историјски контекст ѣодизанја манастира Сѣуденице. Прило ѣисѣраживану ѣроблема*, Зограф 39 (2015) 47–56.
- Повеље и ѣисма десјога Сѣефана* = *Повеље и ѣисма десјога Сѣефана*, ed. А. Младеновић, Београд 2007.
- Поповић Б., *Фрајменити фресака* = Б. Поповић, *Фрајменити фресака из цркве Свейој Јована у Црнци*, in: *Ђурђеви Сѣујови и Будимљанска ѣярхија*, edd. Б. Тодић, М. Радујко, Берање–Београд 2011, 361–366.
- Поповић Д., *Грб архиепископа Данила II* = Д. Поповић, *Грб архиепископа Данила II*, in: *Архиепископа Данило II и његово доба*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1991, 329–344.
- Поповић Д., *Култ краља Драјујина* = Д. Поповић, *Култ краља Драјујина – монаха Теоклисја*, in: eadem, *Под окриљем свейосји. Култ свейих владара и реликвија у средњовековној Србији*, Београд 2006, 121–142.
- Поповић Д., *Култ свейој Јоаникија Девичкој* = Д. Поповић, *Култ свейој Јоаникија Девичкој*, in: *Византијски свей на Балкану II*, edd. Б. Крсмановић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 607–623.
- Поповић Д., *Мошји свейој Луке* = Д. Поповић, *Мошји свейој Луке – сръска ѣизода*, in: eadem, *Под окриљем свейосји. Култ свейих владара и реликвија у средњовековној Србији*, Београд 2006, 295–318.
- Поповић Д., *Мошји свейој Саве* = Д. Поповић, *Мошји свейој Саве*, in: eadem, *Под окриљем свейосји. Култ свейих владара и реликвија у средњовековној Србији*, Београд 2006, 75–95.
- Поповић Д., *Најробни сјоменици* = Д. Поповић, *Најробни сјоменици из цркве Св. Пејра код Новој Пазара – кайалој*, Новопазарски зборник 8 (1984) 51–75.
- Поповић Д., *О настјанку култја свейој Симеона* = Д. Поповић, *О настјанку култја свейој Симеона*, in: eadem, *Под окриљем свейосји. Култ свейих владара и реликвија у средњовековној Србији*, Београд 2006, 41–73.
- Поповић Д., *Пајријарх Јефрем* = Д. Поповић, *Пајријарх Јефрем – један ѣозносредњовековни свейићелски култ*, ЗРВИ 43 (2006) 111–125.
- Поповић Д., *Под окриљем свейосји* = Д. Поповић, *Под окриљем свейосји. Култ свейих владара и реликвија у средњовековној Србији*, Београд 2006.
- Поповић Д., *Предсјава владара* = Д. Поповић, *Предсјава владара над „царским врајима” цркве Свейих арханђела код Призрена*, Саопштења 26 (1994) 25–36.
- Поповић Д., *Пусјиножичелсјво свейој Саве* = Д. Поповић, *Пусјиножичелсјво свейој Саве Сръској*, in: *Култ свейих на Балкану II*, ed. М. Детелић, Крагујевац 2002, 61–85.
- Поповић Д., *Пусјинско монашјво у доба Бранковића* = Д. Поповић, *Пусјинско монашјво у доба Бранковића*, in: *Пад Сръске десјојовине 1459. ѣодине*, ed. М. Спремић, Београд 2011, 117–135.
- Поповић Д., *Реликвије свейе Пејке* = Д. Поповић, *Реликвије свейе Пејке: Gloria Bulgariae – Gloria Serviae*, in: *България и Сърбия в контекста на византијската цивилизација*, edd. В. Ђозелев, А. Милтенова, Р. Станкова, София 2005, 165–191 (= eadem, *Под окриљем свейосји. Култ свейих владара и реликвија у средњовековној Србији*, Београд 2006, 271–293).
- Поповић Д., *Реликвије Часној крсја* = Д. Поповић, *Реликвије Часној крсја у средњовековној Србији*, in: *Констјантин Велики у византијској и сръској ѣрадицији*, ed. Љ. Максимовић, Београд 2014, 99–121.
- Поповић Д., *Сахране и ѣробови* = Д. Поповић, *Сахране и ѣробови у средњем веку*, in: *Манастир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 205–214.
- Поповић Д., *Свейи краљ Сѣефан Дечански* = Д. Поповић, *Свейи краљ Сѣефан Дечански*, in: eadem, *Под окриљем свейосји. Култ свейих владара и реликвија у средњовековној Србији*, Београд 2006, 143–183.
- Поповић Д., *Свейићелско ѣрослављане Симеона Немање* = Д. Поповић, *Свейићелско ѣрослављане Симеона Немање, ѣрило ѣроуочавану култја мошјију код Срба*, in: eadem, *Под окриљем свейосји. Култ свейих владара и реликвија у средњовековној Србији*, Београд 2006, 27–40.
- Поповић Д., *Свод сръских свейих* = Д. Поповић, *Свод сръских свейих у време краља Милујина: црквени ѣолавари и ѣустјињази*, in: *Манастир Сѣуденица, 700 ѣодина Краљеве цркве, у штампѣ*.

- Поповић Д., *Српски владарски њрб* = Д. Поповић, *Српски владарски њрб у средњем веку*, Београд 1992.
- Поповић Д., *Чуда светио Симеона* = Д. Поповић, *Чуда светио Симеона*, in: *Владар, монах и светиийељ. Сџефан Немања – ѡрејододни Симеон Мироиочиви и српска исијорија и кулџура (1113–1216)*, у штампн.
- Поповић Д., *Чудоиворења светио Саве* = Д. Поповић, *Чудоиворења светио Саве Српској*, in: eadem, *Под окриљем светиости. Кулџи светиих владара и реликвија у средњовековној Срдији*, Београд 2006, 97–118.
- Поповић Д., Поповић М., *Мироиочиви ѡрб светио Симеона* = Д. Поповић, М. Поповић, *Мироиочиви ѡрб светио Симеона у Сџуденици – нови ѡилед*, ЗРВИ 52 (2015) 237–257.
- Поповић Д. Ј., *Велика сеода Срба* = Д. Ј. Поповић, *Велика сеода Срба 1690*, Београд 1954.
- Поповић Д. Ј., *Војводина у џурско доба* = Д. Ј. Поповић, *Војводина у џурско доба*, in: *Војводина I*, Нови Сад 1939, 144–300.
- Поповић Д. Ј., *Војна ѡраница* = Д. Ј. Поповић, *Војна ѡраница*, in: *Војводина II*, Нови Сад 1939, 269–349.
- Поповић Д. Ј., *Слика Војводине* = Д. Ј. Поповић, *Слика Војводине у 18. веку*, in: *Војводина II*, Нови Сад 1939, 86–110.
- Поповић Ј., *Жиџија светиих за децембар* = Ј. Поповић, *Жиџија светиих, за децембар*, Београд 1977.
- Поповић К., *Неколике сџарине* = К. Поповић, *Неколике сџарине*, Босанско-херцеговачки источник 11–12 (1891) 442–444.
- Поповић М., *Беоѡрадска џврђава* = М. Поповић, *Беоѡрадска џврђава*, Београд 2006².
- Поповић М., *Владарски и власџеоски двор* = М. Поповић, *Владарски и власџеоски двор у Босни и Херцеговини*, Зборник за историју Босне и Херцеговине 2 (1997) 1–33.
- Поповић М., *Двор владара и власџеле* = М. Поповић, *Двор владара и власџеле*, in: *Приваџни живоѡ у српским земљама средњеј века*, edd. С. Марјановић-Душанић, Д. Поповић, Београд 2004, 29–63.
- Поповић М., *Задужбина и ѡрбни храм херцеј Сџефана* = М. Поповић, *Задужбина и ѡрбни храм херцеј Сџефана на Заѡрађу ѡод Соко ѡрадом*, Саопштења 40 (2008) 89–109.
- Поповић М., *Замак у српским земљама* = М. Поповић, *Замак у српским земљама ѡзној средњеј века*, ЗРВИ 43 (2006) 189–207.
- Поповић М., *Манасџир Св. Варваре* = М. Поповић, *Манасџир Св. Варваре на Рељиној ѡрадини код Новој Пазара*, Саопштења 27–28 (1995–1996) 95–120.
- Поповић М., *Новооѡкривене фреске* = М. Поповић, *Новооѡкривене фреске са црквине у Панику*, Зограф 3 (1969) 56–57.
- Поповић М., *Соко ѡрад* = М. Поповић, *Соко ѡрад над Шђејан ѡљем. Замак са задужбинама Косача*, in: *Шђејан Поље и њеѡве светиинье кроз вјекове*, Беране 2010, 17–60.
- Поповић С., *Крси у круѡу* = С. Поповић, *Крси у круѡу. Архиџекџура манасџира у средњовековној Срдији*, Београд 1994.
- Поповић С., *Преисџиџивање Светиој Пеџра у Расу* = С. Поповић, *Преисџиџивање цркве Светиој Пеџра у Расу*, in: *Сџефан Немања – свети Симеон Мироиочиви. Исијорија и ѡредање*, ed. Ј. Калић, Београд 2000, 209–232.
- Поповић, Вукадиновић, *Црква Св. Сџефана на Шђејан Пољу* = М. Поповић, С. Вукадиновић, *Црква Св. Сџефана на Шђејан Пољу ѡод Соко ѡрадом*, Старинар 57 (2007) 137–174.
- Поповић, Тодић, Војводић, *Дечанска ѡустиинья* = Д. Поповић, Б. Тодић, Д. Војводић, *Дечанска ѡустиинья. Скиѡови и келије манасџира Дечана*, Београд 2011.
- Поповић, Ђурчић, *Науѡара* = С. Поповић, С. Ђурчић, *Науѡара*, Београд 2000.
- Поповић-Ђргуревић, *Прилој ѡознавању* = Ј. Поповић-Ђргуревић, *Прилој ѡознавању зидној сликарсџива у кашедрали св. Триѡуна у Коџору*, Бока 21–22 (1999) 107–137.
- Поповска-Коробар, *Аџриѡуџија фресака* = В. Поповска-Коробар, *Аџриѡуџија фресака на јужној фасадн цркве Ваведења (Св. Сџаса) у Кучевишџу*, Саопштења 41 (2009) 137–154.
- Поповски, Пеев, *Цђрковно сказание* = К. Поповски, Д. Пеев, *Цђрковно сказание – сђвременен прочит на един класически текст*, Годишник на Софийския универзитет „Св. Климент Охридски” 17 (2012) 309–319.
- Прашков, *Хрељовата кула* = Л. Прашков, *Хрељовата кула*, София 1973.
- Прашгало, *Нови ѡодаци* = П. Прашгало, *Нови ѡодаци о манасџиру Завала*, Гласник Српског археолошког друштва 19 (2003) 185–196.
- Премовић-Алексић, *Археолошка карѡа* = Д. Премовић-Алексић, *Археолошка карѡа Новој Пазара, Туџина и Сјенице*, Нови Пазар 2014.
- Преображенский, *«Подножие ног Его»* = А. С. Преображенский, *«Подножие ног Его». О вотивных надписях на русских иконах Спаса на престоле XIV века*, Искусствознание 1/2–7 (2007) 25–53.
- Прерадовић, *Преноси реликвија* = Д. Прерадовић, *Преноси реликвија из Визанџије на Јагран у ѡериоду између VI и XI века*, Ниш и Визанџија 11 (2013) 187–207.
- Прерадовић, Петровић, *Реконсџрукције розеџе* = Д. Прерадовић, Б. Петровић, *Реконсџрукције розеџе са заѡадне фасадн манасџира Меленџија*, Саопштења 42 (2010) 237–250.
- Приваџни живоѡ* = *Приваџни живоѡ у српским земљама средњеј века*, edd. С. Марјановић-Душанић, Д. Поповић, Београд 2004.
- Проловић, *Сликани украс рукоџиса* = Ј. Проловић, *Сликани украс рукоџиса од XII до XIV века*, in: *Манасџир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 309–318.
- Проловић, *Српски рукоџиси XIII и XIV века* = Ј. Проловић, *Српски рукоџиси XIII и XIV века у Бечу и манасџир Хиландар*, ХЗ 6 (1986) 163–269.

- Проловић, *Стиуденичко четворојеванђеље* = Ј. Проловић, *Стиуденичко четворојеванђеље*, in: *Стиуденица и византијска уметност око 1200. године*, ed. В. Кораћ, Београд 1988, 525–533.
- Протасева, *Византијски орнамент* = Т. Н. Протасева, *Византијски орнамент*, in: *Древнерусское искусство, Рукописная книга*, II, Москва 1974, 205–218.
- Пузовић, *Почеци српској шћамјарсѣва* = Љ. Пузовић, *Почеци српској шћамјарсѣва: издања шћамјарије Ђурђа Црнојевића*, in: *Између традиције и иновације: 520 година од прве ћирилске књиге шћамјане на српскословенском језику. Каталој изложбе*, Београд 2014, 11–21.
- Пурковић, *Пойис црква* = М. Пурковић, *Пойис црква у сѣарој српској држави*, Скопље 1938.
- Пуцко, *Византијски емалерниј стил* = В. Пуцко, *Византијски емалерниј стил в оформлении греческих и иноязычных иллюминированных рукописей*, ЗРВИ 32 (1993) 7–18.
- Пуцко, *Изображения евангелистов* = В. Пуцко, *Изображения евангелистов на страницах древнеславянской рукописи*, Slovo 35 (1985) 115–130.
- Пуцко, *Славянская иллюминированная книга* = В. Пуцко, *Славянская иллюминированная книга X–XI веков*, Byzantinoslavica 46 (1985) 140–152.
- Пуцко, *Художественное оформление Мариинского Евангелия* = В. Пуцко, *Художественное оформление Мариинского Евангелия – глаголического памятника XI в.*, Записки Отдела рукописей ГБЛ. 45 (1986) 11–26.
- Пуцко, *Художественное оформление славянских рукописей* = В. Пуцко, *Художественное оформление древнейших славянских рукописей*, Slovo 37 (1987) 55–90.
- Пушић, *Црква Св. Томе* = И. Пушић, *Црква Св. Томе у Кућима*, Зограф 17 (1986) 73–77.
- Радић, *Сѣрах у ѿзној Византији* = Р. Радић, *Сѣрах у ѿзној Византији* 1180–1453, I–II, Београд 2000.
- Радовановић, *Јединсѣво небеске и земаљске цркве* = Ј. Радовановић, *Јединсѣво небеске и земаљске цркве у српском сликарсѣву средњеј века или ликови живих људи на фрескама и иконама средњеј века*, ЗМСЛУ 20 (1984) 47–66.
- Радовановић, *Прилој иконоѣрафији* = Ј. Радовановић, *Прилој иконоѣрафији свейих сремских десѣоѣа Бранковића*, ЗМСЛУ 7 (1971) 293–314 (= idem, *Радови из иконоѣрафије*, Београд 2008, 140–156).
- Радовић, *Синаиѣи* = А. Радовић, *Синаиѣи и њихов значај у живоју Србије XIV и XV века*, in: *Манасѣир Раваница – сѣоменица о шестѣој сѣоѣодишњѣци*, Београд 1981, 101–134.
- Радојичић, *Анѣолоѣија сѣаре српске књижевностѣи* = Ђ. Сп. Радојичић *Анѣолоѣија сѣаре српске књижевностѣи (XI–XVIII век)*, Београд 1960.
- Радојичић, *Развој сѣарих српских родослова* = Ђ. Сп. Радојичић, *Доба ѿсѣанка и развој сѣарих српских родослова*, ИГ 2 (1948) 21–36.
- Радојичић, *Руски и српски ѣексѣи Василија Никѣлској* = Ђ. Сп. Радојичић, *Руски и српски ѣексѣи Василија Никѣлској из Доње Русије*, Историјски записи 14 (1953) 204–210.
- Радојичић Д., *Дијалози за ѣрѣезом* = Д. Радојичић, *Дијалози за ѣрѣезом. Анѣройолошки оѣледи о кулѣури исхране*, Београд 2015².
- Радојковић, *Илустѣрације српских шћамјаних књѣиа* = Б. Радојковић, *Илустѣрације српских шћамјаних књѣиа XVI века као ѣриручници сѣарих српских златѣара*, ЗМПУ 11 (1965) 59–73.
- Радојковић, *Мейал средњовековни* = Б. Радојковић, *Мейал средњовековни*, in: *Исѣорија ѣрименење уметностѣи код Срба I*, Београд 1977, 79–120.
- Радојковић, *Накиѣ код Срба* = Б. Радојковић, *Накиѣ код Срба од XII до краја XVIII века*, Београд 1969.
- Радојковић, *Ризница* = Б. Радојковић, *Ризница*, in: *Манасѣир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 331–344.
- Радојковић, *Српско златѣарсѣво* = Б. Радојковић, *Српско златѣарсѣво XVI и XVII века*, Нови Сад 1966.
- Радојковић, *Турско-ѣерсијски уѣиѣај* = Б. Радојковић, *Турско-ѣерсијски уѣиѣај на српске уметничке занайе XVI и XVII века*, ЗМСЛУ 1 (1965) 119–139.
- Радојчић, *Архиеѣиској Данило II* = С. Радојчић, *Архиеѣиској Данило II и српска архѣѣекѣура ранѣ XIV века*, in: idem, *Узори и дела сѣарих српских уметника*, Београд 1975, 195–210.
- Радојчић, *Беседе Јована Дамаскина* = С. Радојчић, *Беседе Јована Дамаскина и фреске Усѣења Боѣородичиној у црквама краља Милуѣина*, in: idem, *Узори и дела сѣарих српских уметника*, Београд 1975, 180–193.
- Радојчић, *Иконе Србије и Македоније* = С. Радојчић, *Иконе Србије и Македоније*, Београд 1962.
- Радојчић, *Једна сликарска школа* = С. Радојчић, *Једна сликарска школа из груѣ ѿловине XV века – ѣрилој исѣорији хришћанске уметностѣи ѿод Турцима*, ЗМСЛУ 1 (1965) 67–103.
- Радојчић, *Мајсѣори сѣарѣ српској сликарсѣва* = С. Радојчић, *Мајсѣори сѣарѣ српској сликарсѣва*, Београд 1955.
- Радојчић, *Милешева* = С. Радојчић, *Милешева*, Београд 1963.
- Радојчић, *Милешевске фреске* = С. Радојчић, *Милешевске фреске Сѣраиној суда*, Глас САН 234, Одељење друштвених наука, књ. 7 (1959) 69–79.
- Радојчић, *Минѣѣѣуре у српским Александридама* = С. Радојчић, *Минѣѣѣуре у српским Александридама*, Уметнички преглед 5 (1938) 138–154.
- Радојчић, *Минхенски српски ѣсалѣир* = С. Радојчић, *Минхенски српски ѣсалѣир*, ЗФФ 7/1 (1963) 277–285.
- Радојчић, *Наѣѣис МАРПОУ* = С. Радојчић, *Наѣѣис МАРПОУ на ариљским фрескама*, Глас САН 234, Одељење друштвених наука, књ. 7 (1959) 89–94.

- Радојчић, *О естетској вредности* = С. Радојчић, *О естетској вредности нашег сликарства XVII века*, in: *Узори и дела стварих српских уметника*, Београд 1975, 263–270.
- Радојчић, *О сликарству у Боки Кошорској* = С. Радојчић, *О сликарству у Боки Кошорској*, Споменик САН 103 (1953) 59–66.
- Радојчић, *Портрети папирјарха Пајсија* = С. Радојчић, *Портрети папирјарха Пајсија у Националном музеју у Равени*, in: *idem, Узори и дела стварих српских уметника*, Београд 1975, 283–286.
- Радојчић, *Портрети* = С. Радојчић, *Портрети српских владара у средњем веку*, Београд 1996².
- Радојчић, *Старине Црквеног музеја у Скопљу* = С. Радојчић, *Старине Црквеног музеја у Скопљу*, Скопље 1941.
- Радојчић, *Старо српско сликарство* = С. Радојчић, *Старо српско сликарство*, Београд 1966.
- Радојчић, *Црква у Коњуху* = С. Радојчић, *Црква у Коњуху*, ЗРВИ 1 (1952) 148–167.
- Радојчић, *Улога антике* = С. Радојчић, *Улога антике у старом српском сликарству*, in: *idem, Одабрани чланци и студије, 1933–1978*, Београд – Нови Сад 1982, 65–73.
- Радојчић, *Уметнички споменници Хиландара* = С. Радојчић, *Уметнички споменници манастира Хиландара*, ЗРВИ 3 (1955) 163–194.
- Радојчић Н., *Увод у историју* = Н. Радојчић, *Увод у историју српске историографије XVIII века*, Зборник Матице српске за књижевност и језик 6–7 (1958–1959) 1–31.
- Радонић, *Србија и Угарска* = Ј. Радонић, *Србија и Угарска у средњем веку*, in: *Војводина I*, Нови Сад 1939, 128–144.
- Радослављево јеванђеље* = *Радослављево јеванђеље*, ed. Ђ. Трифуновић, Београд 2001.
- Радошевић, *Суботић, Бојородица Гавалиојиса* = Н. Радошевић, Г. Суботић, *Бојородица Гавалиојиса у Водену*, ЗРВИ 27–28 (1989) 217–263.
- Радужко, *Ауторски рукопис* = М. Радужко, *Ауторски рукопис и историја уметности: живопис сарајевских одаја на рибњем и трема Свете Софије охридске и зидно сликарство Охрида и суседних области*, Зограф 35 (2011) 155–184.
- Радужко, *Драдњански манастирић* = М. Радужко, *Драдњански манастирић Св. Николе*, Зограф 24 (1995) 24–37.
- Радужко, *Пројам живописа* = М. Радужко, *Пројам живописа око „Краљевског престола”*, in: *Зидно сликарство манастира Дечана. Грађа и студије*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1995, 301–309.
- Радужко, *Живопис прочеља и линеје* = М. Радужко, *Живопис прочеља и линеје јужног улаза Свете Николе у Лубошану*, Зограф 32 (2008) 101–116.
- Радужко, *Койорин* = М. Радужко, *Койорин*, Београд 2006.
- Радужко, *Трајкови престола* = М. Радужко, *Трајкови престола великог жупана Стефана Немањина и фреско-украс главне цркве манастира Студенице*, Зограф 36 (2012) 47–64.
- Радужко, *Чин узношења и раздробљења ајнеца* = М. Радужко, *Чин узношења и раздробљења ајнеца у Причешићу ајноста из Бојородичине цркве у Кинцвиси*, ЗРВИ 34 (1995) 203–219.
- Рајић, *Тимотијевић, Манастир Овчарско-кабларске клисуре* = Д. Рајић, М. Тимотијевић, *Манастир Овчарско-кабларске клисуре*, Чачак 2004.
- Ракић З., *Димитрије Даскал* = З. Ракић, *Димитрије Даскал – српски икар и илуминатор друге половине XVI века*, ПКЈИФ 79 (2013) 163–178.
- Ракић З., *Заставице* = З. Ракић, *Заставице Четворојеванђеља др. 33 и 69 у библиотеци манастира Хиландара*, in: *ΠΕΡΙΒΟΛΟΣ. Зборник у част Мирјане Живојиновић II*, ed. Б. Миљковић, Д. Целебдић, Београд 2015, 485–494.
- Ракић З., *Зидно сликарство 16. и 17. века* = З. Ракић, *Зидно сликарство 16. и 17. века у Горњем Полимљу. Брезојевица и Калудра*, in: *Ђурђеви ступови и Будимљанска епархија*, edd. Б. Тодић, М. Радужко, Беране–Београд 2011, 577–600.
- Ракић З., *Коија Минхенског српског икарца* = З. Ракић, *Коија Минхенског српског икарца, настала 1627–1630. године, и њен однос према оригиналу*, in: *ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ. Зборник радова поводом четрдесет година Института за историју уметности Филозофског факултета у Београду*, ed. И. Стевовић, Београд 2012, 421–438.
- Ракић З., *Минијатура сликара Јована* = З. Ракић, *Минијатура сликара Јована у Псалтиру Гаврила Тројчанина из 1643. године*, Саопштења 34 (2002) 265–280.
- Ракић З., *Минијатура сликара Лонина* = З. Ракић, *Минијатура сликара Лонина у Четворојеванђељу број 432 Библиотеке Српске папирјархије у Београду*, Саопштења 41 (2009) 121–136.
- Ракић З., *Минијатура српских рукописа XVI и XVII века* = З. Ракић, *Минијатура српских рукописа XVI и XVII века у библиотеци манастира Хиландара*, ХЗ 10 (1998) 317–334.
- Ракић З., *Орнаментика I* = З. Ракић, *Орнаментика Четворојеванђеља др. 25 и Триода др. 24 у библиотеци ајноског манастира Свете Панителејмона*, ПКЈИФ 80 (2014) 161–174.
- Ракић З., *Орнаментика II* = З. Ракић, *Орнаментика четворојеванђеља др. 6 у манастиру Хиландару и др. 263 у Библиотеци Српске папирјархије*, ЗНМ 21/2 (2014) 85–98.
- Ракић З., *Радул* = З. Ракић, *Радул – српски сликар XVII века*, Нови Сад 1998.
- Ракић З., *Свакодневни живопис* = З. Ракић, *Свакодневни живопис српских сликара 16. и 17. века и свакодневница у њиховим делима*, in: *Приватни живопис у српским земљама у освијерној доба*, ed. А. Фотић, Београд 2005, 416–429.
- Ракић З., *Сликани украс ћирилских рукописа* = З. Ракић, *Сликани украс ћирилских рукописа XVI и XVII века*, in: *Манастир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 309–318.
- Ракић З., *Српска минијатура XVI и XVII века* = З. Ракић, *Српска минијатура XVI и XVII века*, Београд 2012.
- Ракић С., *Иконе Босне и Херцеговине* = С. Ракић, *Иконе Босне и Херцеговине (16.–19. вијек)*, Београд 1998.

- Ракоција, *Црква Свете Бојородице* = М. Ракоција, *Црква Свете Бојородице на Вражијем Камену*, Саопштења 19 (1987) 81–108.
- Ракоција, *Св. Прокојије и Св. Пантелејмон* = М. Ракоција, *Цркве Св. Прокојије и Св. Пантелејмон у Нишу и Стефан Немања*, Ниш и Византија 9 (2011) 283–296.
- Ракоција, *Црква у Горњем Мајејевцу* = М. Ракоција, *Црква у Горњем Мајејевцу код Ниша*, Саопштења 22–23 (1990–1991) 7–24.
- Расопкоска-Николовска, *Цркваиа Свети Георги* = З. Расопкоска-Николовска, *Цркваиа Свети Георги кај Горни Козјак, Штпийско (Македонија)*, Ниш и Византија 13 (2014) 301–314.
- Ристић, *Моравска архиепископија* = В. Ристић, *Моравска архиепископија*, Крушевац 1996.
- Ристић, *Наујара* = В. Ристић, *Наујара и касновизантијско сликарство*, ЗРВИ 37 (1998) 221–232.
- Ристић, *Новооткривене фреске* = В. Ристић, *Новооткривене фреске у цркви Св. Бојородице манастира Наујаре*, Саопштења 26 (1994) 131–148.
- Ристовић, *Асијекти рецејције античког наслеђа* = Н. Ристовић, *Асијекти рецејције античког наслеђа у Живоју десјоти Стефана Лазаревића Констинтина Философа*, ЗРВИ 48 (2011) 287–306.
- Руварац Д., *Манастир Крушедо* = Д. Руварац, *Манастир Крушедо с обзиром на йрава и дужности фрушкојорских манастира у XIX веку*, Сремски Карловци 1918.
- Руварац Д., *Ојис фрушкојорских манастира* = Д. Руварац, *Ојис срјских фрушкојорских манастира 1753. йодине*, Сремски Карловци 1903.
- Руварац И., *О роду десјотице србске Анђелине* = И. Руварац, *О роду десјотице србске Анђелине и срећи Десјине Марије*, in: *Зборник Илариона Руварца, Одабрани историјски радови*, ed. Н. Радојчић, Београд 1934, 36–40.
- Руварац И., *Православни манастири у Срему* = И. Руварац, *Православни срјски манастири у Срему*, in: *Шемајизам источно-йравославне срјске архидијецезе сремско-карловачке за йодину 1892*, Нови Сад 1892.
- Рудић, *Босанска власћела* = С. Рудић, *Босанска власћела у XV веку*, Београд 2004 (необјављена докторска дисертација).
- Савић, *Два значајна зајиса* = В. Савић, *Два значајна зајиса о шћамйару Макарију*, ПКЈИФ 78 (2012) 101–106.
- Савић, *Лишурјиски елементи* = В. Савић, *Лишурјиски елементи у йовељи десјотице Јелене манастиру Хиландару из 1504. йодине*, in: *Теолинјиситичка йроучавања словенских језика*, ed. Ј. Грковић-Мејдор, Београд 2013, 473–491.
- Савић, *Редакцијске одлике* = В. Савић, *Редакцијске одлике йрве стјранице Кијевских лисћина*, in: *Свети Ђирило и Методије и словенско йисано наслеђе, 863–2013*, edd. Ј. Радић, В. Савић, Београд 2014, 277–308.
- Свети Ахилије у Ариљу, *исјорија и умешности* = Свети Ахилије у Ариљу, *исјорија и умешности*. *Зборник радова*, Београд 2002.
- Свети Никола у Подврху = *Манастир Светиој Николе у Подврху 1606–2006*, ed. Г. Марковић, Београд 2006.
- Свети Сава, *Живој Стефана Немање* = Свети Сава, *Живој Стефана Немање*, прев. М. Башић, in: *Старе срјске диографије I*, Београд 1924.
- Свети Сава, *Сабрана дела* = Свети Сава, *Сабрана дела*, ed. Т. Јовановић, Београд 1998.
- Серафимова, *Спахиу, Нова власћ – друја вера* = А. Серафимова, Ј. Спахиу, *Нова власћ – друја вера, йрило йроучавању исламских ушћицаја на йостјвизантијску умешности*, Саопштења 45 (2013) 165–177.
- Серафимова, *Османлиски социо-истјориски рефлексии* = А. Серафимова, *Османлиски социо-истјориски рефлексии: йрејстјави на Турци во йостјвизантијскојо сликарство во Македонија*, Патримониум. МК 4/9 (2011) 203–212.
- Серафимова, *Прило йроучавању* = А. Серафимова, *Прило йроучавању иконостјасних крстова на Балкану*, in: *Манастир Црна ријека и свети Пејтар Коршики*, ed. Д. Бојовић, Приштина–Београд 1998, 149–162.
- Симић П., *Фреска Вазнесења Христјовој* = П. Симић, *Фреска Вазнесења Христјовој у Бијелом Пољу и њена лишурјиска йодлоја*, Зограф 6 (1975) 21–24.
- Симић С., *Велешки манастир* = С. Симић, *Велешки манастир Св. Димитрија*, Скопље 1923.
- Симић-Лазар, *Илустјоровано жийије Св. Саве Срјској* = Д. Симић-Лазар, *Илустјоровано жийије св. Саве Срјској на икони из Мораче*, Саопштења 37–38 (2005–2006) 69–93.
- Симић-Лазар, *Каленић* = Д. Симић-Лазар, *Каленић. Сликаство. Истјорија*, Београд 2011².
- Синдик, *Тестјамени Јелене Балишић* = Д. И. Синдик, *Тестјамени Јелене Балишић*, in: *Никон Јерусалимац, Вријеме – личности – дјело*, ed. Ј. Ђулибрк, Цетиње 2004, 151–165.
- Сковран, *Иконостјас у Подврху* = А. Сковран, *Иконостјас цркве Св. Николе у Подврху и његов йворак*, Зограф 4 (1972) 54–62.
- Сковран, *Лонјинове иконе и фреске* = А. Сковран, *Лонјинове иконе и фреске у манастиру Ломници*, Наше старине 9 (1964) 23–42.
- Сковран, *Новооткривене фреске* = А. Сковран, *Новооткривене фреске у цркви св. Луке у Кошору*, Зограф 4 (1972) 76–78.
- Сковран, *Фреске цркве св. Ђорђа йод Горицом* = А. Сковран, *Фреске цркве св. Ђорђа йод Горицом у Тишојраду*, Старине Црне Горе 3–4 (1965–1966) 125–134.
- Сковран, *Умешничко блајо манастира Пиве* = А. Сковран, *Умешничко блајо манастира Пиве. Кајалој, Цетиње*–Београд 1980.
- Скок, *Тойономасћика Војводине* = П. Скок, *Тойономасћика Војводине*, in: *Војводина I, Од најстјаријих времена до велике Сеобе*, ed. Д. Ј. Поповић, Нови Сад 1939, 108–127.
- Слијепчевић, *Истјорија СПЦ* = Ђ. Слијепчевић, *Истјорија Срјске йравославне цркве I–III*, Београд 1991.

- Смолчић-Макуљевић, *Манастир Трескавац* = С. Смолчић-Макуљевић, *Манастир Трескавац*, Београд 2013.
- Смолчић-Макуљевић, *Хиландарска катихизма* = С. Смолчић-Макуљевић, *Хиландарска катихизма монахиње Јефимије. Иконографија и бојослужбена функција*, in: *Осам векова Хиландара. Историја, духовни живот, књижевност, уметност и архитектура*, ed. В. Кораћ, Београд 2000, 693–701.
- Смолчић-Макуљевић, *Царски Деизис и небески двор* = С. Смолчић-Макуљевић, *Царски Деизис и небески двор у сликарству XIV века манастира Трескавац. Иконографски програм северне кuyoле припаднице цркве Бојородичиној Усиња*, in: *Трећа југословенска конференција византолога*, edd. Љ. Максимовић, Н. Радошевић, Е. Радуловић, Београд–Крушевац 2002, 463–472.
- Соловјев, Мошин, *Грчке иконе* = А. Соловјев, В. Мошин, *Грчке иконе српских владара*, Београд 1936.
- Сиси о Косову = Сиси о Косову, ed. М. Грковић, Београд 1993.
- Спремић, *Београд у Фурланији* = М. Спремић, *Београд у Фурланији*, Београд–Загреб 2006.
- Спремић, *Бранковићи и Света Гора* = М. Спремић, *Бранковићи и Света Гора*, in: *Друга казивања о Светој Гори*, ed. М. Јанковић, Београд 1997, 81–100.
- Спремић, *Десет Бугара* = М. Спремић, *Десет Бугара Бранковић и његово доба*, Београд 1994.
- Спремић, *Десет Стефан Бранковић* = М. Спремић, *Десет Стефан Бранковић Слейи*, Глас САНУ 164, Одељење историјских наука, књ. 15 (2010) 115–143.
- Србљак = Србљак, Београд 1986.
- Србљак III = Србљак. *Службе, канони, акаџиски III*, ed. Ђ. Трифуновић, Београд 1970.
- Српске иконе између традиције и модерности = Српске иконе између традиције и модерности. *Паралеле. Галерија Мајнице српске*, Нови Сад 2015.
- Српске рукописне књиге у Чешкој = Српске рукописне књиге у Чешкој, ed. З. Недељковић, Београд 2015.
- Станић, *Један облик стварања* = Р. Станић, *Један облик стварања у сливу реке Људске код Новог Пазара*, Саопштења 13 (1981) 147–161.
- Станић, *Одабрани радови* = Р. Станић, *Одабрани радови*, Београд 2007.
- Станић, *Скулпторални иориреји киниора* = Р. Станић, *Скулпторални иориреји киниора и мајстора на црквама XV–XVII века у Зайадној Србији и Санџаку*, Зограф 4 (1972) 68–75.
- Станојевић, *Да ли је краљ Урош био заробљен?* = Ст. Станојевић, *Да ли је краљ Урош 1268 год. био заробљен од Мађара?*, Глас СКА, други разред, философско-филолошке, друштвене и историске науке, 84/4–5 (1935) 201–206.
- Стародубцев, *Задужбинарство и киниори* = Т. Стародубцев, *Задужбинарство и киниори у Србији у доба Лазаревића*, Саопштења 42 (2010) 39–63.
- Стародубцев, *Манастир Сисојевац* = Т. Стародубцев, *Манастир Сисојевац*, Београд 2008.
- Стародубцев, *О времену живописања цркве у Рамаћи* = Т. Стародубцев, *О времену живописања цркве у Рамаћи*, in: *Пад Српске десетовине 1459. године*, ed. М. Спремић, Београд 2011, 147–170.
- Стародубцев, *О киниору Руденице* = Т. Стародубцев, *О киниору Руденице*, Саопштења 35–36 (2003–2004) 101–110.
- Стародубцев, *О иорирејима у Раваници* = Т. Стародубцев, *О иорирејима у Раваници*, ЗРВИ 49 (2012) 333–354.
- Стародубцев, *Писани извори о црквама и манастирима* = Т. Стародубцев, *Писани извори о црквама и манастирима иоризаним или обнављаним у областима Лазаревића и Бранковића. I. Киниорски најписи*, Саопштења 45 (2013) 133–146; *II. Повеље*, Саопштења 46 (2014) 107–123.
- Стародубцев, *Представа Небеске лииурије* = Т. Стародубцев, *Представа Небеске лииурије у кuyoли. Прилој иоручавању*, in: *Трећа југословенска конференција византолога*, edd. Љ. Максимовић, Н. Радошевић, Е. Радуловић, Београд–Крушевац 2002, 381–411.
- Стародубцев, *Представе Рођења Бојородице и Ваведња* = Т. Стародубцев, *Представе Рођења Бојородице и Ваведња у наосу Каленића: изузејак или илог обичаја еихе*, in: *Манастир Каленић. У сусрет шестој стојодишњици*, ed. Ј. Калић, Београд–Крагујевац 2009, 91–105.
- Стародубцев, *Сакос црквених дојојансџвеника* = Т. Стародубцев, *Сакос црквених дојојансџвеника у средњовековној Србији*, in: *Визанџиски свеј на Балкану II*, edd. Б. Крсманоџић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 523–550.
- Стародубцев, *Сликарски задужбина Лазаревића* = Т. Стародубцев, *Сликарски задужбина Лазаревића*, ЗРВИ 43 (2006) 349–373.
- Стасов, *Славјански и восточни орнамент* = В. В. Стасов, *Славјански и восточни орнамент по рукописям древног и новог времена I*, Санкт-Петербург 1884; II–III, Санкт-Петербург 1887.
- Стевановић, *Архитекџура Светој Ђорђа у Речанима* = Б. Стевановић, *Архитекџура цркве Светој Ђорђа у Речанима – ирводитни излед и иозније измене*, Зограф 39 (2015) 119–127.
- Стевановић, *Представе Хрисџових ирародитџеља* = Б. Стевановић, *Представе Хрисџових ирародитџеља у цркви Светој Ђорђа у Речанима*, Косовско-метохијски зборник 5 (2013) 25–38.
- Стевовић, *Архитекџура Моравске Србије* = И. Стевовић, *Архитекџура Моравске Србије: локална ирадитџељска школа или еишлој водењих иокова иозновизанџиској ирадитџељској стварања. Мејодолошка студија*, ЗРВИ 43 (2006) 231–253.
- Стевовић, *Историјски извор* = И. Стевовић, *Историјски извор и историјскоуметничко иумачење: Бојородичина црква у Тојлици*, Зограф 35 (2011) 73–92.

- Стевовић, *Једнобродне куйолне цркве* = И. Стевовић, *Једнобродне куйолне цркве у Дубровнику у време византијске власти*, Зограф 21 (1990) 18–30.
- Стевовић, *Каленић* = И. Стевовић, *Каленић. Бојородичина црква у архитектури позновизантијској светиа*, Београд 2006.
- Стевовић, *О њрвобидином изиледу* = И. Стевовић, *О њрвобидином изиледу и времену изирадње цркве Св. Михаила у Ситону*, ЗРВИ 35 (1996) 175–195.
- Стефан Првовенчани (1988) = Стефан Првовенчани, *Сабрани сисиси*, ed. Љ. Јухас-Георгиевска, Београд 1988.
- Стефан Првовенчани (1999) = Стефан Првовенчани, *Сабрана дела*, ed. Љ. Јухас-Георгиевска, Т. Јовановић, Београд 1999.
- Стефановски, *Тема* = М. Стефановски, *Тема узорној њоретика државе у Констанининовом животојису десјотиа Стефана Лазаревића*, in: *Пад Срјске десјотивине 1459. њодине*, ed. М. Спремић, Београд 2011, 1–14.
- Стојаковић, *Кѡиѡорски модел Ресаве* = А. Стојаковић, *Кѡиѡорски модел Ресаве*, in: *Моравска школа и њено доба*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1972, 269–276.
- Стојановић, *Везени крсѡи* = Д. Стојановић, *Везени крсѡи из манастира Дечана*, ЗМПУ 9–10 (1966) 29–40.
- Стојановић, *Умеѡнички вез у Срдији* = Д. Стојановић, *Умеѡнички вез у Срдији од XIV до XIX века*, Београд 1959.
- Стојановић, *Црквени ѡексѡил* = Д. Стојановић, *Црквени ѡексѡил од средине XV до краја XVII века*, ЗМПУ, н. с., 1 (2005) 9–44.
- Стојановић-Максимовић, *Неколико ѡрилоѡа* = Ј. Стојановић-Максимовић, *Неколико ѡрилоѡа исѡорији умеѡносѡи у Боки коѡорској. Пласѡика XI века у Суѡћейану*, Споменик САН 105 (1956) 49–52.
- Стојановић-Максимовић, *О средњовековној скуѡиѡури Боке Коѡорске* = Ј. Стојановић-Максимовић, *О средњовековној скуѡиѡури Боке Коѡорске*, Споменик САН 103 (1953) 103–113.
- Стошић, *Срјска умеѡносѡи 1690–1740* = Љ. Стошић, *Срјска умеѡносѡи 1690–1740*, Београд 2006.
- Странствованиа Василиа Григоровича-Барскогѡ = *Странствованиа Василиа Григоровича-Барскогѡ по свѡтым местам Востока с 1723 по 1747 г.*, ч. III, Санкт Петербург 1887.
- Суботин-Голубовић, *Куѡи свейѡи Ахилија* = Т. Суботин-Голубовић, *Куѡи свейѡи Ахилија Лариској*, ЗРВИ 26 (1987) 21–33.
- Суботин-Голубовић, *Прилоѡ ѡознавању доѡслужења* = Т. Суботин-Голубовић, *Прилоѡ ѡознавању доѡслужења у Срјској Цркви крајем XIII века*, ХЗ 10 (1998) 153–177.
- Суботин-Голубовић, *Смедеревска служба* = Т. Суботин-Голубовић, *Смедеревска служба ѡреносу моѡиѡију свейѡи аѡсѡола Луке*, in: *Срјска књижевносѡи у доба Десјотивине*, Депотовац 1998, 133–156.
- Суботин-Голубовић, *Уѡиѡај ѡреноса моѡиѡију св. Пеѡке* = Т. Суботин-Голубовић, *Уѡиѡај ѡреноса моѡиѡију св. Пеѡке у Десјотивину на развој њеној куѡиѡа у срјској средини*, in: *Бѡлгария и Србѡия в контекста на византијската цивилизѡија*, Софија 2005, 343–355.
- Суботић, *Јован Преѡече у Јашуњи* = Г. Суботић, *Зидно сликарсѡиво Свейѡи Јована Преѡече у Јашуњи (1)*, Лесковачки зборник 27 (1987) 23–36.
- Суботић, *Долац и Чадићи* = Г. Суботић, *Долац и Чадићи*, Београд 2012.
- Суботић, *Икона василисе Јелене* = Г. Суботић, *Икона василисе Јелене и оснивачи манастира Поѡанова*, Саопштења 25 (1993) 25–40.
- Суботић, *Краѡица Јелена Анжујска* = Г. Суботић, *Краѡица Јелена Анжујска – кѡиѡор црквених сѡоменика у Приморју*, ИГ 1–2 (1958) 131–147.
- Суботић, *Манастир Бојородице Месонисиѡисе* = Г. Суботић, *Манастир Бојородице Месонисиѡисе*, ЗРВИ 26 (1987) 125–171.
- Суботић, *Манастир Свейѡи Павла* = Г. Суботић, *Манастир Свейѡи Павла*, in: *Казивања о Свейѡј Гори*, Београд 1995, 114–142.
- Суботић, *Најсѡарије ѡредсѡаве свейѡи Геѡрија Крајѡвца* = Г. Суботић, *Најсѡарије ѡредсѡаве свейѡи Геѡрија Крајѡвца*, ЗРВИ 32 (1993) 167–192.
- Суботић, *Обнова зидној сликарсѡива у Свейѡм Прохѡру Пчињском* = Г. Суботић, *Обнова зидној сликарсѡива у Свейѡм Прохѡру Пчињском крајем XV века*, Лесковачки зборник 29 (1989) 9–14.
- Суботић, *Обнова манастира Свейѡи Павла* = Г. Суботић, *Обнова манастира Свейѡи Павла у XIV веку*, ЗРВИ 22 (1983) 207–258.
- Суботић, *Почеци монашкој живѡиѡа* = Г. Суботић, *Почеци монашкој живѡиѡа и црква манастира Среѡења у Мейѡеорима*, ЗМСЛУ 2 (1966) 143–176.
- Суботић, *Прилоѡ хронолоѡији* = Г. Суботић, *Прилоѡ хронолоѡији дечанској зидној сликарсѡива*, ЗРВИ 20 (1981) 111–138.
- Суботић, *Свейѡи Ђѡрђе у Бањанима (1985)* = Г. Суботић, *Свейѡи Ђѡрђе у Бањанима. Исѡорија и архитекѡура*, ЗМСЛУ 21 (1985) 135–160.
- Суботић, *Свейѡи Ђѡрђе у Бањанима (2011)* = Г. Суботић, *Свейѡи Ђѡрђе у Бањанима. Зидно сликарсѡиво*, in: *На ѡраѡовима Војислава Ј. Ђурића*, edd. Д. Медаковић, Ц. Грозданов, Београд 2011, 325–352.
- Суботић, *Трећа жичка ѡовеља* = Г. Суботић, *Трећа жичка ѡовеља*, Зограф 31 (2006–2007) 51–58.
- Суботић et al., *Наѡиѡиси* = Г. Суботић, Б. Миљковић, И. Шпадијер, И. Тот, *Наѡиѡиси исѡоријске садржине у зидном сликарсѡиву I*, Београд 2015.
- Сѡбрани сѡчинениа на Константин Костенечки = *Сѡбрани сѡчинениа на Константин Костенечки. Исследване и текст*, edd. К. Куев, Г. Петков, Софија 1986.

- Тарнанидис, *Српско-јрчки односи* = Ј. Тарнанидис, *Српско-јрчки односи у лиџуријском живоју у 16. веку у сенци административно-политичких збивања тога времена*, ЗМСЛУ 29–30 (1993–1994) 325–335.
- Татић, Петковић, *Манасџир Каленић* = Ж. Татић, В. Петковић, *Манасџир Каленић*, Вршац 1926.
- Татић-Ђурић, *Икона* = М. Татић-Ђурић, *Икона Бојородице Београдске*, ГГБ 25 (1978) 147–159.
- Татић-Ђурић, *Икона айосџола Пејџра и Павла* = М. Татић-Ђурић, *Икона айосџола Пејџра и Павла у Вајшкану*, Зограф 2 (1967) 11–16.
- Татић-Ђурић, *Херцејовачки миџројолиџ* = М. Татић-Ђурић, *Херцејовачки миџројолиџ и џаџријарх српски Анџоније као кџиџијор фресака и икона*, in: *Милешева у иџијорији српској народа*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1987, 195–203.
- Теодоровић-Шакога, *Иконойисац Лонџин* = М. Теодоровић-Шакога, *Прилој џознавању иконойисца Лонџина*, Саопштења 1 (1956) 156–166.
- Теодосије, *Жиџија* = Теодосије, *Жиџија*, ed. Д. Богдановић, Београд 1988.
- Теодосије, *Жиџије Свеџој Саве* = Теодосије, *Жиџије Свеџој Саве*, прев. Л. Мирковић, Д. Богдановић, Београд 1984.
- Тимотијевић, *Манасџир Крушедол* = М. Тимотијевић, *Манасџир Крушедол I–II*, Београд 2008.
- Тимотијевић, *Српско барокно сликарсџиво* = М. Тимотијевић, *Српско барокно сликарсџиво*, Нови Сад 1996.
- Тимотијевић, *Традиџија и барок* = М. Тимотијевић, *Традиџија и барок / џумачење џрадиџије у реформама барокне џикџијоралне џоеџије*, ЗМСЛУ 34–35 (2003) 201–221.
- Тихомиров, *Каталог* = Н. Б. Тихомиров, *Каталог руских и славјанских пераменних рукописей XI–XII вв., хранящихся в Отделе рукописей Государственной библиотеки СССР имени В. И. Ленина, ч. 1 (XI век)*, Записки Отдела рукописей 25 (1962) 143–183.
- Тодић, *Аџосџол Андреја* = Б. Тодић, *Аџосџол Андреја и српски архиеџискоји на фрескама Сојоћана*, in: *Трећа јујословенска конференџија визанџолоја*, edd. Љ. Максимовић, Н. Радошевић, Е. Радуловић, Београд–Крушевац 2002, 361–379.
- Тодић, *Бањско злаџо* = Б. Тодић, *Бањско злаџо – џоследњи осџиаци фресака у цркви Свеџој Сџефана у Бањској*, in: *Манасџир Бањска и доба краља Милуџина*, ed. Д. Бојовић, Ниш – Косовска Митровица 2007, 163–174.
- Тодић, *Време џодизања и живојисања Љубосџиње* = Б. Тодић, *Време џодизања и живојисања Љубосџиње*, Саопштења 39 (2007) 101–116.
- Тодић, *Грачаница* = Б. Тодић, *Грачаница – сликарсџиво*, Београд 1989.
- Тодић, *Иконоџрафска иџраживања* = Б. Тодић, *Иконоџрафска иџраживања жичких фресака XIII века*, Саопштења 22–23 (1990–1991) 25–40.
- Тодић, *Иконостџас Сџаре српске цркве у Сарајеву* = Б. Тодић, *Иконостџас Сџаре српске цркве у Сарајеву*, in: СУММЕИКА.
- Зборник радова џоводом четџрдесетџ година Инсџиџиџија за иџијорију умејности Филозофској факулџетија у Беоџраду*, ed. И. Стевовић, Београд 2012, 439–457.
- Тодић, *Иконостџас у Дечанима* = Б. Тодић, *Иконостџас у Дечанима – џрводџиџни сликани џроџрам и џејове џозније измење*, Зограф 36 (2012) 115–129.
- Тодић, *Кџиџијорска комџозиџија* = Б. Тодић, *Кџиџијорска комџозиџија у наосу Бојородичине цркве у Сџуденици*, Саопштења 29 (1997) 35–45.
- Тодић, *Лични заџиси сликара* = Б. Тодић, *Лични заџиси сликара*, in: *Приваџни живој у српским земљама средњеј века*, edd. С. Марјановић-Душанић, Д. Поповић, Београд 2004, 493–524.
- Тодић, *Манасџир Ресава* = Б. Тодић, *Манасџир Ресава*, Београд 1995.
- Тодић, *Манасџир Убожац* = Б. Тодић, *Манасџир Убожац*, Косовско-метохијски зборник 5 (2013) 67–87.
- Тодић, *Ново џумачење* = Б. Тодић, *Ново џумачење џроџрама и расџореда фресака у Милешеви*, in: *На џрајовима Војислава Ђурића*, ed. Д. Медаковић, Ц. Грозданов, Београд 2011, 55–68.
- Тодић, *Прилој џознавању иџијорије Велућа* = Б. Тодић, *Прилој дољем џознавању најсџијарије иџијорије Велућа*, Саопштења 20–21 (1988–1989) 67–75.
- Тодић, *Ране задужбине Сџефана Немање* = Б. Тодић, *Ране задужбине Сџефана Немање у свеџилу џејових жиџија*, in: *Владар, монах, свеџиџељ. Свеџи Симеон Мирџијочиви и српска иџијорија и кулџура* (у штампџи).
- Тодић, *Рејрезенџаџивни џорџреџи свеџој Саве* = Б. Тодић, *Рејрезенџаџивни џорџреџи свеџој Саве у средњовековном сликарсџиву*, in: *Свеџи Сава у српској иџијорији и џрадиџији*, ed. С. Ђирковић, Београд 1998, 225–248.
- Тодић, *Сарајевска црква Свеџих арханђела* = Б. Тодић, *Како је изледала сарајевска црква Свеџих арханђела у XVII и XVIII веку*, in: *Радови о српској умејности и умејницима XVIII века*, Нови Сад 2010, 11–35.
- Тодић, *Свеџи арханђели у Кучевиџију* = Б. Тодић, *Када су саџраћени Свеџи арханђели код Кучевиџија?*, Патримониум. МК 6/11 (2013) 173–184.
- Тодић, *Сликарсџиво џриџраџе Зрза* = Б. Тодић, *Сликарсџиво џриџраџе Зрза и дојослужење Сџрасне седмице*, Зограф 35 (2011) 211–222.
- Тодић, *Сојоћански џоменик* = Б. Тодић, *Сојоћански џоменик*, Саопштења 34 (2002) 279–293.
- Тодић, *Српске умејничке сџарине у Вајоџеџу* = Б. Тодић, *Српске умејничке сџарине у манасџиру Вајоџеџу*, in: *Четџврџија казивања о Свеџој Гори*, edd. М. Милосављевић, М. Живојиновић, Београд 2005, 136–152.
- Тодић, *Српски архиеџискоји* = Б. Тодић, *Српски архиеџискоји на фрескама XVII века у Морачи – ко су и заџио су насликани*, in: *Манасџир Морача*, edd. Б. Тодић, Д. Поповић, Београд 2006, 93–114.

- Тодић, *Српски сликари* = Б. Тодић, *Српски сликари од XIV до XVIII века*, I–II, Нови Сад 2013.
- Тодић, *Српско сликарство* = Б. Тодић, *Српско сликарство у доба краља Милутина*, Београд 1998.
- Тодић, *Сптаро Најоричино* = Б. Тодић, *Сптаро Најоричино*, Београд 1993.
- Тодић, *Фреске* = Б. Тодић, *Фреске*, in: М. Кашанин et al., *Манастир Спуденица*, Београд 1986, 137–156.
- Тодић, *Фреске XIII века* = Б. Тодић, *Фреске XIII века у параклису на ирју Св. Георгија у Хиландару*, ХЗ 9 (1997) 35–73.
- Тодић, *Црква Св. Пејра код Уњемира* = Б. Тодић, *Црква Св. Пејра код Уњемира*, СКМ 9 (1989–1990) 5–34.
- Тодић, *Чанак-Медић, Манастир Дечани* = Б. Тодић, М. Чанак-Медић, *Манастир Дечани*, Београд 2005.
- Томин, *Књижевни ојус зографа Лонина* = С. Томин, *Књижевни ојус зографа Лонина – ирилој реконструкцији*, in: *Косово и Мејхохија у цивилизацијским ѿковима II*, *Књижевност*, Косовска Митровица 2010, 189–202.
- Томић, *Једна варијанѿа* = Г. Томић, *Једна варијанѿа у оквиру моравске школе*, in: *Моравска школа и њено доба*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1972, 249–261.
- Томовић Г., *Provincia di Stefano* = Г. Томовић, *Provincia di Stefano*, in: *Српска ирза данас. Косаче – оснивачи Херцеѿовине*, Билећа–Гацко–Београд 2002, 351–362.
- Томовић Г., *Морфологија ћириличких најииса* = Г. Томовић, *Морфологија ћириличких најииса на Балкану*, Београд 1974.
- Томовић Г., *Најиис на цркви Свешој Луке* = Г. Томовић, *Најиис на цркви Свешој Луке у Кошору из 1195. ѿдине*, in: *Црква Свешој Луке кроз вијекове*, ed. В. Кораћ, Котор 1997, 23–31.
- Томовић Г., *О илаѿљском најиису* = Г. Томовић, *О илаѿљском најиису из Конавала*, ИЧ 52 (2005) 23–32.
- Томовић М., *Проблем иорекла анѿичкој иорфира* = М. Томовић, *Проблем иорекла анѿичкој иорфира у Срдији*, ЗНМ 14/1 (1991) 393–399.
- Тошић, *Родоначелник илемена Косача* = Ђ. Тошић, *Родоначелник илемена Косача – војвода Влайко Вуковић*, in: *Српска ирза данас. Косаче – оснивачи Херцеѿовине*, Билећа–Гацко–Београд 2002, 243–260.
- Тошић, *Херцеј Влайко Косача* = Ђ. Тошић, *Фраиментии из живоѿа херцеја Влайка Косаче*, ИЧ 56 (2008) 153–172.
- Тошић В., *Велики челник Радич* = В. Тошић, *Велики челник Радич*, *Зборник за историју Матице српске* 13 (1976) 7–21.
- Трифунѿовић, *Аздучник* = Ђ. Трифунѿовић, *Аздучник српских средњовековних књижевних ѿјмова*, Београд 1974 (Београд 1990²).
- Трифунѿовић, *Белешке* = Ђ. Трифунѿовић, *Белешке о делима у Србљаку*, in: idem, *О Србљаку. Спудије*, Београд 1970, 271–366.
- Трифунѿовић, *Инок Исаија* = Ђ. Трифунѿовић, *Писац и иреводицац Инок Исаија*, Крушевац 1980.
- Трифунѿовић, *Ка иочецима српске иисменосѿи* = Ђ. Трифунѿовић, *Ка иочецима српске иисменосѿи*, Београд 2001.
- Трифунѿовић, *Надиробна реч* = Ђ. Трифунѿовић, *Надиробна реч десѿоѿу Ђурђу Бранковићу од смедегевској беседника*, *Књижевна историја* 46 (1979) 295–314.
- Трифунѿовић, *Сѿиси о кнезу Лазару* = Ђ. Трифунѿовић, *Српски средњовековни сѿиси о кнезу Лазару и Косовском доју*, Крушевац 1968.
- Трифунѿовић, *Бјелогрлић, Брајовић, Хиландарска оснивачка иовелѿа* = Ђ. Трифунѿовић, В. Бјелогрлић, И. Брајовић, *Хиландарска оснивачка иовелѿа свешоја Симеона и свешоја Саве*, in: *Осам векова Спуденице. Зборник радова*, Београд 1986, 49–59.
- Тричковић, *Српска црква средином XVII века* = Р. Тричковић, *Српска црква средином XVII века*, *Глас САНУ* 320, Одељење историјских наука, књ. 2 (1980) 61–162.
- Турилов, *К вопросу о происхождении* = А. А. Турилов, *К вопросу о происхождении ланского образа Спаса Нерукотворного*, in: *Образ християнского храма. Сборник статей по древнерусскому искусству в честь юбилея А. Л. Баталова*, edd. Л. А. Беляев, В. В. Седов, Москва 2015, 109–113.
- Турилов, *Сербский ковчег-реликварий* = А. А. Турилов, *Сербский ковчег-реликварий св. царя Константина из Благовещенского собора Московского Кремля: датировка и гипотезы о происхождении*, *Црквене студије* 10 (2013) 125–133.
- Ђирић, *Зайагни иорѿал Лазарице* = Ј. Ђирић, *Зайагни иорѿал Лазарице као иредмет конзерваторских реконструкција и иѿиориѿафских анализа*, *Крушевачки зборник* 12 (2007) 33–44.
- Ђирић, *Манастир Павловац* = Ј. Ђирић, *Манастир Павловац, досадашња иѿираживања и нова зайажања о архийекѿури манастирској комѿлекса*, *ЗНМ* 19–2 (2010) 35–63.
- Ђирковић, *Двор и кулѿура* = С. Ђирковић, *Двор и кулѿура у средњовековној досанској држави*, in: idem, *Раѿѿиници, војници, духовници. Друшѿтва средњовековној Балкана*, Београд 1997, 435–445.
- Ђирковић, *Косовска диѿка* = С. Ђирковић, *Косовска диѿка у међународном конѿекѿу*, *Глас САНУ* 378, Одељење историјских наука, књ. 9 (1996) 49–69.
- Ђирковић, *Новобрдски законик* = С. Ђирковић, *Новобрдски законик десѿоѿа Сѿефана Лазаревића из 1412. ѿдине*, in: В. Јовановић et al., *Ново Брдо*, Београд 2004, 162–181.
- Ђирковић, *О десѿоѿу Вуку Грѿуревићу* = С. Ђирковић, *О десѿоѿу Вуку Грѿуревићу*, *ЗМСЛУ* 6 (1970) 283–290.
- Ђирковић, *Одјеци рийерско-дворјанске кулѿуре* = С. Ђирковић, *Одјеци рийерско-дворјанске кулѿуре у Босни*, in: idem, *Раѿѿиници, војници, духовници. Друшѿтва средњовековној Балкана*, Београд 1997, 446–454.
- Ђирковић, *Повелѿа краља Вукашина* = С. Ђирковић, *Повелѿа краља Вукашина Дубровнику којом иѿврђује иовелѿе ранијих српских владара*, *ССА* 4 (2005) 161–172.

- Ђирковић, Русаика јосјода** = С. Ђирковић, *Русаика јосјода*, ИЧ 21 (1974) 5–17.
- Ђирковић, Свети Сава** = С. Ђирковић, *Свети Сава између Истока и Запада*, in: *Свети Сава у српској историји и традицији*, ed. С. Ђирковић, Београд 1998, 27–38.
- Ђирковић, Херцеј Стефан Вукчић** = С. Ђирковић, *Херцеј Стефан Вукчић-Косача и његова доба*, Београд 1964.
- Ђирковић, Работници, војници, духовници** = С. Ђирковић, *Работници, војници, духовници. Друштва средњовековној Балкана*, Београд 1997.
- Ђирковић, Срби** = С. Ђирковић, *Срби у средњем веку*, Београд 1995, 1997².
- Ђирковић, Србија уочи Царства** = С. Ђирковић, *Србија уочи Царства*, in: *Дечани и византијска уметност средином XIV века*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1989, 3–13.
- Ђирковић, Хиландарски иџман Јован** = С. Ђирковић, *Хиландарски иџман Јован (Проблем акаџиа српске царске канцеларије)*, in: *Осам векова Хиландара. Историја, духовни живот, књижевност, уметност и архиепископска*, ed. В. Корач, Београд 2000, 59–70.
- Ђоровић-Љубинковић, Иконостас цркве светије Николе у Великој Хочи** = М. Ђоровић-Љубинковић, *Иконостас цркве светије Николе у Великој Хочи. Прилој ироучавању кулџиа Стевана Дечанској*, *Старинар* 9–10 (1958–1959) 169–179.
- Ђоровић-Љубинковић, Ограз кулџиа св. Стефана** = М. Ђоровић-Љубинковић, *Ограз кулџиа св. Стефана у српској средњовековној уметности*, *Старинар*, н. с., 12 (1961) 47–60.
- Ђоровић-Љубинковић, Пећко-дечанска иконојисна школа** = М. Ђоровић-Љубинковић, *Пећко-дечанска иконојисна школа од XIV до XIX века*, Београд 1955.
- Ђоровић-Љубинковић, Призренско четворојеванђеље** = М. Ђоровић-Љубинковић, *Призренско четворојеванђеље. Ка иродлему његовој дајдовања*, *Старинар* 19 (1968–1969) 191–202.
- Ђоровић-Љубинковић, Средњовековни дуборез** = М. Ђоровић-Љубинковић, *Средњовековни дуборез у источној областима Југославије*, Београд 1965.
- Ђук, Косаче и Полимље** = Р. Ђук, *Косаче и Полимље*, in: *Српска ироза данас. Косаче – оснивачи Херцеговине*, Билеџа–Гацко–Београд 2002, 378–388.
- Ђурчић, Грачаница** = С. Ђурчић, *Грачаница. Историја и Архиепископска*, Београд–Приштина 1988.
- Убипарип, Пејојласник Ђурђа Црнојевића** = М. Убипарип, *Пејојласник Ђурђа Црнојевића*, in: *Окјоих пејојласник: издање Ђурђа Црнојевића*, edd. М. Убипарип, М. Лазић, М. Н. Мартиновић, Цетиње–Београд–Дечани 2014.
- Ухова, «Балкански» стиль в орнаменте** = Т. Б. Ухова, *«Балкански» стиль в орнаменте рукописных книг из мастерской Троице-Сергиева монастыря*, in: *Древнерусское искусство XIV–XV вв.*, Москва 1984, 141–151.
- Ухова, Орнамент неовизантијског стила** = Т. Б. Ухова, *Орнамент неовизантијског стила в московских рукописях конца XIV – первой четверти XV в.*, in: *Андрей Рублев и его эпоха*, ed. М. В. Алпатов, Москва 1971, 222–244.
- Ферјанчић, Византијски и српски Сер** = Б. Ферјанчић, *Византијски и српски Сер у XIV стјолећу*, Београд 1994.
- Ферјанчић, Десјоџи** = Б. Ферјанчић, *Десјоџи у Византији и јужнословенским земљама*, Београд 1960.
- Ферјанчић, Када се Евдокија удала** = Б. Ферјанчић, *Када се Евдокија удала за Стевана Немањића*, ЗФФ 8/1 (1964) 217–224.
- Ферјанчић, Севастјокрајори и кесари** = Б. Ферјанчић, *Севастјокрајори и кесари у Српском царству*, ЗФФ 11/1 (1970) 255–269.
- Ферјанчић, Севастјокрајори у Византији** = Б. Ферјанчић, *Севастјокрајори у Византији*, ЗРВИ 11 (1968) 141–192.
- Ферјанчић, Максимовић, Свети Сава и Србија** = Б. Ферјанчић, Љ. Максимовић, *Свети Сава и Србија између Еџира и Никеје*, in: *Свети Сава у српској историји и традицији*, ed. С. Ђирковић, Београд 1998, 13–26.
- Фотић, Прилајођавање и ојстјанак** = А. Фотић, *Прилајођавање и ојстјанак: Хиландар у Османском царству (XV–XVII век)*, in: *Манасџир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 91–102.
- Фотић, Свети Гора и Хиландар** = А. Фотић, *Свети Гора и Хиландар у Османском царству (XV–XVII век)*, Београд 2000.
- Хан, Инџарзија** = В. Хан, *Инџарзија на иодручју Пећке иаџријаршије, XVI–XVIII век*, Нови Сад 1966.
- Харисијадис, Ајосјол др. 47** = М. Харисијадис, *Ајосјол др. 47 у Вуковој рукојисној збирци у Берлину*, ЗЛУМС 12 (1976) 225–235.
- Харисијадис, Беојрадски ијсалџир** = М. Харисијадис, *Беојрадски ијсалџир*, ГГБ 19 (1972) 213–250.
- Харисијадис, Два рукојиса дивше Народне бидлиотеке** = М. Харисијадис, *Два рукојиса дивше Народне бидлиотеке у Беојраду – Призренско јеванђеље и Беојрадска Александрида*, *Годишњак Народне бидлиотеке Србије* (1960) 82–98.
- Харисијадис, Два српска четворојеванђеља** = М. Харисијадис, *Два српска четворојеванђеља из XIV века – у Лењинграду и Москви*, *Зограф* 4 (1972) 35–42.
- Харисијадис, Илуминација рукојиса** = М. Харисијадис, *Илуминација рукојиса досанској иорекла у средњем веку*, *Глас САНУ* 354, *Одељење историјских наука* 6 (1988) 91–135.
- Харисијадис, Илуминирани рукојиси** = М. Харисијадис, *Илуминирани рукојиси стјаре Народне бидлиотеке у Беојраду*, *Старинар* 19 (1968) 251–261.
- Харисијадис, Илуминација рукојиса XVII века** = М. Харисијадис, *Илуминација рукојиса XVII века истјисаних или наџављених на Светијој Гори за манасџире у српским земљама*, ХЗ 4 (1978) 169–190.
- Харисијадис, Куманичко четворојеванђеље** = М. Харисијадис, *Куманичко четворојеванђеље*, ЗМПУ 9–10 (1966) 49–63.

- Харисијадис, *Најстарији рукопис* = М. Харисијадис, *Најстарији рукопис исписан у Крајову у првој половини XVI века*, ЗМСЛУ 27–28 (1991–1992) 213–216.
- Харисијадис, *Обојене графике у Октоиху његовој библиотеци* = М. Харисијадис, *Обојене графике у Октоиху његовој библиотеци Божидара Вуковића његовој библиотеци у Београду*, ЗМПУ 11 (1969) 31–34.
- Харисијадис, *Перламентни рукописи* = М. Харисијадис, *Перламентни рукописи Државне библиотеке у Берлину*, ЗЛУМС 13 (1977) 177–193.
- Харисијадис, *Раскошни византијски стил* = М. Харисијадис, *Раскошни византијски стил у орнаментацији јужнословенских рукописа из XIV и XV века*, in: *Моравска школа и њено доба*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1972, 211–227.
- Харисијадис, *Фигурални иницијали* = М. Харисијадис, *Фигурални иницијали у Рагослављевој Апокалипси*, Зограф 9 (1978) 50–53.
- Харисијадис, *Христофор Рачанин* = М. Харисијадис, *Христофор Рачанин, преписивач и илустрирајући рукописа*, Зограф 3 (1969) 34–38.
- Христу, *Манастир Пресвете Богородице Еверетице* = П. Христу, *Манастир Пресвете Богородице Еверетице у Цариграду*, in: *Осам векова Студенице*, Београд 1986, 61–73.
- Цветковић, *Есфијенска повеља* = Б. Цветковић, *Есфијенска повеља десетог Турског Бранковића: фантастична архитектура, Жича, Есфијен или небески станови?*, in: *СУММЕИКАТА. Зборник радова изводом четрдесет година Института за историју уметности Филозофског факултета Универзитета у Београду*, ed. И. Стевовић, Београд 2012, 343–363.
- Цветковић, *Зидно сликарство манастира Јошанице* = Б. Цветковић, *Зидно сликарство манастира Јошанице*, Београд 2007 (необјављени магистарски рад).
- Цветковић, *Манастир Нова Павлица* = Б. Цветковић, *Манастир Нова Павлица. Историја, архитектура и живопис*, Београд 2009 (необјављена докторска дисертација).
- Цветковић, *Необичне сцене* = Б. Цветковић, *Необичне сцене у ирираји храма манастира Јошанице*, Саопштења 45 (2013) 111–130.
- Цветковић, *Плаши сръских десетог* = Б. Цветковић, *Плаши сръских десетог у 15. веку. Прилој ироучавању*, in: *Византијски свет на Балкану II*, ed. Б. Крсмановић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 551–562.
- Цветковић, *Пориреј Тодора Бранковића* = Б. Цветковић, *Пориреј Тодора Бранковића у ђаконикону манастира Грачанице*, ЗМСЛУ 29–30 (1993–1994) 75–88.
- Цветковић, *Пориреји у наосу Нове Павлице* = Б. Цветковић, *Пориреји у наосу Нове Павлице: историзам или његово актуелност?*, Саопштења 35–36 (2003–2004) 79–99.
- Цветковић, *Реликвијар Барбаре Франкојан* = Б. Цветковић, *Реликвијар Барбаре Франкојан Бранковић. Прилој ироучавању*, ЗМПУ, н. с., 8 (2012) 23–35.
- Цветковић, *Трсајски реликвијар* = Б. Цветковић, *Трсајски реликвијар: иорекло стругуре*, in: *Средњи век у сръској науци, историји, књижевности и уметности VI*, ed. Г. Јовановић, Деспотовац 2015, 175–188.
- Цветковић, *Стевовић, Ердџан, Манастир Јошаница* = Б. Цветковић, И. Стевовић, Ј. Ердџан, *Манастир Јошаница*, Београд 2008.
- Цветковски, *Белешке* = С. Цветковски, *Белешке из Богородичине цркве на Малом граду*, Зограф 34 (2010) 111–124.
- Цветковски, *Пориреји* = С. Цветковски, *Пориреји византијских и сръских владара у манастиру Трескавицу*, Зограф 31 (2006–2007) 153–167.
- Цветковски, *Црква Свете Богородице* = С. Цветковски, *Црква Свете Богородице у селу Модришћу*, Зограф 35 (2011) 193–209.
- Цветковски, *Црква Св. Ђорџа во Мајтејче* = С. Цветковски, *Црква Св. Ђорџа во Мајтејче*, Зборник. Средновековна уметност 5 (2006) 79–104.
- Цернић, *О ирибуцији средновековних рукописа* = Л. Цернић, *О ирибуцији средновековних сръских ћирилских рукописа*, in: *Текстологија средновековних јужнословенских књижевности*, Београд 1981, 335–360.
- Цернић, *Писари грачаничкој (лиљанској) иролоја* = Л. Цернић, *Писари грачаничкој (лиљанској) иролоја – менеја (ирибуција рукописа као моућности реконструкције граје скријорија)*, АП 1 (1979) 133–166.
- Чанак-Медић, *Црква Свете Саве* = М. Чанак-Медић, *Црква Свете Саве у Будви*, Зограф 27 (2000) 17–22.
- Чанак-Медић, *Архиепископ Данило II* = М. Чанак-Медић, *Архиепископ Данило II и архитектура Пећке ириријарије*, in: *Архиепископ Данило II и његово доба*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1991, 295–310.
- Чанак-Медић, *Архитектура грује половине XIII века I* = М. Чанак-Медић, *Архитектура грује половине XIII века I*, Београд 2007.
- Чанак-Медић, *Архитектура жичке Сасове цркве* = М. Чанак-Медић, *Архитектура жичке Сасове цркве и Рагослављево ирираје*, Саопштења 24 (1992) 7–49.
- Чанак-Медић, *Архитектура и ирограм ексонартекса* = М. Чанак-Медић, *Архитектура и ирограм ексонартекса жичке Сасове цркве*, in: *Манастир Жича. Зборник радова*, ed. Г. Суботић, Краљево 2000, 57–81.
- Чанак-Медић, *Архитектура Немањиној доба II* = М. Чанак-Медић, *Архитектура Немањиној доба II. Цркве у Полињу и на Приморју*, Београд 1989.
- Чанак-Медић, *Архитектура ирве половине XIII века II* = М. Чанак-Медић, *Архитектура ирве половине XIII века II. Цркве у Рашкој*, Београд 1995.
- Чанак-Медић, *Архитектура Свете Луке* = М. Чанак-Медић, *Архитектура Свете Луке и њени извори*, in: *Црква Свете Луке кроз вјекове*, ed. В. Кораћ, Котор 1997, 33–42.

- Чанак-Медић, Гоџика у српској црквеној архиепископији** = М. Чанак-Медић, *Гоџика у српској црквеној архиепископији у раздобљу од Жиче до Ресаве*, in: *Манастир Ресаве: историја и уметности*, ed. В. Ј. Ђурић, Деспотовац 1995, 111–134.
- Чанак-Медић, Давидовица** = М. Чанак-Медић, *Да ли је Давидовица изледала као тробне цркве Немањина?*, Саопштења 13 (1981) 67–76.
- Чанак-Медић, Двојне куле** = М. Чанак-Медић, *Двојне куле на јрочелу цркава Немањиној доба*, in: *Стефан Немања – свети Симеон Мироточиви. Историја и предање*, ed. Ј. Калић, Београд 2000, 181–197.
- Чанак-Медић, Капелград Светиој Тријуна** = М. Чанак-Медић, *Капелград Светиој Тријуна као ограз уметничких јрилика у Кошору XII века*, ЗРВИ 36 (1997) 83–98.
- Чанак-Медић, Кошорска капелград Светиој Тријуна** = М. Чанак-Медић, *Кошорска капелград Светиој Тријуна као инспирација немара и скулптора рашких храмова*, ЗРВИ 44 (2007) 245–251.
- Чанак-Медић, Нова сазнања** = М. Чанак-Медић, *Нова сазнања о најстаријем раздобљу Ђурђевих Спуйова у Будимљи*, in: *Ђурђеви Спуйови и Будимљанска епархија. Зборник радова*, edd. Б. Тодић, М. Радужко, Беране–Београд 2011, 109–119.
- Чанак-Медић, Полихромја и айороејске јредсјаве** = М. Чанак-Медић, *Полихромја и айороејске јредсјаве на јрочелу Сјасовој дома у Жичи*, ЗРВИ 43 (2006) 561–578.
- Чанак-Медић, Прводийна оларска јрејрада** = М. Чанак-Медић, *Прводийна оларска јрејрада цркве Усења Бојоролице у Морачи*, Саопштења 39 (2007) 71–81.
- Чанак-Медић, Свети Ахилије у Ариљу** = М. Чанак-Медић, *Свети Ахилије у Ариљу. Историја, архиепископија и јросјорни склој манастира*, Београд 2002.
- Чанак-Медић, Светильке и јасхални обреди** = М. Чанак-Медић, *Светильке и јрводийни јасхални обреди у жичкој Сјасовој цркви и њихови анјички извори*, in: *Трећа јујословенска конференција византолоја*, edd. Љ. Максимовић, Н. Радошевић, Е. Радловић, Београд–Крушевац 2002, 225–236.
- Чанак-Медић, Узори и јројекјанјски јосјуйак дечанској немара** = М. Чанак-Медић, *Узори и јројекјанјски јосјуйак дечанској немара*, in: *Дечани и визанјиска уметности средином XIV века*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1989, 159–167.
- Чанак-Медић, Црква Светиој Саве** = М. Чанак-Медић, *Црква Светиој Саве у Будви*, Зограф 27 (1998–1999) 17–22.
- Чанак-Медић, Бошковић, Архиепископија Немањиној доба I** = М. Чанак-Медић, Ђ. Бошковић, *Архиепископија Немањиној доба I. Цркве у Тојлици и долинама Ибра и Мораве*, Београд 1986.
- Чанак-Медић, Кандић, Архиепископија јрве јоловине XIII века I** = М. Чанак-Медић, О. Кандић, *Архиепископија јрве јоловине XIII века I. Цркве у Рашкој*, Београд 1995.
- Чанак-Медић, Поповић, Војводић, Манастир Жича** = М. Чанак-Медић, Д. Поповић, Д. Војводић, *Манастир Жича*, Београд 2014.
- Чанак-Медић, Тодић, Манастир Спуденица** = М. Чанак-Медић, Б. Тодић, *Манастир Спуденица*, Нови Сад 2011.
- Чанак-Медић, Тодић, Пећка јайријаришија** = М. Чанак-Медић, Б. Тодић, *Манастир Пећка јайријаришија*, Нови Сад 2014.
- Чанак-Медић, Тодић, Сјари Рас** = М. Чанак-Медић, Б. Тодић, *Сјари Рас са Сјоћанима*, Нови Сад – Призрен 2013.
- Чоловић, Сакрална дашијина** = Б. Чоловић, *Сакрална дашијина далмајинских Срба*, Загреб 2011.
- Чремошник, Историски сјоменици Дубровачкој архива I** = Г. Чремошник, *Историски сјоменици Дубровачкој архива I. Канцеларијски и нојарски сјиси 1278–1301*, Београд 1932.
- Чурчић, Горжданска шјамјарија** = Л. Чурчић, *Горжданска шјамјарија у Трјовишју у Румунији*, in: *Горжданска шјамјарија 1519–1523*, ed. Д. Бараћ, Београд – Источно Сарајево 2008, 335–361.
- Чурчић, Повесј о јосјанку манастира Раковца** = Л. Чурчић, *Повесј о јосјанку манастира Раковца у крайком манастирском лејојису ијумана Теофана из 1704*, Нови Сад 1990.
- Чурчић, Срјске шјамјане књије** = Л. Чурчић, *Срјске шјамјане књије до однове Пећке јайријаришије*, ЗМСЛУ 27–28 (1991–1992) 185–211.
- Џамић, Зидне слике** = В. Џамић, *Зидне слике с јочейка XIX века у хиландарском саборном храму*, Саопштења 44 (2012) 191–206.
- Шакота, Акајисј јрвомученику Сјефану** = М. Шакота, *Акајисј јрвомученику Сјефану од иконойисца Лонјина*, СКМ 2–3 (1963) 205–218.
- Шакота, Дечанска ризница** = М. Шакота, *Дечанска ризница*, Београд–Приштина 1984.
- Шакота, Зојраф Лонјин** = М. Шакота, *Зојраф Лонјин, сликар и књижевник XVI века*, in: *Сјара књижевности*, ed. Ђ. Трифуновић, Београд 1972², 540–547.
- Шакота, О кјийорској комјозицији** = М. Шакота, *О кјийорској комјозицији у јријраји цркве манастира Бање код Придоја*, Саопштења 13 (1981) 47–56.
- Шакота, Ризница манастира Бање** = М. Шакота, *Ризница манастира Бање код Придоја*, Београд 1981.
- Шакота, Спуденичка ризница** = М. Шакота, *Спуденичка ризница*, Београд 1988.
- Шево, Манастир Ломница** = Љ. Шево, *Манастир Ломница*, Београд 1999.
- Шево, Срјско сликарство 18. вијека** = Љ. Шево, *Срјско сликарство 18. вијека у визанјиској јрадицији*, Бања Лука 2010.
- Шево, Црква Рођења светиој Јована Прејече** = Љ. Шево, *Црква Рођења светиој Јована Прејече у Сјоном Бејраду*, Бања Лука 2011.
- Шелмић, Зайагноевројски барок и срјско сликарство** = Л. Шелмић, *Зайагноевројски барок и срјско зидно сликарство*

18. века, in: *Зайадноевройски дарок и византијски свет*, ed. Д. Медаковић, Београд 1999, 191–198.
- Шелмић, Српско зидно сликарство** = Л. Шелмић, *Српско зидно сликарство XVIII века*, Нови Сад 1987.
- Шест њисаца** = *Шест њисаца XIV века*, ed. Д. Богдановић, Београд 1986.
- Шкриванић, Пушеви** = Г. Шкриванић, *Пушеви у средњовековној Србији*, Београд 1974.
- Шмерлинг, Художественное оформление грузинской рукописной книги II** = Р. Шмерлинг, *Художественное оформление грузинской рукописной книги IX–XI веков II*, Тбилиси 1979.
- Шмит, Бошковић, Средњовековни трагови у Војводини** = Р. Шмит, Ђ. Бошковић, *Средњовековни трагови у Војводини*, in: *Војводина I. Од најстаријих времена до Велике сеобе*, ed. Д. Ј. Поповић, Нови Сад 1939, 301–329.
- Шпадијер, Књижевност** = И. Шпадијер, *Књижевност*, in: *Манасијир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 103–114.
- Шпадијер, Свети Пејтар Коришки** = И. Шпадијер, *Свети Пејтар Коришки у стјарој српској књижевности*, Београд 2014.
- Шпадијер, Светиојорска дашијина** = И. Шпадијер, *Светиојорска дашијина. Манасијир Хиландар и стјара српска књижевност*, Београд 2014.
- Шпехар, Лична њобожност** = П. Шпехар, *Лична њобожност на њодручју Охридске архиепископије у свету археолошких налаза од XI до XIII века*, in: *Византијски свет на Балкану I*, edd. Б. Крсмановић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 205–220.
- Штавланин-Ђорђевић, Гроздановић-Пајић, Цернић, Ојис ћирилских рукојиса** = Љ. Штавланин-Ђорђевић, М. Гроздановић-Пајић, Л. Цернић, *Ојис ћирилских рукојиса Народне дидлиотеке Србије I*, Београд 1986; *Палеографски албум*, ed. Л. Цернић, Београд 1991.
- Шуљгина, Балкански орнамент** = Э. В. Шуљгина, *Балкански орнамент*, in: *Древнерусское искусство, Рукописная книга II*, Москва 1974, 240–264.
- Шупут, Архитектонски украс** = М. Шупут, *Архитектонски украс цркве краља Милутиина*, in: *Манасијир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 161–164.
- Шупут, Манасијир Бањска** = М. Шупут, *Манасијир Бањска*, Београд 2003.
- Шупут, Сјоменици** = М. Шупут, *Сјоменици српској црквеној традицији XVI–XVII века*, Београд 1991.
- Шупут, Српска архитектура** = М. Шупут, *Српска архитектура у доба њурске власији 1459–1690*, Београд 1984.
- Шупут, Цариградски извори** = М. Шупут, *Цариградски извори архитектуре цркве Св. Николе у Куришумлији*, in: *Стефан Немања – свети Симеон Мироточиви. Историја и ѡредање*, ed. Ј. Калић, Београд 2000, 171–178.
- Јагич, Мариинско четвороевангелие** = В. И. Јагич, *Памятник глаголической письменности. Мариинско четвороевангелие. С примечаниями и приложениями*, Санкт-Петербург 1883 (= *Quattuor evangeliorum versionis palaeoslovenicae. Codex Marianus glagoliticus, characteribus cyrillicis transcriptum*, Graz 1960).
- Acta Albaniae** = *Acta et diplomata res Albaniae mediae aetatis illustrantia I. Annos 1311–1343, tabulamque geographicam continens*, edd. L. Thallóczy, K. Jirecek, E. de Sufflay, Vindobonae 1913.
- Actes de Chilandar** = *Actes de Chilandar. I. Actes grecs; II. Actes slaves*, edd. L. Petit, B. Korablev, Amsterdam 1975.
- Actes de Kastamonitou** = *Actes de Kastamonitou*, ed. N. Oikonomides, Paris 1978.
- Angelov, Theodore Metochites** = D. G. Angelov, *Theodore Metochites: Statesman, Intellectual, Poet and Patron of the Arts*, in: *Restoring Byzantium. The Kariye Camii in Istanbul and the Byzantine Institute Restoration*, edd. H. A. Klein, R. G. Ousterhout, New York 2004, 15–22.
- Angenendt, Corpus incorruptum** = A. Angenendt, *Corpus incorruptum. Eine Leitidee der mittelalterlichen Reliquienverehrung*, Saeculum 42/3–4 (1991) 320–348.
- Angenendt, Heilige und Reliquien** = A. Angenendt, *Heilige und Reliquien. Die Geschichte ihres Kultes vom frühen Christentum bis zur Gegenwart*, München 1997.
- Annales Ragusini** = *Annales Ragusini Anonymi item Nicolai de Ragnina*, ed. S. Nodilo, Zagrabiae 1883.
- Armenian Miniatures** = *Armenian Miniatures*, edd. L. A. Dournovo, S. Der Nersessian, London 1961.
- Babić, Les chapelles annexes** = G. Babić, *Les chapelles annexes des églises byzantines. Fonction liturgique et programmes iconographiques*, Paris 1969.
- Babić, Les fresques de Sušica** = G. Babić, *Les fresques de Sušica en Macédoine et l'iconographie originale de leurs images de la vie de la Vierge*, CA 12 (1962) 303–339.
- Babić, Les plus anciennes fresques de Studenica** = G. Babić, *Les plus anciennes fresques de Studenica (1208/9)*, in: *Actes du XVe Congrès international d'études byzantines*, II–A, Athènes 1981, 31–42.
- Babić, Les portraits des grands dignitaires** = G. Babić, *Les portraits des grands dignitaires du temps des tsars serbes. Hiérarchie et idéologie*, in: *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ΄ αιώνα*, edd. Ευ. Παπαδοπούλου, Δ. Διαλέτη, Αθήνα 1996, 158–168.
- Babić, Quelques observations** = G. Babić, *Quelques observations concernant l'icône de la Vierge Kosinitsa*, in: *ΛΑΜΠΗΔΩΝ. Αφιέρωμα στη μνήμη της Ντούλας Μουρίκη Ι*, Αθήνα 2003, 95–102.
- Babić, Sur l'icône de Poganovo** = G. Babić, *Sur l'icône de Poganovo et la vasilissa Hélène*, in: *L'art de Thessalonique et des pays balkaniques et les courants spirituels au XIVe siècle*, edd. D. Davidov, R. Samardžić, Belgrade 1987, 57–65.
- Ballian, Exchanges between Byzantium and the Islamic World** = A. Ballian, *Exchanges between Byzantium and the Islamic World: Courty Art and Material Culture*, in: *Heaven and Earth*,

- Art of Byzantium from Greek Collections*, edd. A. Drandaki, D. Papanikola-Bakirtzi, A. Tourta, Athens 2013, 292–296.
- Ballian, *Silverwork Produced in Ottoman Trikala*** = A. Ballian, *Silverwork Produced in Ottoman Trikala (Thessaly): Problems of Taxonomy and Interpretation*, in: *Ottoman-Turkish Metalwork in the Balkans and in Hungary*, Budapest 2012, 1–27, у штампи.
- Barada, *Dinastičko pitanje*** = M. Barada, *Dinastičko pitanje u Hrvatskoj XI stoljeća*, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* 50 (1928–1929) 157–199.
- Bavant, *Caričin Grad*** = B. Bavant, *Caričin Grad and the Changes in the Nature of Urbanism in the Central Balkans in the Sixth Century*, in: *The Transition to Late Antiquity, on the Danube and Beyond*, ed. A. Poulter, Oxford 2012, 337–374.
- Beckwith, *Coptic Sculpture*** = J. Beckwith, *Coptic Sculpture 300–1300*, London 1963.
- Belting, *Likeness and Presence*** = H. Belting, *Likeness and Presence. A History of the Image Before the Era of Art*, Chicago–London 1994.
- Belting, *The Image and Its Public*** = H. Belting, *The Image and Its Public in Middle Ages. Form and Function of Early Paintings of the Passion*, New York 1990.
- Bešlagić, *Stećci*** = Š. Bešlagić, *Stećci: kataloško-topografski pregled*, Sarajevo 1971.
- Bezić, *Crkva sv. Petra na Priku*** = N. Bezić, *Crkva sv. Petra na Priku u Omišu*, PPUD 12 (1960) 50–59.
- Biliarsky, *Le rite du couronnement*** = I. Biliarsky, *Le rite du couronnement des tsars dans les pays slaves et promotion d'autres axiai*, OCP 59/1 (1993) 91–139.
- Bjelovučić, *Ruševine crkvice Sv. Jurja*** = N. Z. Bjelovučić, *Ruševine crkvice Sv. Jurja u Janjini iz IX ili X vijeka*, SHP II/1–2 (1928) 118–122.
- Blangez-Malamut, *Cacouros, L'image des Serbs*** = E. Blangez-Malamut, M. Cacouros, *L'image des Serbs dans la rhétorique byzantine de la seconde moitié du XIIe siècle*, in: *Byzantium, Identity, Image, Influence*, ed. Fl. Karsten, Copenhagen 1996, 97–122.
- Bogdanović D., *Politička filosofija*** = D. Bogdanović, *Politička filosofija srednjovekovne Srbije. Mogućnosti jednog istraživanja*, *Filozofske studije* 16 (1984) 5–29.
- Bogdanović, Djurić, Medaković, *Chilandar*** = D. Bogdanović, V. J. Djurić, D. Medaković, *Chilandar on the Holy Mountain*, Belgrade 1978.
- Bogdanović J., *Regional Developments in Late Byzantine Architecture*** = J. Bogdanović, *Regional Developments in Late Byzantine Architecture and the Question of 'Building Schools'. An Overlooked Case of the Fourteenth-Century Churches from the Region of Skopje*, *Byzantinoslavica* 69/1–2 (2011) 219–266.
- Bogevska, *Les peintures murales du monastère de Marko*** = S. Bogevska, *Les peintures murales du monastère de Marko: un programme iconographique au service de la propagande royale*, in: *Actes de la journée d'étude 'Culture des commanditaires'*, edd. Q. Cazes, Ch. Prigent, Paris 2011, <http://hicsa.univ-paris1.fr/page.php?r=18&id=500&lang=fr>, 1–21.
- Bogevska-Capuano, *Les églises rupestres*** = S. Bogevska-Capuano, *Les églises rupestres de la région des lacs d'Ohrid et de Prespa: milieu du XIIIe – milieu du XVIe siècle*, Turnhout 2015.
- Borozan, *Gravura iz Cetinjskog oktoiha*** = B. Borozan, *Sakriveni iskaz gravure iz Cetinjskog oktoiha*, in: *Crnojevići: značaj za crnogorsku državu i kulturu*, ed. Č. Drašković, Podgorica 2011, 103–136.
- Borozan, *Rekonstrukcija manastira Crnojevića*** = B. Borozan, *Rekonstrukcija crkve Rođenja Bogorodice manastira Crnojevića na Cetinju*, ARS 3 (1986) 68–73.
- Bošković, *Studenica*** = Đ. Bošković, *Studenica. Reflections sur sa genèse et ses racines*, in: *Студеница и византијска уметност око 1200. године*, ed. B. Коран, Београд 1988, 125–130.
- Brač u ranom srednjem vijeku** = *Brač u ranom srednjem vijeku*, ed. D. Domančić, Split–Povlja 1984.
- Buschhausen, *Die Illustration eines Georgischen Evangeliars*** = H. & H. Buschhausen, *Die Illustration eines Georgischen Evangeliars aus dem 10. Jahrhundert*, in: *Tesserae. Festschrift für Josef Engemann*, Münster 1991, 358–368.
- Byzance et les reliques du Christ** = *Byzance et les reliques du Christ*, edd. J. Durand, B. Flusin, Paris 2004.
- Byzantine Art and Renaissance Europe** = *Byzantine Art and Renaissance Europe*, ed. A. Lymberopoulou, Ashgate 2013.
- Byzantium at Princeton** = *Byzantium at Princeton. Byzantine Art and Archaeology at Princeton University*, edd. S. Ćurčić, A. St. Clair, Princeton 1986.
- Byzantium. Faith and Power** = *Byzantium. Faith and Power (1261–1557)*, ed. H. C. Evans, New York 2004.
- Catalogue of Byzantine Seals** = *Catalogue of Byzantine Seals at Dumbarton Oaks and in the Fogg Museum of Art I*, edd. J. Nesbitt, N. Oikonomides, Washington, D.C. 1991.
- Chatterjee, *The Living Icon*** = P. Chatterjee, *The Living Icon in Byzantium and Italy. The Vita Image, Eleventh to Thirteenth Centuries*, Cambridge 2014.
- Chatzidakis, *Icons of the Cretan School*** = N. Chatzidakis, *Icons of the Cretan School (15th–16th century), exhibition catalogue*, Athens 1983.
- Chatzidakis, *Hosios Loukas*** = N. Chatzidakis, *Hosios Loukas*, Athens 1997.
- Chatzidakis-Bacharas, *Les peintures murales*** = Th. Chatzidakis-Bacharas, *Les peintures murales de Hosios Loukas. Les chapelles occidentales*, Athènes 1982.
- Cheyne, *La place de la Serbie*** = J.-C. Cheyne, *La place de la Serbie dans la diplomatie byzantine à la fin du XIe siècle*, ZRVI 45 (2008) 89–97.
- Cibulka, *Václavova rotunda*** = J. Cibulka, *Václavova rotunda svatého Víta*, in: *Svatováclavský sborník, na památku 1000. výročí smrti knížete Václava svatého I*, Praha 1934, 339–685.

- Clark, *Checklist of Manuscripts* = K. W. Clark, *Checklist of Manuscripts in St. Catherine's Monastery, Mount Sinai*. Microfilmed for the Library of Congress, 1950, Washington 1952.
- Codex diplomaticus* = *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae* II, ed. T. Smičiklas, Zagreb 1904.
- Constantine VII Porphyrogenitus, De administrando imperio* = *Constantine VII Porphyrogenitus, De administrando imperio* I, ed. Gy. Moravcsik, tr. R. J. H. Jenkins, Washington 1967².
- Cotsonis, *Onomastics* = J. Cotsonis, *Onomastics, Gender, Office and Images on Byzantine Lead Seals: A Means of Investigating Personal Piety*, *Byzantine and Modern Greek Studies* 32 (2008) 1–37.
- Crafts and Craftsmen* = *Crafts and Craftsmen of the Middle East: Fashioning the Individual in the Muslim Mediterranean*, edd. S. Faroqui, R. Deguilhem, London – New York 2005.
- Crnčević, *The Architecture of Cathedral Churches* = D. Crnčević, *The Architecture of Cathedral Churches on the Eastern Adriatic Coast at the Time of the First Principalities of South Slavs (9th–11th Centuries)*, in: *The World of the Slavs. Studies on the East, West and South Slavs: Civitas, Oppidaa, Villas and Archeological Evidence (7th–11th Centuries A.D.)*, ed. S. Rudić, Belgrade 2013, 37–136.
- Crnojevići = *Crnojevići: značaj za crnogorsku državu i kulturu*, ed. Č. Drašković, Podgorica 2011.
- Cutler, *From Loot to Scholarship* = A. Cutler, *From Loot to Scholarship: Changing Modes in the Italian Response to Byzantine Artifacts, ca. 1200–1750*, *DOP* 49 (1995) 237–267.
- Cvetković, 'Memorial' Architecture = B. Cvetković, 'Memorial' Architecture in Late Medieval Serbia: An Issue of Methodology and Sources, in: *Проспори ђамћења I. Архитектура*, edd. A. Кадијевић, М. Попадић, Београд 2013, 31–41.
- Cvetković, *Christianity and Royalty* = B. Cvetković, *Christianity and Royalty: The Touch of the Holy*, *Byzantion* 72/2 (2002) 347–364.
- Cvetković, *Franciscans and Medieval Serbia* = B. Cvetković, *Franciscans and Medieval Serbia: Evidence of Art*, *Икон* 3 (2010) 247–260.
- Cvetković, *Nimbi* = B. Cvetković, *Nimbi in the Late Byzantine Art: A Reassessment*, *Ниш и Византија* 13 (2015) 287–299.
- Cvetković, *Sovereign Portraits* = B. Cvetković, *Sovereign Portraits at Mark's Monastery Revisited*, *Икон* 5 (2012) 185–198.
- Cvetković, Hahn, *Imperial Aspirations* = B. Cvetković, C. Hahn, *Imperial Aspirations: Relics and Reliquaries of the Byzantine Periphery*, *Convivium* 2/1 (2015) 182–201.
- Cvetkovski, *Les fresques de l'église Saint-Georges* = S. Cvetkovski, *Les fresques de l'église Saint-Georges – monastère de Knežino*, in: *На ђрајовима Војислава Ј. Ђурића*, ed. Д. Медаковић, Ц. Грозданов, Београд 2011, 143–155.
- Čanak-Medić, Čubrović, *Katedrala Svetog Tripuna* = M. Čanak-Medić, Z. Čubrović, *Katedrala Svetog Tripuna u Kotoru. Istorija, arhitektura, arhitektonska plastika i liturgijski nameštaj*, Kotor 2010.
- Čilikov, *Umjetnička kultura* = A. Čilikov, *Umjetnička kultura u doba Crnojevića*, in: *Crnojevići: značaj za crnogorsku državu i kulturu*, ed. Č. Drašković, Podgorica 2011, 369–382.
- Čremošnik, *Izvještaj* = I. Čremošnik, *Izvještaj o iskopinama u Rogaćićima kod Blažuja*, *GZMBiH, arheologija, n. s.*, 8 (1953) 303–315.
- Čunčić, Perkić, *Hrvatski glagoljski natpis* = M. Čunčić, M. Perkić, *Hrvatski glagoljski natpis Župe dubrovačke iz 11. stoljeća*, *Slovo* 59 (2009) 77–122.
- Ćirković, *Between Kingdom and Empire* = S. Ćirković, *Between Kingdom and Empire: Dušan's State (1346–1355) Reconsidered*, in: *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα*, edd. Ευ. Παπαδοπούλου, Δ. Διαλέτη, Αθήνα 1996, 110–120.
- Ćirković, *I Serbi nel Medioevo* = S. Ćirković, *I Serbi nel Medioevo*, Milano 1992.
- Ćurčić, 'Renewed from the Very Foundations' = S. Ćurčić, 'Renewed from the Very Foundations': The Question of the Genesis of the Bogorodica Ljeviška in Prizren, in: *Archeology in Architecture: Studies in Honor of Cecil L. Striker*, edd. J. J. Emerick, D. M. Deliyannis, Mainz 2005, 23–36.
- Ćurčić, *Architecture in the Balkans* = S. Ćurčić, *Architecture in the Balkans from Diocletian to Süleyman the Magnificent*, New Haven – London 2010.
- Ćurčić, *Articulation of Church Façades* = S. Ćurčić, *Articulation of Church Façades During the First Half of the Fourteenth Century: A Study of the Relationship of Byzantine and Serbian Architecture*, in: *Византијска уметносиј ђочејком XIV века*, ed. С. Петковић, Београд 1978, 17–27.
- Ćurčić, *Gračanica* = S. Ćurčić, *Gračanica. King Milutin's Church and Its Place in Late Byzantine Architecture*, University Park – London 1979.
- Ćurčić, *The Exonarthex of Hilandar* = S. Ćurčić, *The Exonarthex of Hilandar. The Question of Its Function and Patronage*, in: *Осам векова Хиландара. Испорија, духовни живој, књижевност, уметност и архитектура*, ed. В. Кораћ, Београд 2000, 477–487.
- Ćurčić, *Two Examples of Local Building Workshops* = S. Ćurčić, *Two Examples of Local Building Workshops in Fourteenth-Century Serbia*, *Zograf* 7 (1977) 45–51.
- D'Amico, *Per la storia dell'icona serba del Vaticano* = R. D'Amico, *Per la storia dell'icona serba del Vaticano: il rapporto con le vicende della Basilica di San Pietro e una sua 'replica' seicentesca a Fano*, *Зорграф* 28 (2001) 89–99.
- Deguilhem, *Shared Space or Contested Space* = R. Deguilhem, *Shared Space or Contested Space: Religious Mixity, Infrastructural Hierarchy and the Builders' Guild in Mid-Nineteenth Century Damascus*, in: *Crafts and Craftsmen of the Middle East: Fashioning the Individual in the Muslim Mediterranean*, edd. S. Faroqui, R. Deguilhem, London – New York 2005, 261–284.
- Delbrueck, *Antike Porphywerke* = R. Delbrueck, *Antike Porphywerke*, Berlin–Leipzig 1932.

- Der Nersessian, *Armenian Manuscripts* = S. Der Nersessian, *Armenian Manuscripts in the Freer Gallery of Art*, Washington, D.C. 1963.
- Deroko, *Starohrvatski pleter* = A. Deroko, *Starohrvatski pleter i srpski moravski preplet*, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku 56–59 (1954–1957) 252–259.
- Der serbische Psalter* = *Der serbische Psalter. Faksimile-Ausgabe des Cod. slav. 4 der Bayerischen Staatsbibliothek München I. Textband, II. Faximile*, ed. H. Belting, Wiesbaden 1978.
- Dimitrova, *The Portal to Heaven* = E. Dimitrova, *The Portal to Heaven. Reaching the Gates of Immortality*, Ниш и Византија 5 (2007) 367–380.
- Domančić, *Kulturni spomenici otoka Brača* = D. Domančić, *Kulturni spomenici otoka Brača. Srednji vijek*, Brački zbornik 4 (1960) 113–160.
- Dračevac, *Crkva Bogorodice u Lužinama* = A. Dračevac, *Da li je već u IX st. postojala crkva Bogorodice u Lužinama kod Stona*, PPUD 16 (1966) 165–192.
- Dračevac, *Pleterna skulptura* = A. Dračevac, *Pleterna skulptura u lapidariju u Stonu*, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku 75 (1981) 137–156.
- Durnovo, *Miniatures arméniennes* = L. A. Durnovo, *Miniatures arméniennes*, Erevan 1967.
- Dvořáková, *Dating* = K. Dvořáková, *Dating the romanesque mural paintings and the ducal rotunda of St. Catherine*, in *Znojmo: New discoveries* (2010), Interdisciplinaria Archaeologica, Natural Sciences in Archaeology I/1–2 (2010) 99–104.
- Djordjević, *Das program der Muttergotteskirche* = I. M. Djordjević, *Das Programm der Muttergotteskirche in Studenica und die serbische mittelalterliche Wandmalerei*, in: *Сѣуденица и византијска уметност око 1200. године*, ed. B. Koraň, Београд 1988, 505–516 (= idem, *Програм Богородичине цркве у Сѣуденици и српско средњовековно зидно сликарство*, in: idem, *Сѣудује српске средњовековне уметности*, Београд 2008, 207–221).
- Djordjević, Kyriakoudis, *The Frescoes in the Chapel of St. Nicholas* = I. Djordjević, E. Kyriakoudis, *The Frescoes in the Chapel of St. Nicholas at the Monastery of St. John Prodromos near Serres*, Cyrillomethodianum 7 (1983) 167–233.
- Đurđev, „*Prodaja crkava i manastira*” = B. Đurđev, „*Prodaja crkava i manastira*” za vreme vlade Selima II, Godišnjak Istorijiskog društva Bosne i Hercegovine 9 (1957) 241–247.
- Đurić, *Freska u crkvi Sv. Luke* = V. J. Đurić, *Freska u crkvi Sv. Luke u Kotoru*, PPUD 21 (1980) 225–240.
- Djurić, *Fresques médiévales à Chilandar* = V. J. Djurić, *Fresques médiévales à Chilandar – contribution au catalogue des fresques du Mont Athos*, in: *Actes du XIIe Congrès international des Études byzantines III*, Beograd 1964, 59–98.
- Djurić, *La peinture murale* = V. J. Djurić, *La peinture murale serbe au XIIIe siècle*, in: *Lart byzantin du XIIIe siècle. Symposium de Sopoćani*, ed. V. J. Djurić, Beograd 1967, 145–167.
- Djurić, *Lart impérial serbe* = V. J. Djurić, *Lart impérial serbe: marques du statut impérial et traits de prestige*, in: *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ΄ αιώνα*, edd. Ευ. Παπαδοπούλου, Δ. Διαλέτη, Αθήνα 1996, 23–56.
- Djurić, *La royauté et le sacerdoce* = V. J. Djurić, *La royauté et le sacerdoce dans la décoration de Žiča*, in: *Манастир Жича. Зборник рагова*, ed. Г. Судогић, Краљево 2002, 123–147.
- Djurić, *Le nouveau Constantin* = V. J. Djurić, *Le nouveau Constantin dans l'art serbe médiéval*, in: *ΛΙΘΟΣΤΡΩΤΟΝ. Studien zur byzantinischen Kunst und Geschichte. Festschrift für Marcell Restle*, edd. B. Borkopp, Th. Stepan, Stuttgart 2000, 55–64.
- Djurić, *Le nouveau Joasaph* = V. J. Djurić, *Le nouveau Joasaph*, CA 33 (1985) 99–109.
- Djurić, *Les portraits des Serbes* = V. J. Djurić, *Les portraits des Serbes dans le monastère de St.-Jean-Prodrôme au Mont Ménécée*, in: *Οι Σέρρες και η περιοχή τους από την αρχαία στη μεταβυζαντινή κοινωνία II*, Θεσσαλονίκη 1998, 399–405.
- Djurić, *Les portraits de souverains* = V. J. Djurić, *Les portraits de souverains dans le narthex de Chilandar*, X3 7 (1989) 105–132.
- Djurić, *Minijature Hvalovog rukopisa* = V. J. Djurić, *Minijature Hvalovog rukopisa*, ИГ 1–2 (1957) 39–52.
- Djurić, *Čin' von Chilandar* = V. J. Djurić, *Über den 'Čin' von Chilandar*, BZ 53 (1960) 333–351.
- Eastern Christian Relics* = *Eastern Christian Relics*, ed. A. Lidov, Moscow 2003.
- Eastmond, *'Local' Saints* = A. Eastmond, *'Local' Saints, Art, and Regional Identity in the Orthodox World after the Fourth Crusade*, Speculum 78/3 (2003) 707–749.
- Erdeljan, *New Jerusalems in the Balkans* = J. Erdeljan, *New Jerusalems in the Balkans. Translation of Sacred Space in the Local Context*, in: *New Jerusalems. Hierotopy and Iconography of Sacred Spaces*, ed. A. M. Lidov, Moscow 2009, 458–474.
- Erdeljan, *Studenica. All Things Constantinopolitan* = J. Erdeljan, *Studenica. All Things Constantinopolitan*, in: *ΣΥΜΕΙΚΤΑ. Зборник рагова поводом четвргесет година Института за историју уметности Филозофског факултета у Београду*, ed. И. Стевовић, Београд 2011, 93–101.
- Erdeljan, *Studenica. An Identity in Marble* = J. Erdeljan, *Studenica. An Identity in Marble*, Зорграф 35 (2012) 93–98.
- Eustathii Thessalonicensis Opera Minora* = *Eustathii Thessalonicensis Opera Minora*, ed. P. Wirth, Berlin – New York 2000.
- Falkenhausen, *Eine byzantinische Beamtenurkunde* = V. von Falkenhausen, *Eine byzantinische Beamtenurkunde aus Dubrovnik*, BZ 63 (1969–1970) 10–23.
- Farlati, Coleti, *Illyrici sacri VII* = D. Farlati, J. Coleti, *Illyrici sacri VII*, Venetiis 1817.
- Faroqhi, *Understanding Ottoman Guilds* = S. Faroqhi, *Understanding Ottoman Guilds*, in: *Crafts and Craftsmen of the Middle East: Fashioning the Individual in the Muslim Mediterranean*, edd. S. Faroqhi, R. Deguilhem, London – New York 2005, 3–40.

- Fisković, *Crkvica sv. Kuzme i Damjana* = I. Fisković, *Crkvica sv. Kuzme i Damjana u Zablaću na Korčuli*, PPUD 21 (1980) 159–175.
- Fisković, *O freskama* = I. Fisković, *O freskama 11. i 12. stoljeća u Dubrovniku i okolici*, Radovi IPU 33 (2009) 17–36.
- Fisković, *Tri srednjovjekovne crkvice* = I. Fisković, *Tri srednjovjekovne crkvice na Pelješcu*, PPUD 19 (1972) 15–40.
- Foretić, *Dvije isprave* = V. Foretić, *Dvije isprave zahumskog kneza Dese o Mljetu iz 1151. godine*, Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku 1 (1952) 63–72.
- Frantz, *Byzantine Illuminated Ornament* = M. A. Frantz, *Byzantine Illuminated Ornament*, The Art Bulletin 16/1 (1934) 42–101.
- Frolow, *La relique de la Vraie Croix* = A. Frolow, *La relique de la Vraie Croix. Recherches sur le développement d'un culte*, Paris 1961.
- Gabelić, *Prophylactic and Other Inscriptions* = S. Gabelić, *Prophylactic and Other Inscriptions in Late Byzantine Fresco Painting*, in: *Byzantinische Malerei. Bildprogramme, Ikonographie, Stil*, ed. G. Koch, Wiesbaden 2000, 57–72.
- Gagro, *Križ srpskog kralja* = K. Gagro, *Križ srpskog kralja Stefana Uroša II Milutina*, in: *Dominikanci u Hrvatskoj, katalog izložbe*, Zagreb 2011.
- Garrison, *Studies in Mediaeval Italian Painting* = E. B. Garrison, *Studies in the History of Mediaeval Italian Painting IV*, Florence 1962.
- Gavrilović, *Between Latins and Greeks* = Z. Gavrilović, *Between Latins and Greeks: Some Artistic Trends in Medieval Serbia (13th–14th Centuries)*, in: eadem, *Studies in Byzantine and Serbian Medieval Art*, London 2001, 110–124.
- Gavrilović, *Kingship and Baptism* = Z. Gavrilović, *Kingship and Baptism in the Iconography of Dečani and Lesnovo*, in: eadem, *Studies in Byzantine and Serbian Medieval Art*, London 2001, 125–145.
- Gavrilović, *The Gospels of Jakov of Serres* = Z. Gavrilović, *The Gospels of Jakov of Serres (London, B. L., Add. MS 39626), the family of Branković and the Monastery of St Paul, Mount Athos*, in: *Through the looking glass. Byzantium through British eyes*, Aldershot 2000, 135–144.
- Gavrilović, *The Portrait of King Marko* = Z. Gavrilović, *The Portrait of King Marko at Markov manastir (1376–1381)*, BF 16 (1991) 415–428.
- Geary, *Furta Sacra* = P. J. Geary, *Furta Sacra. Thefts of Relics in the Central Middle Ages*, Princeton 1990.
- Gelzer, *Bistümerverzeichnisse der orientalischen Kirche II* = H. Gelzer, *Ungedruckte und wenig bekannte Bistümerverzeichnisse der orientalischen Kirche II*, BZ 2 (1893) 22–72.
- Georges Pachymérès = Georges Pachymérès *relations historiques II*, ed. A. Failler, Paris 1984.
- Georgitsoyanni, *Les peintures murales* = E. N. Georgitsoyanni, *Les peintures murales du Vieux Catholicon du monastère de la Transfiguration aux Météores (1483)*, Athènes 1993.
- Gerasimov, *Un sceau en plombe* = T. Gerasimov, *Un sceau en plombe de Georges fils du roi Bodine*, *Studia historico-philologica Sordicensia* 1 (1938) 217–218.
- Glavaš, *Iskopavanje preromaničke crkve* = T. Glavaš, *Iskopavanje preromaničke crkve u Vrutcima kod Vrela Bosne*, GZMBiH, arheologija, n. s., 37 (1982) 93–122.
- Grabar, *Influences musulmanes* = A. Grabar, *Influences musulmanes sur la décoration des manuscrits slaves balkaniques*, *Revue des études slaves* 27 (1951) 124–135 (= idem, *L'art de la fin de antiquité et du Moyen âge II*, Paris 1968, 653–661).
- Grabar, *Islamic Art and Byzantium* = O. Grabar, *Islamic Art and Byzantium*, DOP 18 (1964) 73–79.
- Grabar, *L'Hodigitria et l'Eléousa* = A. Grabar, *L'Hodigitria et l'Eléousa*, ЗМСЛУ 10 (1974) 3–14.
- Grabar, *Les deux images de la Vierge* = A. Grabar, *Les deux images de la Vierge dans un manuscrit serbe*, in: *L'art byzantin chez les Slaves II/1*, Paris 1930, 264–276.
- Grabar, *Les manuscrits grecs* = A. Grabar, *Les manuscrits grecs enlumines de provenance italienne (IXe–XIe siècles)*, Paris 1972.
- Grabar, *Recherches sur les influences orientales* = A. Grabar, *Recherches sur les influences orientales dans l'art balcanique*, Paris 1928.
- Grabar, *Velmans, Chiesa di Sopoćani* = A. Grabar, T. Velmans, *Gli affreschi della Chiesa di Sopoćani*, Milano 1965.
- Grčke povelje srpskih vladara = Grčke povelje srpskih vladara, edd. A. Solovjev, V. Mošin, London 1974.
- Gušić, Fisković, *Otok Mljet* = B. Gušić, C. Fisković, *Otok Mljet: naš novi nacionalni park. Antropogeografski pregled i kulturno historijski spomenici*, Zagreb 1958.
- Hahn, *Strange Beauty* = C. J. Hahn, *Strange Beauty. Issues in the Making and Meaning of Reliquaries, 400-circa 1204*, University Park 2012.
- Hallensleben, *Das Katholikon* = H. Hallensleben, *Das Katholikon des Johannes-Prodromos-Kloster bei Serrai*, BF 1 (1966) 158–173.
- Hamm, *Apokalipsa bosanskih krstjana* = J. Hamm, *Apokalipsa bosanskih krstjana*, Slovo 9–10 (1960) 43–104.
- Hamann-Mac Lean, *Grundlegung* = R. Hamann-Mac Lean, *Grundlegung zu einer Geschichte der mittelalterlichen Monumentalmalerei in Serbien und Makedonien*, Giessen 1976.
- Harisijadis, *Les miniatures du Tétraévangile* = M. Harisijadis, *Les miniatures du Tétraévangile du métropolitte Jakob de Serrès*, in: *Actes du XIIe Congrès international d'études byzantines III*, Belgrade 1964, 121–130.
- Historia della vita di San Nicolo* = *Historia della vita, miracoli, traslatione, e gloria dell'illustrissimo confessor di Christo San Nicolo il Magno, arcivescouo di Mira, patrono e protettore della città di Bari, Composta dal Padre Antonio Beatillo da Bari, della Campagnia di Giesù, Napoli 1645*³.
- Illuminated Greek Manuscripts* = *Illuminated Greek Manuscripts from American Collections. An Exhibition in Honor of Kurt Weitzmann*, ed. G. Vikan, Princeton 1973.

- Illyricum sacrum VI* = *Illyricum sacrum VI*, edd. D. Farlati, J. Coleti, Venezia 1800.
- Ioannis Cantacuzeni eximperatoris Historiarum* = *Ioannis Cantacuzeni eximperatoris Historiarum libri IV, I–IV*, ed. L. Schopenus, Bonnae 1828–1832.
- Ionescu, *Istoria arhitecturii romanesti* = G. Ionescu, *Istoria arhitecturii romanesti*, București 1937.
- Jakšić, *Predromanički reljef* = N. Jakšić, *Predromanički reljef sa spomenom blaženog Teodora u Bolu na Braču*, PPUĐ 25 (1985) 49–62.
- Janashian, *Armenian Miniature Paintings* = M. Janashian, *Armenian Miniature Paintings of the Monastic Library at San Lazzaro I*, Venice 1966.
- Janc, *Islamski elementi* = Z. Janc, *Islamski elementi u minijaturama Karanskog jevanđelja*, Godišnjak Naučnog društva BiH 2 (1961) 159–170.
- Janin, *La géographie ecclésiastique* = R. Janin, *La géographie ecclésiastique de l'Empire byzantin. Première partie. Le siège de Constantinople et le patriarcat oecuménique, III: Les églises et les monastères*, Paris 1953.
- Janin, *Les églises* = R. Janin, *Les églises et les monastères des grands centres byzantins. Bithynie, Hellespont, Latros, Galèsios, Trébizonde, Athènes, Thessalonique*, Paris 1975.
- Johnstone, *The Byzantine tradition* = P. Johnstone, *The Byzantine tradition in church embroidery*, London 1967.
- Jordan, *The Monastery of the Theotokos Evergetis* = R. M. Jordan, *The Monastery of the Theotokos Evergetis, Its Children and Grandchildren*, in: *The Theotokos Evergetis and Eleventh Century Monasticism*, edd. M. Mullett, A. Kirby, Belfast 1994, 215–245.
- Jovanović, *Zaton, Bijelo Polje* = V. Jovanović, *Zaton, Bijelo Polje – crkva i grobovi*, Arheološki pregled 3 (1961) 129–132.
- Jurković, *O bizantskom utjecaju* = M. Jurković, *O bizantskom utjecaju i autohtonosti nekih likovnih rješenja na predromaničkoj plastici Bosne i Hercegovine*, Radovi IPU 11 (1987) 107–113.
- Jurković, *Prilog proučavanju* = M. Jurković, *Prilog proučavanju pleterne skulpture na području poluotoka Pelješca*, SHP 3/13 (1983) 165–184.
- Jurković, *Prilog odredjivanju* = M. Jurković, *Prilog odredjivanju južnodalmatinske grupe predromaničke skulpture*, SHP 15 (1985) 183–199.
- Jurković, *Ranosrednjovjekovni latinski natpisi* = M. Jurković, *Ranosrednjovjekovni latinski natpisi s Pelješca*, Radovi IPU 10 (1986) 83–89.
- Kalopissi-Verti, *Church Foundations* = S. Kalopissi-Verti, *Church Foundations by Entire Villages (13th–16th c.). A Short Note*, ЗРВИ 44 (2007) 333–340.
- Kalopissi-Verti, *Painters in Late Byzantine Society* = S. Kalopissi-Verti, *Painters in Late Byzantine Society. The Evidence of Church Inscriptions*, CA 42 (1994) 139–158.
- Kandić, *Fonts for the Blessing of the Waters* = O. Kandić, *Fonts for the Blessing of the Waters in Serbian Medieval Churches*, Зорграф 27 (1998–1999) 61–78.
- Kanuni i kanun-name* = *Kanuni i kanun-name za Bosanski, Hercegovacki, Zvornički, Kliški, Crnogorski i Skadarski sandžak*, Sarajevo 1957.
- Kaplan, *De la dépouille à la relique* = M. Kaplan, *De la dépouille à la relique: formation du culte des saints à Byzance du Ve au XIIe siècle*, in: idem, *Pouvoirs, Église et sainteté. Essais sur la société byzantine*, Paris 2011, 75–95 (= *Les reliques: objets, cultes, symboles*, edd. É. Bozóky, A.-M. Helvétius, Turnhout 1999, 19–38).
- Karaman, *Razgovori o nekim problemima* = Lj. Karaman, *Razgovori o nekim problemima domaće historije, arheologije i historije umjetnosti*, Anali Historijskog instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku 6–7 (1959) 41–71.
- Klaić, *Mljetski falsifikati* = N. Klaić, *Mljetski falsifikati*, Arhivski vjesnik 10 (1967) 185–234.
- Klaniczay, *Holy Rulers and Blessed Princesses* = G. Klaniczay, *Holy Rulers and Blessed Princesses. Dynastic Cults in Medieval Central Europe*, Cambridge 2002.
- Klein, *Byzanz, der Westen und das 'wahre' Kreuz* = H. A. Klein, *Byzanz, der Westen und das 'wahre' Kreuz. Die Geschichte einer Reliquie und ihrer künstlerischen Fassung in Byzanz und im Abendland*, Wiesbaden 2004.
- Klein, *Eastern Objects and Western Desires* = H. A. Klein, *Eastern Objects and Western Desires: Relics and Reliquaries between Byzantium and the West*, DOP 58 (2004) 283–314.
- Koprivica, *Freska sa predstavom svetog Hristofora* = T. Koprivica, *Freska sa predstavom svetog Hristofora u Starom Baru*, Историјски записи 77/1–4 (2004) 145–154.
- Korać, *King Milutin's Church* = V. Korać, *King Milutin's Church*, in: *Hilandar monastery*, ed. G. Subotić, Belgrade 1998, 145–152.
- Korać, *Larchitecture de Dečani* = V. Korać, *Larchitecture de Dečani, tradition et innovation*, in: *Дечани и византијска уметност у средином XIV века*, ed. B. J. Ђурић, Београд 1989, 149–157.
- Korać, *L'école de la Morava* = V. Korać, *L'école de la Morava: dernière renaissance dans l'art de la monde byzantine*, in: *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα*, ed. E. Παπαδοπούλου, Αθήνα 1996, 380–391.
- Kotorski spomenici = *Kotorski spomenici. Prva knjiga kotorskih notara od god. 1326–1335*, ed. A. Mayer, Zagreb 1951.
- Krautheimer, *Early Christian and Byzantine Architecture* = R. Krautheimer, *Early Christian and Byzantine Architecture*, Harmondsworth 1989⁴.
- Kreševljaković, *Esnafi i obrti* = H. Kreševljaković, *Esnafi i obrti u starom Sarajevu*, Sarajevo 1958.
- Krsmanović, *Mount Athos and Political Thought* = B. Krsmanović, *Mount Athos and Political Thought in the Slavic World*, in: *Proceedings of the 22nd International Congress of Byzantine Studies, Vol. I: Plenary Papers*, ed. I. Ilyev et al., Sofia 2011, 156–166.
- Kurtović, *Sandalj Hranić Kosača* = E. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača*, Sarajevo 2009.

- Kyriakoudis, *Les artistes grecs* = E. Kyriakoudis, *Les artistes grecs qui ont participé à la peinture murale des régions sous la juridiction du Patriarcat de Peć pendant sa rénovation (1557–1690)*, *Balkan Studies* 24/2 (1983) 485–510.
- Kyriakoudis, *The Main Features of Monumental Painting in Macedonia* = E. Kyriakoudis, *The Main Features of Monumental Painting in Macedonia in the Late Byzantine Period*, in: *Byzantine Macedonia. Art, Architecture, Music and Hagiography*, edd. J. Burke, R. Scott, Melbourne 2001, 59–79.
- La porpora* = *La porpora. Realtà e immaginario di un colore simbolico*, ed. O. Longo, Venezia 1998.
- Laiou, *Byzantium and the Neighboring Powers* = A. Laiou, *Byzantium and the Neighboring Powers: Small-State Policies and Complexities*, in: eadem, *Byzantium and the Other: Relations and Exchanges*, Farnham–Burlington VT 2012, XIV, 1–12.
- Lart byzantin du XIIIe siècle* = *Lart byzantin du XIIIe siècle. Symposium de Sopoćani*, ed. V. J. Djurić, Beograd 1967.
- Laurent, *Le thème* = V. Laurent, *Le thème byzantin de Serbie au XIe siècle*, *REB* 15 (1957) 185–195.
- Lăzărescu, *Nicodim de la Tismana* = E. Lăzărescu, *Nicodim de la Tismana si rolul său în cultura veche românească I (pînă în 1385)*, *Romanoslavica* 11 (1965) 237–285.
- Le Goff, *Saint Louis* = J. Le Goff, *Saint Louis*, Paris 1996.
- Le Mont Athos* = *Le Mont Athos et l'Empire byzantin. Trésors de la Sainte Monagne*, Paris 2009.
- Leroy, *Les manuscrits coptes* = J. Leroy, *Les manuscrits coptes et coptes-arabes illustrés*, Paris 1974.
- Leroy, *Les manuscrits syriaques* = J. Leroy, *Les manuscrits syriaques a peintures conservés dans les bibliothèques d'Europe et d'Orient*, Paris 1964.
- Les Reliques* = *Les Reliques: Objets, cultes, symboles*, edd. E. Bozoky, A., M. Helvétius, Turnhout 1999.
- Le typikon de la Théotokos Évergétis* = *Le typikon de la Théotokos Évergétis*, ed. P. Gautier, *REB* 40 (1982) 5–101.
- Listine* = *Listine o odnošajih između Južnoga Slavenstva i Mletačke Republike*, I–X, ed. S. Ljubić, Zagreb 1861–1891.
- Loverdou-Tsigaridas, *Objets précieux* = K. Loverdou-Tsigaridas, *Objets précieux de l'église de la Vierge Gavaliotissa au monastère de Lavra (Mont Athos)*, *Σορπαφ* 26 (1997) 81–86.
- Luković, *Freske i slike* = N. Luković, *Freske i slike katedrale sv. Tripuna*, in: *800 godina katedrale sv. Tripuna u Kotoru*, Kotor 1966, 63–79.
- Ljubinković, *Majstori starog srpskog slikarstva* = R. Ljubinković, *Majstori starog srpskog slikarstva. Povodom knjige profesora Svetozara Radojčića*, *Naše starine* 4 (1957) 187–204.
- Machavariani, *Georgian manuscripts* = H. Machavariani, *Georgian manuscripts*, Tbilisi 1970.
- Magdalino, *Round Church at Preslav* = P. Magdalino, *The Byzantine Antecedents of the Round Church at Preslav*, *Проблеми на изкуството* 45/2 (2012) 3–5.
- Maksimović, *Bužantio και οι Σέρβοι* = Lj. Maksimović, *Bužantio και οι Σέρβοι τον 11ο αιώνα: ζήτημα εσωτερικής ή εξωτερικής πολιτικής της αυτοκρατορίας*, in: *Η Αυτοκρατορία σε κρίση (;) Το Βυζάντιο τον 11ο αιώνα (1025–1081)*, ed. V. N. Vlyssidou, Athens 2003, 75–85.
- Maksimović, *Das Kanzleiwesen* = Lj. Maksimović, *Das Kanzleiwesen der serbischen Herrscher*, in: *Kanzleiwesen und Kanzleisprachen im östlichen Europa*, ed. C. Hannick, Köln–Weimar–Wien 1999, 25–54.
- Maksimović, *Η ανάπτυξη κεντρόφυγων ροπών* = Lj. Maksimović, *Η ανάπτυξη κεντρόφυγων ροπών στις πολιτικές σχέσεις Βυζαντίου και Σερβίας τον ΙΔ' αιώνα*, in: *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα*, edd. Ευ. Παπαδοπούλου, Δ. Διαλέτη, Αθήνα 1996, 282–290.
- Maksimović, *Η εθνογένεση των Σέρβων* = Lj. Maksimović, *Η εθνογένεση των Σέρβων στον Μεσαίωνα*, Athens 1994.
- Mango, *Byzantine Architecture* = C. A. Mango, *Byzantine Architecture*, New York 1976 (London 1986²).
- Manoscritti slavi* = *Manoscritti slavi, documenti e carte riguardanti la storia bulgara della Biblioteca Apostolica Vaticana e dell'Archivio segreto Vaticano (IX–XVII secolo)*, Софiя 1979.
- Marasović, *Makarska i Primorje* = T. Marasović, *Makarska i Primorje u ranom srednjem vijeku*, Split 1998.
- Marasović, *Ranosrednjovjekovne crkve* = T. Marasović, *Ranosrednjovjekovne crkve pseudobazilikalnoga tipa u Dalmaciji*, *Archaeologia Adriatica* 11 (2008) 555–572.
- Marava-Chatzinicolaou, Toufexi-Paschou, *Catalogue* = A. Marava-Chatzinicolaou, C. Toufexi-Paschou, *Catalogue of the Illuminated Byzantine Manuscripts of the National Library of Greece*, I, Athens 1978; III, Athens 1997.
- Marjanović-Dušanić, *L'écriture et la sainteté* = S. Marjanović-Dušanić, *L'écriture et la sainteté dans la Serbie médiévale*, in: *Étude sur l'hagiographie*, avec la préface de B. Flusin, ed. A. Serandour, Turnhout, у штампнi.
- Marjanović-Dušanić, *La réécriture hagiographique* = S. Marjanović-Dušanić, *La réécriture hagiographique: usages et fonctions dans la Serbie médiévale*, in: *Remanier, métaphraser. Fonctions et techniques de la réécriture dans le monde byzantin*, edd. S. Marjanović-Dušanić, B. Flusin, Belgrade 2011, 163–180.
- Marjanović-Dušanić, *La sainteté féminine* = S. Marjanović-Dušanić, *La sainteté féminine et les cultes dynastiques en Serbie médiévale: la sainte reine Hélène d'Anjou*, in: *Les réseaux familiaux. Antiquité tardive et Moyen Âge. In Memoriam A. Laiou et É. Patlagean*, ed. B. Caseau, Paris 2012, 125–133.
- Marjanović-Dušanić, *Patterns of Martyrial Sanctity* = S. Marjanović-Dušanić, *Patterns of Martyrial Sanctity in the Royal Ideology of Medieval Serbia. Continuity and Change*, *Balkanica* 37 (2007) 69–79.
- Marković Č., *Graditeljska baština Crnojevića* = Č. Marković, *Graditeljska baština Crnojevića*, in: *Crnojevići: značaj za crnogorsku državu i kulturu*, ed. Č. Drašković, Podgorica 2011, 67–102.

- Marković M., *The Painter Eutychios* = M. Marković, *The Painter Eutychios – Father of Michael Astrapas and Protomaster of the Frescoes in the Church of the Virgin Peribleptos in Ohrid*, ЗМЦЛЈ 38 (2010) 9–34.
- Martínez Sáez, *El Díptico* = A. Martínez Sáez, *El Díptico Bizantino de la Catedral de Cuenca*, Cuenca 2004.
- Matthews, *The Early Churches of Constantinople* = Th. F. Matthews, *The early churches of Constantinople. Architecture and liturgy*, University Park, Penn. 1971.
- Mavromatis, *Le kralj Milutin* = L. Mavromatis, *Le fondation de l'Empire serbe. Le kralj Milutin*, Thessalonique 1978.
- Mijović, *Crkvice-kripte* = P. Mijović, *Crkvice-kripte na crnogorskom primorju*, PPUD 21 (1980) 149–158.
- Miklosich, *Monumenta serbica* = Fr. Miklosich, *Monumenta serbica spectantia historiam Serbiae, Bosnae, Ragusii, Viennae* 1858.
- Milanovic, *Esphigmenou Chrysobull* = Lj. Milanovic, *Reconsidering the Significance of the Esphigmenou Chrysobull*, Thirtieth Annual Byzantine Studies Conference, October 2004, The Walters Art Museum and The Johns Hopkins University Baltimore, Maryland (= http://www.bsana.net/conference/archives/2004/abstracts_2004.html).
- Milanović, *The Politics of Translatio* = Lj. Milanović, *The Politics of Translatio: the Visual Representation of the Translation of Relics in the Early Christian and Medieval Period, The Case of St. Stephen*, PhD thesis, Rutgers University, New Brunswick 2011.
- Miles, *Byzantium and the Arabs* = G. C. Miles, *Byzantium and the Arabs: Relation in Crete and the Aegean Area*, DOP 18 (1964) 20–32.
- Miles, *Islamic Elements in Byzantine Ornament* = G. C. Miles, *Classification of Islamic Elements in Byzantine Architectural Ornament in Greece*, in: *Actes du XII Congrès International d'études byzantines III*, Belgrade 1964, 281–287.
- Millet, *Cozia* = G. Millet, *Cozia et les églises serbes de la Morava*, in: *Mélanges offerts à M. Nicolas Iorga par ses amis de la France et des pays de langue française*, Paris 1933, 827–856.
- Millet, *L'ancien art serbe* = G. Millet, *L'ancien art serbe. Les églises*, Paris 1919.
- Miljković-Peppek, *Le portrait* = P. Miljković-Peppek, *Le portrait de l'empereur byzantin Michel VIII à l'église rupestre de Saint-Érasme près d'Ohrid*, CA 45 (1997) 169–177.
- Mitrović, *Benediktinci* = K. Mitrović, *Benediktinci na području Barske nadbiskupije i Kotorske biskupije (9. stoljeće – 1571)*, Cetinje–Kotor 2015.
- Momirović, *Stari rukopisi i štampane knjige* = P. Momirović, *Stari rukopisi i štampane knjige u Čajniču*, Naše starine 3 (1956) 173–177.
- Monastery of Vatopaidi* = *The Holy and Great Monastery of Vatopaidi. Tradition, History, Art*, II, Mount Athos 1998.
- Mošin, *Ćirilski rukopisi* = V. Mošin, *Ćirilski rukopisi Jugoslavenske akademije I–II*, Zagreb 1955.
- Mošin, *Izveštaj* = V. Mošin, *Izveštaj o naučnom putovanju u Srijemsku Mitrovicu, Beograd, Peć, Dečane, Cavtat, Dubrovnik 1953. godine. Inventar ćirilskih rukopisa Muzeja Srpske pravoslavne crkve u Beogradu*, Ljetopis JAZU 60 (1955) 218–226.
- Mošin, Traljić, *Ćirilski spomenici u Bosni i Hercegovini* = V. Mošin, S. Traljić, *Ćirilski spomenici u Bosni i Hercegovini*, Naše starine 6 (1959) 63–104.
- Mošin, *Ornament južnoslovenskih rukopisa* = V. Mošin, *Ornament južnoslovenskih rukopisa XI–XIII veka*, Radovi Naučnog društva NR. Bosne i Hercegovine 7, Odeljenje istorijsko-filoloških nauka, knj. 3 (1957) 5–79.
- Nagel, Wood, *Antiquity in the Renaissance* = A. Nagel, C. S. Wood, *What counted as an 'antiquity' in the Renaissance?*, in: *Renaissance Medievalisms*, ed. K. Eisenbichler, Toronto 2009, 53–74.
- Nagorni, *Die Kirche Sv. Petar* = D. Nagorni, *Die Kirche Sv. Petar in Bijelo Polje (Montenegro). Ihre Stellung in der Geschichte des serbischen Architektur*, München 1978.
- Nelson, *Byzantine Art in the Italian Renaissance* = R. S. Nelson, *Byzantine Art in the Italian Renaissance*, in: *Heaven & Earth. Art of Byzantium from the Greek Collections*, edd. A. Drandaki, D. Papanikola-Bakirtzi, A. Tourta, Athens 2013, 327–335.
- Nelson, *Palaeologan Ornament and the Arabesque* = R. S. Nelson, *Palaeologan Illuminated Ornament and the Arabesque*, Wiener Jahrbuch für Kunstgeschichte 41 (1988) 7–22.
- Nelson, *The Italian Appreciation* = R. S. Nelson, *The Italian Appreciation and Appropriation of Illuminated Byzantine Manuscripts, ca. 1200–1450*, DOP 49 (1995) 209–235.
- Nicephori Gregorae Byzantina historia* = *Nicephori Gregorae Byzantina historia*, I–II, ed. L. Schopenus, Bonnae 1829–1830; III, ed. I. Bekkerus, Bonnae 1855.
- Nordhagen, *Icons* = P. J. Nordhagen, *Icons Designed for the Display of Sumptuous Votive Gifts*, DOP 41 (1987) 453–460.
- Obolensky, *The Byzantine Commonwealth* = D. Obolensky, *The Byzantine Commonwealth. Eastern Europe 500–1453*, London 2000.
- Oikonomidès, *Emperor of the Romans* = N. Oikonomidès, *Emperor of the Romans – Emperor of the Romania*, in: *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα*, edd. Ευ. Παπαδοπούλου, Δ. Διαλέτη, Αθήνα 1996, 121–128.
- Ousterhout, *Constantinople, Bithynia, and Regional Developments* = R. G. Ousterhout, *Constantinople, Bithynia, and Regional Developments in Later Palaeologan Architecture*, in: *The Twilight of Byzantium. Aspects of Cultural and Religious History in the Late Byzantine Empire*, edd. S. Ćurčić, D. Mouriki, Princeton 1991, 75–110.
- Pace, *L'affresco nella chiesa di San Luca* = V. Pace, *L'affresco nella chiesa di San Luca a Cattaro (Kotor) e il ricordo della chiesa di Roma*, in: *Црква Свеіої Лυке кроз вјекове*, ed. B. Kopah, Kotor 1997, 107–111.
- Paizi-Apostolopoulou, *Authority of a Learned Patriarch* = M. Paizi-Apostolopoulou, *Appealing to the Authority of a Learned Patriarch: New Evidence on Gennadios Scholarios' Responses*

- to the Questions of George Branković, *The Historical Review* 9 (2012) 95–116.
- Patterson Ševčenko, *Icons and Liturgy* = N. Patterson Ševčenko, *Icons and Liturgy*, DOP 45 (1991) 45–57.
- Patterson Ševčenko, *The Vita Icon* = N. Patterson Ševčenko, *The Vita Icon and the Painter as Hagiographer*, DOP 53 (1999) 149–167.
- Peković, *Četiri elafitske crkve* = Ž. Peković, *Četiri elafitske crkve*, Dubrovnik–Split 2008.
- Pelekanidis et al., *The Treasures of Mont Athos I* = S. M. Pelekanidis et al., *The Treasures of Mont Athos. Illuminated Manuscripts I*, Athens 1974.
- Pentcheva, *Imagined Images* = B. Pentcheva, *Imagined Images: Visions of Salvation and Intercession in a Double-Sided Icon from Paganovo*, DOP 54 (2000) 139–156.
- Petković, *Art and Patronage* = S. Petković, *Art and Patronage in Serbia during the Early Period of Ottoman Rule (1450–1600)*, BF 16 (1990) 401–414.
- Petković, *Artistic Activity* = S. Petković, *Artistic Activity and the Struggle for Survival of the Serbian Church during the Sixteenth and Seventeenth Centuries*, *Balkan Studies* 24/2 (1983) 617–630.
- Petković, *Serbian Painting* = S. Petković, *Serbian Painting at the Time of George Brankovich (1427–1456)*, JÖB 32/5 (1982) 197–198.
- Petković, *The Thirteenth Century Frescoes in Morača* = S. Petković, *The Thirteenth Century Frescoes in Morača Monastery. A Reinterpretation*, in: *Actes du XVe Congrès international d'études byzantines*, II/B. *Art et archéologie*, Athènes 1981, 631–638.
- Popović D., *A Staurotheke* = D. Popović, *A Staurotheke of Serbian Provenance in Pienza*, *Зорграф* 36 (2012) 157–170.
- Popović D., *Eulogiae* = D. Popović, *Eulogiae Terrae Sanctae of St Sava of Serbia*, *Balkanica* 45 (2014) 55–69.
- Popović D., *Paying devotions to the Holy Hermit* = D. Popović, *Paying devotions to the Holy Hermit: The shrine of St Prochorus of Pčinja*, in: *Routes of Faith in the Medieval Mediterranean*, Thessalonike 2008, 215–226.
- Popović D., *Relics and Politics in the Middle Ages* = D. Popović, *Relics and Politics in the Middle Ages: the Serbian Approach*, in: *Eastern Christian Relics*, ed. A. M. Lidov, Moscow 2003, 161–180.
- Popović D., *The Cult of St Peter of Koriša* = D. Popović, *The Cult of St Peter of Koriša. Stages of Development and Patterns*, *Balkanica* 28 (1997) 181–211.
- Popović M., *Crkvina u Paniku* = M. Popović, *Crkvina u Paniku*, GZMBiH, arheologija, n. s., 27–28 (1973) 347–363.
- Popović M., *Les forteresses* = M. Popović, *Les forteresses du système défensif byzantin en Serbie au XI–XII siècle*, *Starinar* 42 (1991) 169–185.
- Popović M., *Manastir svetog Petra de Campo* = M. Popović, *Manastir svetog Petra de Campo kod Trebinja*, GZMBiH, arheologija, n. s., 27–28 (1973) 313–346.
- Popović S., *Dividing the Indivisible* = S. Popović, *Dividing the Indivisible: The Monastery Space – Secular and Sacred*, ZRVI 44 (2007) 47–65.
- Porčić, *The Menologem* = N. Porčić, *The Menologem in Serbian Medieval Document-Making*, in: *ΠΕΡΙΒΟΛΟΣ. Зборник у часту Мирјане Живојиновић*, edd. Б. Миљковић, Д. Џеледџић, Београд 2015, 285–298.
- Preradović, *Bisanzio sull'Adriatico* = D. Preradović, *Bisanzio sull'Adriatico nel IX e X secolo. Topografia sacra*, Udine–Paris 2011 (неојављена докторска теза).
- Prijatelj-Pavičić, *U potrazi za izgubljenim slikarstvom* = I. Prijatelj-Pavičić, *U potrazi za izgubljenim slikarstvom: o majstoru Lovru iz Kotora i slikarstvu na prostoru od Dubrovnika do Kotora tijekom druge polovice XV stoljeća*, Dubrovnik 2013.
- Pringle, *The Churches* = D. Pringle, *The Churches of the Crusader Kingdom of Jerusalem. A Corpus III (The City of Jerusalem)*, Cambridge 2007.
- Prinzing, *Die autokephale byzantinische Kirchenprovinz* = G. Prinzing, *Die autokephale byzantinische Kirchenprovinz Bulgarien/Ohrid. Wie unabhängig waren ihre Erzbischöfe?*, in: *Proceedings of the 22nd International Congress of Byzantine Studies*, Vol. I: *Plenary Papers*, Sofia 2011, 389–413.
- Prolović, *Die Kirche des heiligen Andreas an der Treska* = J. Prolović, *Die Kirche des heiligen Andreas an der Treska. Geschichte, Architektur und Malerei einer palaiologenzeitlichen Stiftung des serbischen Prinzen Andreas*, Wien 1997.
- Pseudo-Kodinos, *Traité des offices* = Pseudo-Kodinos, *Traité des offices*, ed. J. Verpeaux, Paris 1966.
- Radić, *Ο Συμμεών Ούρεσης Παλαιολόγος* = R. Radić, *Ο Συμμεών Ούρεσης Παλαιολόγος και το κράτος του μεταξύ της βυζαντινής και της серβικής αυτοκρατορίας*, in: *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα*, edd. Ευ. Παπαδοπούλου, Δ. Διαλέτη, Αθήνα 1996, 195–208.
- Radojčić, *Die serbische Ikonenmalerei* = S. Radojčić, *Die serbische Ikonenmalerei vom 12. Jahrhundert bis zum Jahre 1459*, JÖBG 5 (1956) 61–84.
- Radojčić, *Elemente der westlichen Kunst* = S. Radojčić, *Elemente der westlichen Kunst des frühen Mittelalters in der ältesten serbischen Miniaturen*, in: *Actes du XVIIe Congrès international d'histoire de l'art*, La Haye 1955, 199–206.
- Radojčić, *Malerei der Paläologischen Renaissance* = S. Radojčić, *Die Entstehung der Malerei der Paläologischen Renaissance*, JÖBG 7 (1958) 105–124.
- Radojčić, *Srpska umetnost* = S. Radojčić, *Srpska umetnost u srednjem veku*, Beograd–Zagreb–Mostar 1982.
- Radojčić, *Stare srpske minijature* = S. Radojčić, *Stare srpske minijature*, Beograd 1950.
- Radojčić, *Srpsko-rumunski odnosi* = Đ. Sp. Radojčić, *Srpsko-rumunski odnosi XIV–XVII veka*, *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду* 1 (1956) 13–29.

- Radujko, 'Αρχιερατικός θρόνος' = M. Radujko, *L' Αρχιερατικός θρόνος, des évêques de Moravica et la peinture de Saint-Achille à Arilje*, CA 49 (2001) 143–178.
- Rakić, *Islamic Influence* = Z. Rakić, *Islamic Influence on Illumination of Serbian Manuscripts of the 16th and 17th Century*, in: *Common Culture and Particular Identities: Christians, Jews and Muslims in the Ottoman Balkans*, edd. E. Papo, N. Makuljević, Beer–Sheba–Belgrade 2013, 217–224.
- Regan, Nadilo, *Ranoromaničke sakralne građevine* = K. Regan, B. Nadilo, *Crkveno graditeljstvo. Ranoromaničke sakralne građevine dubrovačkog područja* (I), *Građevinar* 58/2 (2006) 143–153.
- Regan, Nadilo, *Predromaničke crkve* = K. Regan, B. Nadilo, *Predromaničke crkve na dijelu južnodalmatinskih otoka*, *Građevinar* 58/11 (2006) 937–947.
- Reliquiare* = *Reliquiare im Mittelalter*, edd. B. Reudenbach, G. Toussaint, Berlin 2011².
- Rëmbeci, *Kodikëtmesjetarë në Shqipëri* = A. Rëmbeci, *Kodikëtmesjetarë në Shqipëri, ura kulturore midis Lindjes dhe Perëndimit: Rasti i Kodikëve me prejardhje Italo-Bizantine*, in: *Shqipëriames Lindjes dheperëndimit, Aktete Konferencës Shkencore Ndërkom-bëtare, Tiranë 17 dhjetor 2013*, ed. A. Rëmbeci, Tiranë 2014, 21–36.
- Ringheim, *Eine altserbische Trojasage* = A. Ringheim, *Eine altserbische Trojasage. Text mit linguistischer und literarhistorischer Charakteristik*, Prag–Uppsala 1951.
- Rodley, *The Monastery of the Theotokos Evergetis* = L. Rodley, *The Monastery of the Theotokos Evergetis, Constantinople: Where it was and What it Looked Like*, in: *The Theotokos Evergetis and Eleventh Century Monasticism*, edd. M. Mullett, A. Kirby, Belfast 1994, 17–29.
- Ross, *Alexander Historiatus* = D. J. A. Ross, *Alexander Historiatus. A Guide to Medieval Illustrated Alexander Literature*, Frankfurt am Main 1988².
- Sáez, *El díptico bizantino* = A. M. Sáez, *El díptico bizantino de la Catedral de Cuenca*, Cuenca 2004.
- Safran, *Artistic Links Between Epiros and Apulia* = L. Safran, *Exploring Artistic Links Between Epiros and Apulia in the Thirteenth Century: The Problem of Sculpture and Wall Painting*, in: *Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου για το Δεσποτάτο της Ηπείρου* (Άρτα, 27–31 Μαΐου 1990), Άρτα 1992, 455–462.
- Saints and Sacred Matter* = *Saints and Sacred Matter. The Cult of Relics in Byzantium and Beyond*, edd. C. Hahn, H. A. Klein, Washington D.C. 2015.
- San Nicola* = *San Nicola. Splendori d'arte d'Oriente e d'Occidente*, ed. M. Bacci, Milano 2006.
- Sas-Zaloziecky, *Die byzantinische Baukunst* = W. Sas-Zaloziecky, *Die byzantinische Baukunst in den Balkanländern und ihre Differenzierung unter abendländischen und islamischen Einwirkungen. Studien zur Kunstgeschichte der Balkanländer*, München 1955.
- Schwarz, *Giotto's Byzantium* = M. V. Schwarz, *Giotto's Byzantium*, in: *ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ. Ζbornik radova novodom češćrpeseti godina* *Институција за историју уметности Филозофској факултету Универзитета у Београду*, ed. И. Стевовић, Београд 2012, 157–170.
- Shea, *The late Byzantine city* = J. Shea, *The late Byzantine city: Social, economic and institutional profile*, Birmingham 2010 (не-публикована докторска дисертација).
- Shepard, *Manners maketh Romans?* = J. Shepard, *Manners Maketh Romans? Young Barbarians at the Emperor's Court*, in: *Byzantine Style, Religion and Civilization. In Honour of sir Steven Runciman*, ed. E. Jeffreys, Cambridge 2006, 135–158.
- Sinkević, *Prolegomena for a Study of Royal Entrances* = I. Sinkević, *Prolegomena for a Study of Royal Entrances in Byzantine Churches: The Case of Marko's Monastery*, in: *Approaches to Byzantine Architecture and Its Decoration: Studies in Honor of Slobodan Ćurčić*, edd. M. J. Johnson, R. G. Ousterhout, A. C. Papalexandrou, Farnham–Burlington 2012, 121–142.
- Sinkević, *Rhodes Hand of St. John the Baptist* = I. Sinkević, *Afterlife of the Rhodes Hand of St. John the Baptist*, in: *Byzantine Images and Their Afterlives: Essays in Honor of Annemarie Weyl Carr*, ed. L. Jones, Farnham–Burlington 2014, 125–141.
- Sinkević, *St. Petar Koriški* = I. Sinkević, *St. Petar Koriški and His Monastery*, *Serbian Studies* 8/1–2 (1994) 105–119.
- Skawran, *The Development* = K. M. Skawran, *The Development of Middle Byzantine Fresco Painting in Greece*, Pretoria 1982.
- Snively, *Archaeological Investigation at Konjuh* = C. S. Snively, *Archaeological Investigation at Konjuh, Republic of Macedonia, in 2000*, *DOP* 56 (2002) 297–306.
- Soloviev, *Le droit byzantin* = A. V. Soloviev, *Le droit byzantin dans la codification d'Étienne Douchan*, *Revue historique de droit français et étranger* 7 (1928) 387–412.
- Soria, *Les peintres du XVIIIe s.* = J. Soria, *Les peintres du XVIIIe s. et la peinture Paléologue: David Selenica et Denys de Fournas*, in: *Héritages de Byzance en Europe du Sud-Est à l' époque moderne et contemporaine*, edd. O. Delouis, A. Couderc, P. Guran, Athènes 2013, 179–193.
- Soulis, *The Serbs and Byzantium* = G. Ch. Soulis, *The Serbs and Byzantium during the Reign of Tsar Stephen Dušan (1331–1355) and His Successors*, Athens 1995.
- Soulis, *Tsar Dušan* = G. Ch. Soulis, *Tsar Dušan and Mount Athos*, *Harvard Slavic studies* 2 (1954) 125–139.
- Spatharakis, *Corpus* = I. Spatharakis, *Corpus of Dated Illuminated Greek Manuscripts to the Year 1453*, Leiden 1981.
- Stankova, Nenkovska, *The Manuscript Heritage of Ioan Kratovski* = L. Stankova, L. Nenkovska, *The Manuscript Heritage of Ioan Kratovski*, *European Journal of Science and Theology* 5/1 (2009) 13–24.
- Starodubcev, *Srpsko zidno slikarstvo* = T. Starodubcev, *Srpsko zidno slikarstvo u doba Lazarevića i Brankovića (1375–1459)*, Beograd 2007 (непубликована докторска дисертација).
- Stele, *Ljubljanska verzija ikone sv. Nikolaja* = F. Stele, *Ljubljanska verzija velike ikone sv. Nikolaja iz Barija*, in: *Зборник Свећозара Рагојчића*, Београд 1969, 287–293.

- Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα*, edd. Ευ. Παπαδοπούλου, Δ. Διαλέτη, Αθήνα 1996, 129–139.
- Todić, *L'influence de la liturgie*** = B. Todić, *L'influence de la liturgie sur la décoration peinte du narthex de Sopoćani*, in: *Древнерусское искусство. Русь, Византия, Балканы – XIII век*, Санкт-Петербург 1997, 43–58.
- Todić, *Opening Scene*** = B. Todić, *What Was the Opening Scene of the Cycle of St. Simeon Nemanja at Studenica?*, in: *Образ Византии. Сборник статей в честь О. С. Поповой*, ed. A. В. Захарова, Москва 2008, 517–524.
- Todić, *Τρεις σεββικές λειψανοθήκες*** = B. Todić, *Τρεις σεββικές λειψανοθήκες στη μονή του Βατοπεδίου*, in: *Ιερά Μονή Βατοπεδίου. Ιστορία και τέχνη*, Αθήνα 1999, 241–254.
- Tomas, *Crkva sv. Marije*** = I. Tomas, *Crkva sv. Marije na otoku Mljetu i njezina povezanost s romaničkim spomenicima Apulije*, *Prostor* 19/2 (42) (2011) 296–309.
- Tomić-Djurić, *The Isles of Great Silence*** = M. Tomić-Djurić, *The Isles of Great Silence: Monastic Life on Lake Scutari under the Patronage of the Balšićs*, *Balkanica* 43 (2012) 81–116.
- Tomić-Đurić, *To Picture and to Perform*** = M. Tomić-Đurić, *To Picture and to Perform: The image of the Eucharistic Liturgy at Markov Manastir (I)*, *Zograf* 38 (2014) 123–141.
- Tra le due sponde dell'Adriatico*** = *Tra le due sponde dell'Adriatico: la pittura nella Serbia de XIII secolo e l'Italia*, ed. R. D'Amico, Ferrara 1999.
- Treasures of Heaven*** = *Treasures of Heaven: Saints, Relics, and Devotion in Medieval Europe*, edd. M. Bagnoli, H. A. Klein, C. Griffith Mann, Baltimore 2011.
- Treasures of Mount Athos*** = *Treasures of Mount Athos*, ed. A. A. Karakatsanis, Thessaloniki 1997.
- Treitinger, *Die oströmische Kaiser*** = O. Treitinger, *Die oströmische Kaiser- und Reichsidee nach ihrer Gestaltung im höfischen Zeremoniell. Vom oströmischen Staats- und Reichsgedanken*, Darmstadt 1956².
- Trkulja, *Divine Revelation Performed*** = J. Trkulja, *Divine Revelation Performed: Symbolic and Spatial Aspects in the Decoration of Byzantine Churches*, in: *Spatial Icons. Performativity in Byzantium and Medieval Russia*, ed. A. Lidov, Moscow 2011, 213–237.
- Trkulja, *The Rose Window*** = J. Trkulja, *The Rose Window: A Feature of Byzantine Architecture?*, in: *Approaches to Byzantine Architecture and Its Decoration: Studies in Honor of Slobodan Ćurčić*, edd. M. J. Johnson, R. G. Ousterhout, A. C. Papalexandrou, Farnham–Burlington 2012, 143–164.
- Vassilaki, *Female Piety*** = M. Vassilaki, *Female Piety, Devotion and Patronage: Maria Angelina Doukaina Palaiologina of Ioannina and Helena Uglješa of Serres*, in: *Donation et donateurs dans le monde byzantin*, edd. S. J.-M. Spieser, E. Yota, Paris 2012, 221–234.
- Vego, *Novi i revidirani natpisi*** = M. Vego, *Novi i revidirani natpisi iz Hercegovine*, *GZM*, n. s., Arheologija 15–16 (1960–1961) 259–286.
- Vego, *Ploča sa ćirilskim natpisom*** = M. Vego, *Ploča sa ćirilskim natpisom i likom sv. Petra iz Stona*, *Naše starine* 7 (1960) 139–144.
- Velmans, *Le portrait*** = T. Velmans, *Le portrait dans l'art des Paléologues*, in: *Art et société à Byzance sous les Paléologues*, Venise 1971, 91–148.
- Vežić, *Rotonda u Ošlju*** = P. Vežić, *Rotonda u Ošlju*, in: *Zbornik Tomislava Marasovića*, edd. I. Babić, A. Milošević, Ž. Rapanić, Split 2002, 220–230.
- Vikan, *Catalogue of the Sculpture*** = G. Vikan, *Catalogue of the Sculpture in the Dumbarton Oaks Collection from the Ptolemaic Period to the Renaissance*, Washington 1995.
- Vikan, *'Guided by Land and Sea'*** = G. Vikan, *'Guided by Land and Sea': Pilgrim Art and Pilgrim Travel in Early Byzantium*, in: *Tesserae. Festschrift für Josef Engemann*, Münster 1991, 74–92 (= idem, *Sacred Images and Sacred Power in Byzantium*, Aldershot 2003, VIII).
- Vinski et al., *Rani srednji vijek*** = Z. Vinski et al., *Rani srednji vijek*, Beograd–Zagreb–Mostar 1986.
- Vocotopoulos, *Church Architecture in the Despotate of Epirus*** = P. L. Vocotopoulos, *Church Architecture in the Despotate of Epirus: the Problem of Influences*, *Σορραφ* 27 (1998–1999) 79–92.
- Vojvodić, *Newly discovered portraits*** = D. Vojvodić, *Newly discovered portraits of rulers and the dating of the oldest frescoes in Lipljan*, *Zograf* 36 (2012) 143–155.
- Vojvodić, *The Nativity of Christ*** = D. Vojvodić, *The Nativity of Christ and the Descent into Hades as Programme Counterparts in Byzantine Wall Painting*, in: *ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ. Зборник радова поводом четрдесетї година Инстїтуту за историју уметно-стїи Филозофскої факултету Универзитету у Београду*, ed. И. Стевовић, Београд 2012, 127–142.
- Vojvodić, *Un regard nouveau*** = D. Vojvodić, *Un regard nouveau sur la représentation du Concile de saint Siméon-Nemanja à Arilje*, *Cahiers Balkaniques* 31 (2000) 11–20.
- Vujičić, *Freska s likom sv. Hristofora*** = R. Vujičić, *Freska s likom sv. Hristofora na pročelju crkve sv. Ane u Kotoru*, *PPUD* 24 (1984) 39–44.
- Vujičić, *Freske u crkvi Marije Collegiate*** = R. Vujičić, *Freske u crkvi Marije Collegiate u Kotoru*, *PPUD* 36 (1995) 365–378.
- Vujičić, *Srednjovjekovna arhitektura i slikarstvo*** = R. Vujičić, *Srednjovjekovna arhitektura i slikarstvo Crne Gore*, Podgorica 2007.
- Vujičić, *Zidno slikarstvo*** = R. Vujičić, *Zidno slikarstvo*, in: *Zagovori svetom Tripunu. Blago Kotorske biskupije*, Zagreb 2009, 71–80.
- Walter, *The Iconographical Sources*** = Ch. Walter, *The Iconographical Sources for the Coronation of Milutin and Simonida at Gračanica*, in: *Византијска уметност и иконостас XIV века*, Београд 1978, 183–200.
- Walter, *The Portrait of Jakov of Serres*** = C. Walter, *The Portrait of Jakov of Serres in London, Additional 39626, Its Place in Paleologue Manuscript Illumination*, *Σορραφ* 7 (1977) 65–72.

- Weitzmann, *Die byzantinische Buchmalerei* = K. Weitzmann, *Die byzantinische Buchmalerei des 9. und 10. Jahrhunderts*, Berlin 1935.
- Weitzmann, *Illustrated Manuscripts* = K. Weitzmann, *Illustrated Manuscripts at St. Catherine's Monastery on Mount Sinai*, Collegeville, MN 1973.
- Weitzmann, Galavaris, *The Monastery of Saint Catherine* = K. Weitzmann, G. Galavaris, *The Monastery of Saint Catherine at Mount Sinai. The Illuminated Greek Manuscripts. Vol. I. From the Ninth to the Twelfth Century*, Princeton 1990.
- Wirth, *À propos des influences byzantines* = J. Wirth, *À propos des influences byzantines sur l'art du Moyen Âge occidental*, in: *Material and Ideal. Essays in Medieval Art and Archaeology in Honour of Jean-Michel Spieser*, edd. A. Cutler, A. Papaconstantinou, Leiden–Boston 2007, 219–231.
- Wittkower, *Art and Architecture in Italy* = R. Wittkower, *Art and Architecture in Italy 1600–1750*, Harmondsworth, Middlesex 1973.
- Wixom, *Byzantine Art and the Latin West* = W. D. Wixom, *Byzantine Art and the Latin West*, in: *The Glory of Byzantium. Art and Culture of the Middle Byzantine Era, A.D. 843–1261*, edd. H. C. Evans, W. D. Wixom, New York 1997, 435–449.
- Woodfin, *The Embodied Icon* = W. T. Woodfin, *The Embodied Icon. Liturgical Vestments and Sacramental Power in Byzantium*, Oxford 2012.
- Zacos, Nesbitt, *Byzantine Lead Seals II* = G. Zacos, J. W. Nesbitt, *Byzantine Lead Seals II*, Bern 1984.
- Zanini, *The Urban Ideal* = E. Zanini, *The Urban Ideal and Urban Planning in Byzantine New Cities of the Sixth Century A. D.*, in: *Theory and Practice in Late Antique Archaeology*, edd. L. Lavan, W. Bowden, Leiden–Boston 2003, 196–223.
- Zbornik Hvala krstjanina* = *Zbornik Hvala krstjanina. Fototipsko izdanje*, ed. H. Kuna, Sarajevo 1986.
- Zdravković, *Nacrti preromaničke crkvice* = I. Zdravković, *Nacrti preromaničke crkvice Sv. Mihajla u Stonu*, PPUD 12 (1960) 25–31.
- Zetler, *Cross-Cultural Interpretations* = B. Zetler, *Cross-Cultural Interpretations of Imagery in the Middle Ages*, *Art Bulletin* 76/4 (1994) 680–694.
- ZheltoV, *A Slavonic Translation* = M. ZheltoV, *A Slavonic Translation of the Eucharistic Diataxis of Philotheos Kokkinos from a Lost Manuscript (Athos Agiou Pavlou 149)*, in: *TOXOTHIC: Studi per Stefano Parenti*, edd. D. Galadza, N. Glibetić, G. Radle, Grottaferrata 2010, 345–359.
- Žeravica, *Ranosrednjovjekovna kamena tranzena* = Z. Žeravica, *Ranosrednjovjekovna kamena tranzena na crkvi Sv. Pavla u selu Palje Brdo u Konavlima*, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 21 (2004) 129–142.
- Živković, *Kult svetog Nikole* = V. Živković, *Kult svetog Nikole u religijskoj praksi Kotora (XIV–XVI vek)*, in: *Dvanaest vjekova Bokeljske mornarice*, ed. J. J. Martinović, Kotor 2010, 95–102.
- Živković, *Tota depicta picturis grecis* = V. Živković, *Tota depicta picturis grecis. The style and iconography of religious painting in medieval Kotor (Montenegro)*, *Il Capitale culturale. Studies on the Value of Cultural Heritage* 10 (2014) 65–89.
- Ασπρά-Βαρδαβάκη, *Οι βυζαντινές τοιχογραφίες του Ταξιάρχη* = Μ. Ασπρά-Βαρδαβάκη, *Οι βυζαντινές τοιχογραφίες του Ταξιάρχη στο Μαρκόπουλο Αττικής*, *ΔΧΑΕ* 8 (1975–1976) 199–229.
- Βασιλάκη, Τάβλαρης, Τσιγαρίδας, *Ιερά Μονή Αγίου Παύλου* = Μ. Βασιλάκη, Γ. Τάβλαρης, Ε. Τσιγαρίδας, *Ιερά Μονή Αγίου Παύλου. Εικόνες, Άγιον Όρος* 1998.
- Βοκοτόπουλος, *Παρατηρήσεις* = Π. Βοκοτόπουλος, *Παρατηρήσεις στο ναό του Σωτήρος κοντά στο Γαλαξίδι*, *ΔΧΑΕ* 17 (1993–1994) 199–210.
- Ζάρρας, *Ο εικονογραφικός κύκλος των εωθινών ευαγγελίων* = Ν Ζάρρας, *Ο εικονογραφικός κύκλος των εωθινών ευαγγελίων στην παλαιολόγεια μνημειακή ζωγραφική των Βαλκανίων*, *Θεσσαλονίκη* 2011.
- Κυριακούδης, *Η τέχνη στη Μονή Προδρόμου* = Ε. Ν. Κυριακούδης, *Η τέχνη στη Μονή Προδρόμου Σερρών κατά την περίοδο της Σερβοκρατίας στον 14ο αιώνα*, in: *Επιστημονικό συμπόσιο Χριστιανική Μακεδονία. Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Σερρών*, *Θεσσαλονίκη* 1995, 263–296.
- Μερτζιμέκης, *Επιτάφιος του Μητροπολίτη Βελιγραδίου Ισιδώρου* = Ν. Μερτζιμέκης, «Ο συνέχων τὰ πέρατα, τάφω συσχεθῆναι κατεδέξω, Χριστέ». *Κεντητός Επιτάφιος του Μητροπολίτη Βελιγραδίου Ισιδώρου (1415–1423) από την Αθωνική Μονή Αγίου Παύλου*, *ΔΧΑΕ* 33 (2012) 313–322.
- Μουρίκη, *Οι βυζαντινές τοιχογραφίες* = Ντ. Μουρίκη, *Οι βυζαντινές τοιχογραφίες των παρεκκλησιών της Σπηλιάστης Πεντέλης*, *ΔΧΑΕ* 7 (1973–1974) 79–119.
- Ευγγόπουλος, *Αι τοιχογραφίες* = Α. Ευγγόπουλος, *Αι τοιχογραφίες του Καθολικού της Μονής Προδρόμου παρά τας Σέρρας*, *Θεσσαλονίκη* 1973.
- Παπαθεοφάνους-Τσουρή, *Εικόνα* = Ε. Παπαθεοφάνους-Τσουρή, *Εικόνα Αποκαθήλωσης στη Μονή Προδρόμου Σερρών μετά τον επαναπατρισμό της*, in: *Αφιέρωμα στον Ακαδημαϊκό Παναγιώτη Λ. Βοκοτόπουλο*, Αθήνα 2015, 557–566.
- Παπαμαστοράκης, *Ό διάκοσμος τοῦ τρούλου* = Τ. Παπαμαστοράκης, *Ό διάκοσμος τοῦ τρούλου τῶν ναῶν τῆς Παλαιολόγειας περιόδου στή Βαλκανική Χερσόνησο καί τήν Κύπρο*, Αθήνα 2001.
- Στρατή, *Η ζωγραφική* = Α. Στρατή, *Η ζωγραφική στην Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Σερρών 140ς–190ς αι.*, *Θεσσαλονίκη* 2007.
- Τσιτουρίδου, *Ο ζωγραφικός διάκοσμος* = Α. Τσιτουρίδου, *Ο ζωγραφικός διάκοσμος του Αγίου Νικολάου Ορφανού στη Θεσσαλονίκη*, *Θεσσαλονίκη* 1986.

СПИСАК САРАДНИКА СА АФИЛИЈАЦИЈАМА*

др ДРАГАН ВОЈВОДИЋ, ванредни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Одељење
за историју уметности
dvojvodi@f.bg.ac.rs

*Српска средњовековна уметност и њен европски кон-
текст (бр. 177036)

*Традиција, иновација и идентитет у византијском свету
(бр. 177032)

Уметност српског царства (1346-1371) (пројекат Матице
српске)

др ВЛАДИМИР ВУКАШИНОВИЋ, ванредни професор
Универзитет у Београду, Православни богословски фа-
култет
vvukasinovic@bfspc.bg.ac.rs

*Српска теологија у двадесетом веку: фундаменталне
претпоставке теолошких дисциплина у европском кон-
тексту - историјска и савремена перспектива (бр. 179078).

др СМИЉКА ГАБЕЛИЋ, научни саветник
Филозофски факултет у Београду, Институт за историју
уметности
sgabelic@f.bg.ac.rs

*Српска средњовековна уметност и њен европски кон-
текст (бр. 177036)

МИЛА ГАЈИЋ, виши кустос
Музеј примењене уметности, Београд
mila.gajic@mru.rs

др ВАЛЕНТИНА ЖИВКОВИЋ, виши научни сарадник
Балканолошки институт, САНУ, Београд
valentina.zivkovic@bi.sanu.ac.rs

*Средњовековно наслеђе Балкана: институције и култура
(бр. 177003)

МИЛОШ ЖИВКОВИЋ, истраживач-сарадник
Византолошки институт, САНУ, Београд

---

* Звездицом су означени називи пројеката Министарства про-
свете, науке и технолошког развоја Републике Србије у оквиру
којих су написани радови појединих аутора у овој публикацији.

milos.zivkovic@vi.sanu.ac.rs

*Традиција, иновација и идентитет у византијском свету
(бр. 177032)

др МИРОСЛАВА КОСТИЋ, научни сарадник
Филозофски факултет у Београду, Институт за историју
уметности
mkostic@f.bg.ac.rs

*Представе идентитета у уметности и вербално-визуелној
култури новог доба (бр. 177001)

др БОЈАНА КРСМАНОВИЋ, виши научни сарадник
Византолошки институт, САНУ, Београд
bojana.krsmanovic@vi.sanu.ac.rs

*Традиција, иновација и идентитет у византијском свету
(бр. 177032)

ма МИРОСЛАВ ЛАЗИЋ, археограф
Народна библиотека Србије, Одељење за археографију
miroslav.lazic@nb.rs

др ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ, професор емеритус,
академик
Византолошки институт, САНУ, Београд
Ljubomir.Maksimovic@sanu.ac.rs

*Традиција, иновација и идентитет у византијском свету
(бр. 177032)

др СМИЉА МАРЈАНОВИЋ-ДУШАНИЋ, редовни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Одељење
за историју
smarjano@f.bg.ac.rs

*Средњовековно наслеђе Балкана: институције и култура
(бр. 177003)

др МИОДРАГ МАРКОВИЋ, редовни професор, дописни
члан САНУ
Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Одељење
за историју уметности
mmarkovi@f.bg.ac.rs

*Српска средњовековна уметност и њен европски кон-
текст (бр. 177036)

др МИЉАНА МАТИЋ
независни истраживач
maticmiljana1@gmail.com

др ЉУБОМИР МИЛАНОВИЋ, научни сарадник
Византолошки институт, САНУ, Београд
milanovic.ljubomir@gmail.com

*Традиција, иновација и идентитет у византијском свету
(бр. 177032)

мр ДРАГАНА ПАВЛОВИЋ, асистент
Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Одељење
за историју уметности
drpavlov@f.bg.ac.rs

*Српска средњовековна уметност и њен европски кон-
текст (бр. 177036)

др СВЕТЛАНА ПЕЈИЋ, историчар уметности-саветник
Републички завод за заштиту споменика културе - Бео-
град

svetlana.pejic@heritage.gov.rs

*Српска средњовековна уметност и њен европски кон-
текст (бр. 177036)

др ДАНИЦА ПОПОВИЋ, научни саветник
Балканолошки институт, САНУ, Београд
Danica.Popovic@bi.sanu.ac.rs

*Средњовековно наслеђе Балкана: институције и култура
(бр. 177003)

др ДУБРАВКА ПРЕРАДОВИЋ, виши кустос
независни истраживач
dubravka.preradovic@gmail.com

др ЈАДРАНКА ПРОЛОВИЋ, универзитетски доцент
Институт за историју уметности, Универзитет у Бечу
jadranka.prolovic@univie.ac.at

др ЗОРАН РАКИЋ, ванредни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Одељење
за историју уметности
zrakis@f.bg.ac.rs

*Српска средњовековна уметност и њен европски кон-
текст (бр. 177036)

др ТАТЈАНА СТАРОДУБЦЕВ, ванредни професор
Универзитет у Новом Саду, Академија уметности
tatjana.starodubcev@uns.ac.rs

*Српска средњовековна уметност и њен европски кон-
текст (бр. 177036)

др ИВАН СТЕВОВИЋ, ванредни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Одељење
за историју уметности
istevovi@f.bg.ac.rs

*Српска средњовековна уметност и њен европски кон-
текст (бр. 177036)

*Хришћанска култура на Балкану у средњем веку: Ви-
зантијско царство, Срби и Бугари од 9. до 15. века (бр.
177015)

др БРАНИСЛАВ ТОДИЋ, редовни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Одељење
за историју уметности
btodic@f.bg.ac.rs

*Српска средњовековна уметност и њен европски кон-
текст (бр. 177036)

ма МАРКА ТОМИЋ ЋУРИЋ, истраживач-сарадник
Балканолошки институт, САНУ, Београд
marka.tomic@gmail.com

*Средњовековно наслеђе Балкана: институције и култура
(бр. 177003)

др БРАНИСЛАВ ЦВЕТКОВИЋ, виши кустос
Завичајни музеј у Јагодини
bracvet@gmail.com

*Средњовековно наслеђе Балкана: институције и култура
(бр. 177003)

др МИЛКА ЧАНАК-МЕДИЋ, редовни професор
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет; Репу-
блички завод за заштиту споменика културе, Београд

ВЛАДИМИР ЦАМИЋ, историчар уметности-саветник
Републички завод за заштиту споменика културе – Београд
vladimir.dzamic@heritage.gov.rs

др ЉИЉАНА ШЕВО, редовни професор
Универзитет у Бања Луци, Академија умјетности
milija90@teol.net

др ИРЕНА ШПАДИЈЕР, ванредни професор
Универзитет у Београду, Филолошки факултет
i.spadijer@gmail.com

*Средњовековно наслеђе Балкана: институције и култура
(бр. 177003)

СКРАЋЕНИЦЕ НАЗИВА УСТАНОВА

АМИ = Археолошки музеј у Истанбулу
Архив САНУ = Архив Српске академије наука и уметности, Београд
ББ = Британска библиотека, Лондон
БДБ = Баварска државна библиотека, Минхен
БМС = Библиотека Матице српске, Нови Сад
БСП = Библиотека Српске патријаршије, Београд
БЧБ = Библиотека Честер Бити, Даблин
ГМС = Галерија Матице српске, Нови Сад
ДАД = Државни архив у Дубровнику
МПУ = Музеј примењене уметности, Београд
МСПЦ = Музеј Српске православне цркве, Београд
НАИМ – БАН = Национални археолошки институт с музејом –
Бугарска академија наука, Софија
НБКМ = Национална библиотека „Св. Кирил и Методије”, Софија
НБС = Народна библиотека Србије, Београд
НБФ = Национална библиотека Француске, Париз
НМБ = Народни музеј у Београду
РДБ = Руска државна библиотека, Москва
РНБ = Руска национална библиотека, Санкт Петербург

ПОРЕКАО ИЛУСТРАЦИЈА

ФОТОГРАФИЈЕ

Архив манастира Студенице: сл. 152
Архив Србије, Београд: сл. 243, 244, 250, 251, 336, 337
Архив САНУ: сл. 273
БМС: сл. 23, 443
ГМС: сл. 387
ДАД: сл. 249
Душан Вујичић и издавачка кућа Платонеум Д.О.О.: сл. 4–7, 12,
31, 115, 133, 135, 162, 163, 167, 171, 186, 201, 217, 218, 255,
259, 262, 263, 237, 239, 240, 455

Задужбина Светог манастира Хиландара: сл. 41, 75, 101, 149,
262, 270, 322, 407, 444, 445

ЛЕГАТ ИВАНА ЂОРЂЕВИЋА: сл. 13, 22, 24, 28–30, 34, 44, 68, 79, 89, 90,
94, 100, 106–107, 134, 148, 149, 172–175, 179, 194, 204, 235,
265, 269, 274, 275, 280–283, 288–296, 302, 303, 310, 311, 323,
329, 335, 405, 410–412, 430, 431, 433, 340–342

МПУ: сл. 452

МСПЦ: сл. 36, 70, 74, 110, 236, 334, 371, 383, 386, 403, 404, 414, 428–
429, 432, 434–436, 437, 450, 451, 453, 454

НМБ: сл. 203, 205–207, 214, 252, 361, 427

ОДЕЉЕЊЕ ЗА АРХЕОГРАФИЈУ НБС: сл. 142, 143, 146, 147, 150, 151,
268, 271, 368, 391–400

ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ, ПРИШТИНА:
сл. 219, 220, 372

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ, БЕОГРАД: сл. 168,
169, 170, 216, 224, 315, 316, 370, 374, 375, 381, 416, 419, 421

УМЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА, СКОПЈЕ: сл. 230

ЦЕНТАР ЗА ОЧУВАЊЕ НАСЛЕЂА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ – МНЕМΟΣΥΝΕ:
сл. 15, 72, 73, 111, 112, 226, 233, 260, 261

VLAGO FUND, INC.: сл. 1, 3, 11, 16, 17, 25, 32, 35, 71, 80, 81, 84, 86,
87, 91–93, 95–99, 136–137, 153, 155–158, 160, 161, 165, 166,
176–178, 180–181, 189–192, 198, 212, 213, 215, 223, 225,
227–229, 256, 241, 242, 245, 376, 417, 418, 420, 424–426

ВАЛЕНТИНА БАБИЋ: сл. 78, 120

ДРАГАН ВОЈВОДИЋ: сл. 126, 140, 141, 164, 297, 313, 409, 422, 423

СРЂАН ВУЛОВИЋ: сл. 139, 408

СМИЉКА ГАВЕЛИЋ: сл. 284

АДРИЈАНА ГОЛАЦ: сл. 286, 287

ЕЛИЗАБЕТА ДИМИТРОВА: сл. 248, 279

МИЛОШ ЖИВКОВИЋ: сл. 159, 196

ВУЈАДИН ИВАНИШЕВИЋ: сл. 27

ГОРДАНА КЕЛИЋ: сл. 19, 348–350

Станко Костић: сл. 20, 21, 312, 314, 316, 342, 347
Мирослав Лазич: сл. 138, 389, 437, 439, 440, 446, 447
Марија Љидова: сл. 379
Павле Марјановић: сл. 26, 82, 83, 135, 210, 211, 216, 346
Миодраг Марковић: сл. 39, 40, 45, 114, 118, 123, 253, 266, 298–301, 339, 355–357, 360
Недељко Марковић: сл. 62, 63, 65, 66, 385, 388, 390, 448, 449
Бојан Миљковић: сл. 58, 309
Маја Николић: сл. 55
Дарко Николовски: сл. 37, 88, 232, 246, 276, 277, 278, 306, 307
Драгана Павловић: сл. 382
Лазар Пејовић: сл. 327, 328, 330–333
Владимир Поповић: сл. 18, 38, 317–320, 353, 364
Даница Поповић: сл. 102
Зоран Ракић: сл. 119, 401, 402
Татјана Стародубцев: сл. 324, 326, 354, 358, 359, 362, 363, 373, 377, 378, 380
Бранислав Стругар: сл. 2, 67, 85, 182, 199
Гојко Суботић: сл. 43, 53, 321, 343
Вилијам Тејлор Хостетер: сл. 8, 14, 254
Бисера Томова: сл. 51, 304, 305
Гордана Ђапин: сл. 125
Бранислав Цветковић: сл. 109, 338
Георгиос Фустерис: сл. 9, 10, 42, 46–49, 209
Владимир Цамић: сл. 33, 188, 231, 234, 239, 438, 406, 413, 441, 442
GABRIELE FATTORINI: сл. 103–105

Цртежи

Бранислав Живковић: сл. 197, 200, 202
Оливера Кандић: сл. 193
Никола Цонев: сл. 247
Милка Чанак-Медић: сл. 183–185, 187, 195, 264
Марија Цамић: сл. 384

Фотографије и цртежи преузети из других публикација

М. Кашанин et al., *Манастир Свугеница*, Београд 1986: сл. 154
Кораћ, *Маријинићи*: сл. 117
Максимовић Ј., *Српске средњовековне минијатуре*: сл. 365–367, 369
Миљковић, *Немањићи и Свети Никола у Барију*: сл. 59
Ненадовић, *Душанова задужбина*: сл. 221
Тодић, *Чанак-Медић, Манастир Дечани*: сл. 258
Стевовић, *Каленић*, сл. 352
Byzantium. Faith and Power: сл. 60
СНЕУНЕТ, *La place de la Serbie*: сл. 77
ĆURČIĆ, *Architecture in the Balkans*: сл. 345, 351
ĆURČIĆ, *Gračanica*: сл. 257
Le Mont Athos: сл. 54
Monastery of Vatopaidi: сл. 69, 76, 108
Παπαθεοφάνους-Τσουρή, *Εικόνα*: сл. 50
Βασιλάκη, Τάβλαρης, Τσιγαρίδας, *Ιερά Μονή Αγίου Παύλου*: fig. 52
Vinski et al., *Rani srednji vijek*: сл. 122

ВИЗАНТИЈСКО НАСЛЕЂЕ И СРПСКА УМЕТНОСТ II

Издавачи

СРПСКИ КОМИТЕТ ЗА ВИЗАНТОЛОГИЈУ
srvizkom@gmail.com

ЈП СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК
Јована Ристића 1, 11000 Београд
www.sglasnik.com

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ,
СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
Кнез Михаилова 35, 11000 Београд, Србија
inst.byz@vi.sanu.ac.rs

Техничко уређење и графичка опрема

МИРОСЛАВ ЛАЗИЋ

Лектори

МИРЈАНА РАДОВАНОВИЋ
АЛЕКСАНДРА АНТИЋ

Карте

НЕВОЈША ШУАЕТИЋ

Тираж

500 ПРИМЕРАКА

Штампа

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК, БЕОГРАД

ISBN 978-86-519-2010-6

ISBN 978-86-519-2008-3

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

72/75(=163.41)"04/14"
271.222(497.11)-523
72/75.033.2(497.11)

САКРАЛНА уметност српских земаља у средњем веку / уредници Драган Војводић, Даница Поповић ; [карте Небојша Шулетић]. - Београд : Српски комитет за византологију : Службени гласник : Византолошки институт САНУ, 2016 (Београд : Службени гласник). - 630 стр. : илустр. ; 29 см. - (Византијско наслеђе и српска уметност ; 2)

"Поводом 23. међународног конгреса византијских студија" ---> прелим. стр.

- Тираж 500. - Списак сарадника са афилијацијама: стр. 629-630. - Напомене и библиографске референце уз текст. - Библиографија: стр. 585-627.

ISBN 978-86-519-2010-6 (СГ)
ISBN 978-86-519-2008-3 (низ)

а) Црквена уметност, српска - Средњи век б) Уметност, византијска -
Рецепција - Србија

COBISS.SR-ID 225211148

